

**Stranka Slovenska skupnost je obeležila
95-letnico požiga Narodnega doma v Trstu**

Foto: IG

Uvodnik

Igor Gregori

Za mir in dobro

Mir ni protokolarno dejanje, je vsakodnevno zavzemanje za dobro in za udeležanje enakopravnosti med kulturami, jeziki, narodi in ljudmi.

Te besede je deželni tajnik stranke Slovenska skupnost Igor Gabrovec izrekel v ponedeljek, 13. julija, pred pročeljem Narodnega doma v Trstu, kjer danes domuje Visoka šola za tolmače in prevajalce tržaške univerze. Natanko 95 let po požigu našega nekdanjega kulturnega in gospodarskega hrama se je SSK s krajišo, preprosto, sicer občuteno slovesnostjo spomnila tega dogodka, ki velja za prelomnico v zgodovini naše narodne skupnosti.

Ni pa samo to! Kot je pravilno ugotovil podpredsednik deželnega sveta, je fašistična iskra s požarom Narodnega doma zanelila usodni ogenj pekla, v katerem je nato več kot dvajset let izgubljalo dostojanstvo slovenskega obličja. Protokolarno dejanje, o katerem je govoril Gabrovec, se je nanašalo na poklon predsednikov Italije, Slovenije in Hrvaške leta 2010. Tajnik SSK je priznal, da je bil to dogodek izjemnega simbolnega pomena, potrebna pa je predvsem vsakodnevna doslednost v iskanju in tkanju medsebojnega spoštovanja. Še zlasti v sedanjih kočljivih gospodarskih situacijah in zaradi prav tako krhkih političnih mednarodnih dinamik moramo paziti, da se v našo družbo ne naseli fašistični rak, katerega prvo bolečino je bilo občutiti pred skoraj stoletjem. Rakasta rana se je nato v splošnem zatišju večala, saj se je fašizem v prvih letih - razen nekaterim izjemam (gotovo sodimo mednje Slovenci!) - zdel perspektivna politična opcija: ko se je z uničujočim vrvežem druge svetovne vojne začel terminalen stadij bolezni, je bilo že prepozno...

Dogodka so se udeležili tudi deželni predsednik Peter Močnik, deželni podtajnik Marko Jarc, predsednik pokrajinskega sveta Maurizio Vidali in nekdanji deželni tajnik Damijan Terpin. Tržaško univerzo je zastopala prof. Lorenza Rega, ki je v krajšem nagovoru tako kot Gabrovec izpostavila, kako se moramo predvsem danes boriti za mir. Mlajša člana SSK sta na začetku slovesnosti obesila venec na pročelje Narodnega doma, po dogodku pa je Gabrovec v pogovoru s predstavniki tiska jasno povzel nevarnosti in nedoslednosti, ki smo jim kot slovenska narodna skupnost še danes priča: dvojezičnost namreč še nima pravega mesta, prav tako je še kako pereče vprašanje o zastopanju slovenskih predstavnikov v italijanskem parlamentu.

Ministrica za kulturo prvič v Kulturnem centru v Gorici "Duh iz zamejstva naj preide tudi v matično državo!"

Mag. Julijana Bizjak Mlakar je kot prva ministrica Republike Slovenije v ponedeljek, 13. julija, na povabilo predsednice Kulturnega centra Lojze Bratuž, prof. Franke Žgavec, obiskala goriški kulturni hram. Gostja si je v spremstvu predstavnikov nekaterih kulturnih ustanov, ki imajo sedež v KC Bratuž, najprej ogledala center in bližnji spominski park s kipi zaslužnih mož; stopila je tudi v bližnje Slovensko športno središče Mirko Špacapan, kjer jo je resnično presenetilo lepo število predšolskih otrok poletnega središča Srečanja 2015, ki jih vežbajo trenerji in animatorji združenja Olym-

pia. V sejni dvorani so njej in spremljevalcema, generalni konzulki RS v Trstu Ingrid Sergaš ter sekretarju z Direktorata za ustvarjalnost dr. Matjažu Šekoranji, o uspehih, upih in težavah lastnih ustanov spregovorili, poleg že omenjene Franke Žgavec, podpredsednica Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel Mara Černic, podpredsednik Zveze slovenske katoliške prosvete Miloš Čotar, predsednik Združenja cerkvenih pevskih zborov Dario Bertinazzi in deželni predsednik Sveta slovenskih organizacij Walter Bandelj.

/str. 16

Naše stanje je strukturno nevzdržno

Občni zbor Zadruga Goriška Mohorjeva in upravni odbor le-te ugotavljata, da je redno poslovanje zadruga za leto 2015 močno ogroženo, saj se je do danes ugotovljeni skupni seštevek javnih prispevkov, ki omogočajo redno izhajanje tednika Novi glas, knjig založbe Goriška Mohorjeva družba in revije Pastirček, ponovno znižal in tokrat za dobrih 43.000 evrov. Upravni odbor opozarja, da v primerjavi z zneskom, ki ga je zadruga prejela v letu 2011, so se javni prispevki znižali za kar 90.000 evrov.

Upravni odbor, ki je že v finančnem letu 2014 opravil korenito revizijo stroškov, ugotavlja, da je tako stanje strukturno nevzdržno, kar pomeni, da je v kratkoročni perspektivi ogroženo redno izhajanje tednika Novi glas, knjig založbe Goriška Mohorjeva družba in revije Pastirček.

Ker dodatna racionalizacija stroškov ni več možna, prenehanje izhajanja tednika, ki jamči medijsko pluralnost v zamejstem prostoru, in z njim zaprtje najstarejše slovenske knjižne založbe v Italiji ter najbolj razširjene slovenske otroške revije v zamejstvu, ni sprejemljiva varianta, odbor Zadruga apelira, da se pristojne institucije, predvsem pa Republika Slovenija in Dežela Furlanija Julijska krajina, odzovejo na krizno stanje in omogočijo Zadrugi, da nemoteno naprej opravlja svoje poslanstvo, kot sta to, Republika Slovenija in Dežela FJK, že omogočili drugim primarnim subjektom in pobudam slovenske narodne skupnosti v FJK.

ODBOR ZADRUGE
GORIŠKA MOHORJEVA

XV. Vseslovensko srečanje

Priporočila slovenski vladi

Udeleženci XV. Vseslovenskega srečanja, ki je potekalo 2. julija 2015 v Državnem zboru, so oblikovali naslednja priporočila:

1. Udeleženci XV. Vseslovenskega srečanja pričakujejo od Vlade Republike Slovenije, da se bo v skladu z mednarodnimi pogodbami in bilateralnimi sporazumi aktivno zavzemala za ureditev sistemskega financiranja slovenske narodne skupnosti v sosednjih državah.

nosti.

4. Udeleženci XV. Vseslovenskega srečanja ugotavljajo, da so za spodbujanje prenosa znanja Slovencev zunaj meja Republike Slovenije potrebne analitične podlage: treba je identificirati uspešne Slovence v tujini, ki so pripravljene sodelovati z Republiko Slovenijo, proučiti njihov interes za vključevanje v razvoj Republike Slovenije in oceniti uspešnost dosedanjih mehanizmov tovrstnega vključevanja ter jih po

ustrezno vključi v učne programe, da se spodbujajo strokovne ekscurzije in študijske izmenjave na območja, kjer živi slovenska narodna skupnost, in da se še naprej v čim večji meri organizirajo tečajji slovenskega jezika in kulture v državah, kjer živi slovenska narodna skupnost.

7. Udeleženci XV. Vseslovenskega srečanja pozivajo Vlado Republike Slovenije, da oblikuje trajnostne strategije, posebno na področju gospodarstva in mladine, da se okrepi vez med matično domovino in Slovenci v sosednjih državah in po svetu. Vlado Republike Slovenije pozivajo, da ustvari ugodno poslovno okolje, da bodo zainteresirani poslovneži lažje sodelovali z Republiko Slovenijo ali z njo okrepi poslovno sodelovanje. Pri tem naj se zlasti spodbujajo vlaganja slovenskih malih in srednjih podjetij v obmejna območja z namenom poglobljanja in sodelovanja ter krepitev slovenske identitete.

8. Udeleženci XV. Vseslovenskega srečanja pričakujejo od Vlade Republike Slovenije, da spodbuja ustanavljanje razvojnih agencij za krepitev gospodarske osnove slovenske narodne skupnosti, tudi s pomočjo EU skladov.

9. Udeleženci XV. Vseslovenskega srečanja ugotavljajo, da tudi slovenske zamejske kmetijske organizacije in AGRASLOMAK igrajo pomembno vlogo pri utrjevanju slovenske narodne skupnosti zunaj meja Republike Slovenije. Kmetije v slovenski lasti na omenjenem območju pa so zelo pomembne pri ohranjanju identitete slovenske narodne skupnosti.

10. Udeleženci XV. Vseslovenskega srečanja pričakujejo, da bodo odgovorni uredniki RTV Slovenija pri snovanju programskih politike poskrbeli za boljše vključenost tematike Slovencev v sosednjih državah in po svetu v osrednje radijske in televizijske programe RTV SLO.

Ivan Hrišak
predsednik

2. Udeleženci XV. Vseslovenskega srečanja z zadovoljstvom ugotavljajo, da nova Deklaracija o zunanji politiki Republike Slovenije ustrezno naslavlja ohranitev in razvoj slovenske narodne skupnosti v sosednjih državah ter slovenski skupnosti v svetu. Pri tem opozarjajo na rabo ustrezne terminologije.

3. Udeleženci XV. Vseslovenskega srečanja priporočajo Vladi Republike Slovenije, da pri oblikovanju in implementaciji strategij, politik in ukrepov, ki izhajajo iz Zakona o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja, sistematično in strateško vključi Slovence zunaj meja Republike Slovenije, še zlasti uspešne znanstvenike in podjetnike. Pri tem naj pomembno vlogo odigrata diplomatsko-konzularna predstavništva, poslovni klubi in društva slovenskih skup-

potrebi nadgraditi.

5. Udeleženci XV. Vseslovenskega srečanja priporočajo Vladi Republike Slovenije, da poglobli sodelovanje med vladnimi in nevladnimi institucijami, ki se ukvarjajo s slovensko skupnostjo zunaj meja Republike Slovenije, in ga sistematično. Skladno s strateškim dokumentom o zunanji politiki Republike Slovenije naj spodbuja odprtje t. i. Slovenskih hiš oz. centrov delovanja Slovencev.

6. Udeleženci XV. Vseslovenskega srečanja pozivajo Vlado Republike Slovenije oziroma pristojna ministrstva, da slovenski narodni skupnosti v sosednjih državah in po svetu namenijo posebno pozornost, saj bo le tako lahko v celoti zaživel slovenski kulturni prostor. Udeleženci pričakujejo, da se problematika Slovencev zunaj meja Republike Slovenije

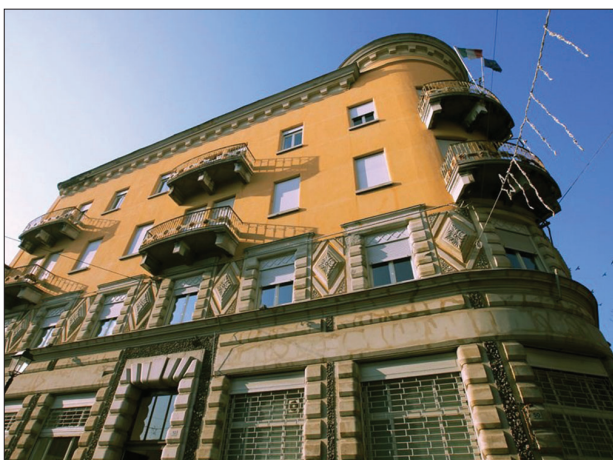
DEŽELA FJK Deželni rebalans

Nekaj postavk je izrecno namenjenih slovenski manjšini

V teh dneh so področne komisije Deželnega sveta FJK polno zasedene z obravnavanjem deželnega finančnega rebalansa, ki bo predvidoma sprejet v drugi polovici julija. "Kar zadeva specifično slovensko manjšino, gre izpostaviti izredno postavko v višini 95.000 evrov za prilagoditev prostorov v goriškem Trgovskem domu, ki bodo služili potrebam Narodne in študijske knjižnice. Posebej pomembno pa je tudi novo zakonsko določilo, s katerim, po spremembah v državnem zakonu, Dežela

FJK uvaja prožnost pri porazdelitvi sredstev, ki jih zaščitni zakon predvideva za uvajanje slovenskega jezika v

na naseljenem območju v videmski pokrajini", z zadovoljstvom izpostavlja deželni svetnik SSK Igor Gabrovca in član pristojne svetniške komisije. "Do razprave v deželnem svetu pa moramo odgovoriti še vsaj na nekatera odprta vprašanja, med temi gotovo na to o ureditvi Doma Prosek na Proseku, ki spada med obveze že Tondove uprave in to s kolegom Stefanom Ukmarjem zavzeto spremljva že lep čas", pravi Gabrovca.

javni upravi, delovanje slovenskih organizacij in ustanov ter gospodarski razvoj

Deželni svet SSK je zasedal v Devinu

Metropolitanska občina in volilno okrožje zbujata skrb

Novoizvoljeni deželni svet stranke Slovenske skupnosti se je v sredo, 8. julija 2015, prvič sestel, da bi začrtal smernice za prihodnje delovanje stranke. Kot so zapisali v tiskovnem sporočilu, je bilo uvodno poročilo deželnega tajnika SSK Igorja Gabrovca z naslovom *SSK včeraj, danes in jutri* osnova za živahno razpravo.

Po uvodu strankinega predsednika Petra Močnika je bila prva točka namenjena načrtovanemu plinskemu terminalu v Trziču. Arh. Danilo Antoni je predstavil študijo, ki dokazuje neprimernost izgradnje uplinjevalnika; naštel je namreč zgodovinske, naravovarstvene, tehnične in gospodarske pomanjivosti. Predsednik Močnik je poudaril, da je stranka že zavzela negativno stališče do tako zastavljene načrta. Medtem pa je deželni odbor FJK dal povoljno mnenje za uplinjevalnik v Trziču, s katerim bi tudi znižali onesnaževanje termocentrale A2A.

Deželni svet SSK je nato obravnaval aktualne politične vsebine na podlagi poročila deželnega tajnika Igorja Gabrovca. V tiskovnem sporočilu je navedeno, da je Gabrovca svoj poseg razdelil v tri sklope: *SSK včeraj*, *SSK danes* in *SSK jutri*. Najpomembnejša točka je seveda zadevala volitve za občini Trst in Milje v letu 2016 ter vprašanje političnih zavezništva. S tem gre povezati izvajanje sporne reforme krajevnih uprav, pa tudi presenečenje, da je senat vključil v nov deželni statut FJK ustanovitev metropolitanske občine. To je za SSK nesprejemljivo, saj je deželni svet FJK že dvakrat zavrnil ta predlog, ki bi na Tržaškem postavil pod vprašaj obstanek okoliških občin. Gabrovca se je dotaknil tudi vprašanje polpretekle zgodovine in opozo-

ril, da je bil oborožen upor proti fašizmu in nacizmu nesporno, nujno in hvalevredno dejanje in je v čast slovenskemu narodu. Deželni tajnik SSK je obravnaval tudi organizacijsko plat in posodobitev statuta. SSK potrebuje nove načine dela za dvig kakovosti političnega udejstvovanja na

mora soočiti s potrebami in okoliščinami sedanega časa in družbe. Drago Štoka, Marij Maver in Hadrijan Corsi so pozitivno ocenili tajniško poročilo ter opozorili na avtonomijo SSK. V razpravo sta v zvezi z organizacijo stranke in problematikami krajevnih uprav posegla Marko Jarc in Edvin Forčič. Deželni svet je tudi sprejel resolucijo v zvezi z vprašanjem metropolitanske občine. Glede le-te bo SSK potrdila svoje aktivno nasprotovanje na vseh ravneh.

Igor Gabrovca (foto IG)

Tiskovni urad stranke SSK je javnosti posredoval tudi stališče o novih volilnih okrožjih v FJK. Odločitev vlade potrjuje že izrečene kritike SSK, da bo prisotnost slovenskega predstavnika v poslanski zbornici še naprej odvisna izključno od dobre

volje vsedravnih strank. Slovenci bomo imeli svojega poslanca, če ga bo vsedravnna stranka (npr. danes Demokratska stranka) kandidirala na prvo mesto liste v vzhodnem okrožju FJK. "Gre za pravo sramoto", je ostro komentiral deželni svetnik in tajnik stranke SSK Igor Gabrovca, "zato pravim, da to volilno okrožje ne odgovarja potrebam slovenske manjšine in ne zagotavlja njene zastopstva v parlamentu. Določilo iz zaščitnega zakona o olajšani izvolitvi v senat in poslanski zbornici torej ostaja neizpolnjeno". Pri tem je še dodal, "da je SSK od vsega začetka predlagala ustavno neoporečno dopolnilo, ki je določalo 20% vstopni prag na območju t. i. vidne dvojezičnosti. Žal pa je propadel, ker ga nista podprli ne vlada ne vladna večina. Rezultat vsega je, da smo znova prepuščeni milosti in nemilosti vsedravnih italijanskih strank".

različnih področjih krajevnih javnih uprav ter v odnosu do ostalih političnih subjektov v Italiji, Sloveniji in Evropi. Še posebno pa je potrebno, da SSK pomaga svojim izvoljenim predstavnikom pri izvrševanju funkcij s pomočjo stroke in vsega območja. Predsednik tržaškega pokrajinskega sveta Maurizio Vidali je poudaril veliko nevarnost, ki jo predstavlja ustanovitev metropolitanske občine. Goriški pokrajinski tajnik SSK Julijan Čavdek je naglasil pomen pozitivne podobe politike in zavezništva na prihodnjih volitvah. Pri obravnavanju polpretekle zgodovine pa ne gre za razvrednotenje upora, temveč za upoštevanje dotlej zamolčanih dogodkov. SSK mora še naprej gojiti mednarodne povezave z drugimi manjšinskimi strankami, je še dodal Čavdek. Peter Černic je bil mnenja, da mora stranka ohraniti svoje zgodovinske korenine, pri tem pa se

Povejmo na glas

Plemenita dejanja so skoraj zamolčana

Med stvarmi, ki prihajajo v javnost in so torej del javnosti, izrazito prevladujejo novice o nespodbudnih dogodkih in nemara se tega niti ne zavedamo. Časopise, televizija in omrežje nas vsak dan zasipavajo z dogajanjmi, ki so vselej nemajhen problem in mimo katerih seveda ni mogoče. Mednarodne razmere, se pravi zapleti v svetu, takšni in drugačni obrazi ekonomske krize, politični spopadi, nerešena vprašanja preteklosti in potem nesreče vseh vrst. Strmoglavljeno letalo, poplave, požari, nevarne bolezni, prometne nesreče, poboji, umori - vse to in še mnogo drugih podobnih stvari zaseda vsaj tri četrtine novic, ki tako ali drugače zahtevajo našo pozornost in se jim ni moč izogniti. Da se razumemo, vse navedene zadeve so še kako vredne objave, celo nujno je, da pridejo do vsakega človeka. Toda, če prav pomislimo, delež malo prijetnih, pravzaprav slabih novic in njihovega objavljavanja je vsekakor prevelik. Ustvarja vtis, da je vse slabo, da se ne dela in ustvarja nič dobrega in da smo potemtakem vsi skupaj bitja, ki smo sposobna le na petosti, spopadov, sprožanja najraznovrstnejših nesreč in katastrof. In vendar to ni celokupna resnica o današnjem svetu, današnjem človeku, o nas samih. Pričnimo npr. z dogodkom iz Slovenije, ki pa ga je gotovo mogoče zaslediti tudi drugje, ne nazadnje na vseh celinah. Priznanje je prejelo 27 policistov, ki so dobili nagrado "za hrabrost in požrtvovalnost", saj so pri svojem delu rešili mnoga

življenja s tem, da so tvegali svoja. Rešili so posameznike, ki so iz obupa hoteli končati svoje življenje, v poplavah so bili odločilni za preživetje kar nekaj ljudi, potegnili so osebe iz gorečega avtomobila in podobno. In tukaj se takoj spomnimo gasilcev, dalje prve pomoči in sploh vsesplošnega zdravniškega delovanja, Rdečega križa, Karitas, psihologov, ki lajšajo duševne stiske, razvejanih cerkvenih dejavnosti, pa vseh nepridobitnih organizacij, ki skrbijo za revne, učiteljev in profesorjev, ki opremljajo otroke in mlade za življenje, in tako dalje in tako dalje. V tukaj opisanih in drugih dejavnostih se zagotovo dnevno dogajajo velike in pomembne stvari, pomembne za človeka v takšni in drugačni tiski, v kateri bi marsikdo obupal ali prekomerno trpel. Tukaj se je seveda mogoče spomniti, upamo da neštetih dogodkov, ko je kdo pomagal komu s toplo besedo, z iskreno prijaznostjo in zanetil v nesrečnejšo novo iskrico ali resnično tolažbo ali mu celo vtil vero v smisel dobrega in lepega. Zakaj ne bi torej vsem tem številnim dobrim delom dali prostor, ki jim gre? Kaj smo res žrtve razdiralne misli, da nekateri preprosto morajo delati dobro po službeni dolžnosti? Ali pa še bolj nevarnega prepričanja, da nas bolj privlačujejo slabi in nesrečni dogodki kot pa lepa in plemenita dejanja? Dejstvo je, da je dobro in plemenito edino, kar človeka in družbo gradi. Zakaj potemtakem ne bi dobremu dali javno pozornost, kot si jo zasluži?

Janez Povše

POGOVOR Damijan Terpin

Poteptali so pravico do zastopanosti v parlamentu

Prejšnji petek je ministrski svet, ki mu predseduje Matteo Renzi, sprejel zakonski odlok za nova volilna okrožja. Odlok je predstavila ministrica za reforme Maria Elena Boschi in se nanaša na novi volilni zakon z dne 6. maja 2015, št. 52, bolj znan kot Italicum. Zakonski odlok je italijanska vlada poslala v presojo pristojnim komisijama v poslanski zbornici in senatu. Za deželo Furlanijo Julijsko krajino je vlada predvidela dve okrožji, ki jih je začrtala na podlagi sprejete obveze za olajšanje izvolitev slovenskega predstavnika, kot to določa 26. člen zaščitnega zakona 38/01. Tako imamo zahodno okrožje, v katerem je pokrajina Pordenon in večji del pokrajine Videm ter šteje okoli 750.000 prebivalcev. Drugo okrožje zajema v celoti pokrajino Gorico in Trst ter nekatere furlanske občine, skupno šteje okoli 480.000 prebivalcev. V to vzhodno okrožje spada vseh 32 občin, ki so vključene v območje izvajanja zaščitnega zakona 38/01 na podlagi predsedniškega odloka z dne 12. septembra 2007.

V deželni politični stvarnosti sta bili okrožji ocenjeni negativno s strani desnosredinskih predstavnikov, več kritik je bilo tudi slišati s strani furlanskih županov, ki so bili vključeni v vzhodno okrožje. Poslanica Tamara Blažina je razdelitev ocenila po eni strani kot nezadostno, po drugi pa kot edino možno rešitev. Stranka SSK pa je v komunikaciji potrdila bojazen, ki jo je napovedala, ko je bil volilni zakon odobren, in sicer, da bo slovenski predstavnik v italijanskem parlamentu odvisen od dobre volje kakšne izmed vsedravnih strank. Po mnenju SSK ostaja v tem smislu 26. člen zaščitnega zakona 38/01 neizpolnjen.

V času, ko se je pripravljalo besedilo novega volilnega zakona, je skupno predstavništvo slovenske manjšine predstavilo nekaj predlogov v luči izvajanja zakonskega določila o olajšanju izvolitvi slovenskega predstavnika v italijanski parlament. Za stranko SSK je pogovore vodil takratni deželni tajnik Damijan Terpin; prav nje ga smo vprašali za oceno volilnega okrožja, v katerem naj bi Slovenci izvolili svojega poslanca.

Damijan Terpin, kaj konkretno pomeni tako začrtano volilno okrožje?

Tako začrtano volilno okrožje je le logična negativna posledica zakona, ki je v celoti in načrtno poteptal vsebino zaščitnega zakona glede pravice slovenske manjšine do zastopanosti v parlamentu.

Renzijeva vlada in večina, v kateri igra Demokratska stranka odločilno vlogo, sta namreč gladko zavrnila vse predloge, ki bi slovenski manjšini vsaj odprli možnost, da bi sploh kakorkoli vplivala na možnost izvolitve Slovenca v parlamentu. To možnost preprečuje že zakon, zato ni bilo mogoče pričakovati ničesar drugega, kar je SSK izpostavila že ob odobritvi zakona. Takrat je poslanica Blažina zatrjevala, da bodo vse rešila okrožja, sedaj pa tarna, da zakon ni dober. Najbrž ima prav, ko že drugič zatrjuje, da je to največ, kar se je dalo dobiti: torej nič!

Imamo kot manjšina kakšno možnost, da izvolimo svojega predstavnika v poslansko zbornico?

Kot manjšina nimamo nobene možnosti, da bi samostojno izvolili svojega predstavnika v Poslansko zbornico oziroma da bi si ga vsaj sami izbrali. Še naprej bomo talci vsedravnih strank.

Dimenzije volilnega okrožja pa so takšne, da je s slovenskimi glasovi nemogoče izvoliti poslanca, razen da ga vsedravnna stranka, ki izvoli vsaj enega poslanca, postavi na prvo mesto, ko preference niso potrebne. Če pa stranka ne izvoli več kot enega poslanca, vsekakor igra preferenc ne pride v poštev in je izvoljen, kdor je na prvem mestu. Če pa ni na prvem mestu, mora stranka izvoliti vsaj dva poslanca v okrožju, a je glede na dimenzije volilnega okrožja s slovenskimi glasovi skoraj nemogoče izvoliti poslanca.

Kaj je predlagala stranka Slovenska skupnost?

Slovenska skupnost je predlagala, da bi v volilni zakon zapisali, da se v FJK zariše okrožje, ki bi zaobjemalo samo območja, kjer je predvidena vidna dvojezičnost. V teh območjih je odstotek Slovencev takšen, da bi takšni ali drugačni listi, ki bi bila izraz manjšine (in torej ne samo SSK!), omogočal, da doseže 20% prag in s tem samostojno izvoli enega poslanca.

Zakaj ni bil sprejet predlog SSK?

Ker so Slovenci v DS v našem predlogu videli samo prednost za SSK in ne koristi za celotno manjšino (ker bi jim DS nikoli ne dovolila predstavitev liste npr. slovenske komponente DS), so takšen amandma bojkotirali, čeprav je v določenem trenutku že doživel načelno naklonjenost ministrice Boschijeve in predsednice Ustavne komisije Finocchiarove, kot

ne politične stranke. Tipičen primer je poslanka Blažina, ki je glasovala za takšen volilni zakon, sedaj pa se kremži, da ni dober zakon in da volilna okrožja ne zagotavljajo manjšini ničesar. V zvezi z volilnim zakonom so ji pač ukazali, kako mora glasovati, in tako je naredila. Ko izvolijo na listi DS kakega Slo-

Foto dptd

venca, se pač le-ta od-pove interesom manjšine in zagovarja politiko svoje stranke, pa četudi s tem tepta bistvene potrebe slovenske narodne skupnosti: tako je Blažina glasovala za reformo senata, ki ne predvideva zajamčenega zastopstva, glasovala je za obstoječi volilni zakon, ki manjšini ne omogoča izvolitve, in za reformo statuta FJK, ki uvaja metropolitansko občino.

Na deželni ravni imamo Ukmarja, ki še naprej pridiga celo, kako bo ta reforma koristila manjšini, kljub temu da tudi župani iz njegovih vrst nasprotujejo reformi krajevnih

uprav; o izgubi upravne avtonomije kot enega ključnih sredstev zaščite pa se mu najbrž niti ne sanja, kar je sicer zanj edina olajševalna okoliščina.

Vsak ima pač svoja načela, volivci pa morajo nato presojati, katera načela naj podprejo: seveda, če ta dejstva preko naših medijev sploh pridejo do njih. Npr. glede na monopol na Primorskem dnevniku dvomim, da je temu tako ...

Ali je možno še kaj popraviti?

Na normativni ravni ocenjujem, da ni možno narediti ničesar, saj so določbe volilnega zakona takšne, da mora imeti volilno okrožje skoraj 500.000 prebivalcev, zato je bilo tudi tako zarisano. Absurd vsega tega pa je, da tvegamo, da nam bodo morebitno pritožbo na upravno sodišče zoper volilni zakon (točneje zoper sklep o razpisu volitev) zavrnilo, rekoč, da je s tako zarisanim območjem že nekako zadoščeno določbi iz zaščitnega zakona. Po tržaško bi se temu reklo: "bechi e bastonadi", saj bi bilo dosti bolje, ko ne bi bilo zapisano nič v volilnem zakonu, tako bi lahko upali vsaj v sodno pot.

To so pač politični rezultati našega zastopstva v Rimu in levosredinske vlade, ki naj bi bila naklonjena Slovincem.

Razlika s slovensko zakonodajo na tem področju je velika. Ali bi morala Slovenija sedaj reagirati?

Slovenija je poskušala nekaj narediti preko svoje ambasade v Rimu in veleposlaniku Mirosiču smo zelo hvaležni za opravljeno delo. Potem pa so

svoje opravile potrebne ustrezne "težke" intervencije zunanjskega ministrstva in predsedstva vlade, ki jih očitno ni bilo in tudi sedaj jih ne bo, saj ne pričakujem od te vlade nikakršne resne reakcije. Kaj si vlada misli o zaščiti naše manjšine, je povedala tedaj, ko je deželni predsednik Serracchianijevi nekaj izjecljala v zvezi z reformo krajevnih uprav, ne da bi niti obratno omenila vprašanja izgube upravne avtonomije za slovensko manjšino, in s tem odprla pot "buldožerju" Serracchianijeve v podobi obveznih unij občin, ki bodo z zemljo zravnale upravno avtonomijo slovenskih občin. Žalostno, ampak, tako pač je. Upamo lahko le na naslednjo vlado.

@JulijanCavdek

Kratke

Kljub referendumu je Tsipras sprejel zahteve EU

V noči od nedelje na ponedeljek so predsedniki vlad držav članic EU dosegli dogovor za rešitev grške krize. Grški premier Alexis Tsipras se je moral v zameno za denarno pomoč v višini 80-86 milijard evrov obvezati za izvedbo zelo zahtevnega svežnja reform. Na tak način so za zdaj preprečili izpad Grčije iz območja evra in posledično poglabitev krize Evropske unije. Vprašanje je, ali bo vodji grške vladne stranke Syrize uspelo prepričati grški parlament, da sprejme dogovor, ki je bil sklenjen v sklopu Evrosummita. Reforme vključujejo dvig DDV-ja, reformo pokojnine in odpravo "otroških pokojnin", reformo civilnega kodeksa, neodvisnost državnega statističnega urada, ustanovitev sklada za poroštvo v višini 50 milijard evrov, vrnitev t. i. trojke in še vrsto drugih ukrepov, ki so zapisani v sedem strani dolgem dokumentu, sprejetem na ponedeljkovem evropskem vrhu. Strogo linijo, ki jo je vodila nemška kanclerka Angela Merkel, sta skušala omiliti francoski predsednik Francois Holland in italijanski predsednik vlade Matteo Renzi. Vendar so zagovorniki "mehkejšega" pristopa h Grčiji imeli zvezane roke zaradi grškega referenduma, ki je v Evropi pokopal zaupanje v vlado Alexisa Tsiprasa. Dogovor bodo morali odobriti tudi nekateri drugi parlamenti držav članic EU. Glavno besedo bo imela seveda Nemčija, ki ima največji delež v ESM (European Stability Mechanism) za pomoč državam članicam v težavah. Tudi slovenski Državni zbor bi lahko o programu pomoči odločal, pa čeprav to po slovenski zakonodaji ni obvezno. Negativno mnenje bodo verjetno izrekli parlamenti baltičkih in še nekaterih drugih vzhodnih članic, ki so pred kakšnim letom že izvedle potrebne reforme za stabilizacijo državnega proračuna.

V Grčiji je dogovor o reformah že vzbudil silne protestne reakcije. Zelo napeto je v stranki Syriza, ki tvega razkol, državni uslužbenci pa so že napovedali stavko. Zelo verjetno bo v grškem parlamentu prišlo do spremembe vladne večine, za vogalom pa so tudi volitve.

Parlament je uzakonil reformo z naslovom "Dobra šola"

Poslanska zbornica je v četrtek, 9. julija, dokončno uzakonila nov šolski zakon, t. i. "Dobra šola". Od 454 prisotnih poslancev se jih je volitev udeležilo 450. Šolsko reformo je podprlo 277 poslancev, 4 so se vzdržali, 173 pa jo je zavrnilo. Med tistimi, ki so volili proti vladnemu zakonskemu osnutku, jih je bilo tudi nekaj iz vladne večine oziroma Demokratske stranke. Izven parlamenta so uzakonitev reforme spremljali protesti šolnikov in sindikalnih predstavnikov.

Novi zakon, ki na novo ureja nekatera področja šole, bo delno stopil v veljavo že v septembru, predvsem kar se tiče dokončne zaposlitve določenega števila suplentov. Za ostale pa bi se to moralo zgoditi do konca leta. To naj bi šoli zagotovilo večjo avtonomijo in zadosten organik. Najbolj zanimiv del reforme je verjetno tisti, ki določa večje pristojnosti za ravnatelje, ki bodo odslej lahko avtonomno izbirali učno osebje. Več pozornosti bo namenjene znanju jezikov in umetnosti, glasbi, pravu, ekonomiji in telesni vzgoji. Izobraževanje bo predvsem v višjih šolah tudi bolj elastično in bo upoštevalo konkretne potrebe.

V reformi je tudi določilo, ki ga je predlagala poslanica Tamara Blažina, da je potrebno upoštevati specifično slovenske šole, in to bi morala vlada urediti v naslednjih dveh mesecih.

Deželna komisija: v ospredju pravilnik za financiranje manjših društev in organizacij

Pravilnik o razdeljevanju sredstev za manjša društva slovenske manjšine je bil glavna tema zasedanja deželne posvetovalne komisije za slovensko manjšino; zasedanje je bilo v ponedeljek, 13. julija 2015, v Trstu. Državna sredstva, ki jih na podlagi 16. člena zaščitnega zakona 38/01 prejme Dežela FJK, se razdelijo tako, kot določa deželni zakon 26/2007 v členu 18. V letu 2015 je začelo veljati novo pravilo, da bodo manjša društva omenjena sredstva prejela preko zvez oz. federacij, v katere so včlanjena. Osnutek pravilnika je pred kakšnim tednom že sprejel deželni odbor, deželna posvetovalna komisija pa je pristojna, da o pravilniku pove svoje mnenje, ki pa za deželni odbor ni obvezujoče. Člani deželne komisije so sklenili, da bodo v petek sprejeli na avdicije predstavnike zvez in federacij. Druga točka dnevnega reda je zadevala razdelitev 50.000 evrov iz deželnega sklada za financiranje projektov čezmejnega šolskega sodelovanja.

EU slovarček: Evropski varuh človekovih pravic (European Ombudsman)

Evropski varuh človekovih pravic je institucija, ki je bila ustanovljena leta 1995 in ima sedež v Strasbourgu. Njegova naloga je, da obravnava pritožbe proti institucijam, organom in agencijam EU. Irka Emily O'Reilly je sedanja Evropska varuhinja človekovih pravic, potem ko je leta 2014 prejela petletni mandat s strani Evropskega parlamenta.

Zaradi nepravilnega ravnanja evropskih institucij in organov se na Evropskega varuha človekovih pravic lahko obrnejo državljani in prebivalci v državah članicah EU ter podjetja in organizacije, ki imajo svoj sedež v EU. Varuh človekovih pravic ima nalogo, da prijavljena ravnanja preiskuje in če ugotovi utemeljenost pritožbe, bo obvestil prijavljeno institucijo. V kolikor se pritožba ne reši, lahko varuh človekovih pravic poskuša doseči sporazumno rešitev oziroma pošlje priporočilo. Kot zadnje možnost lahko varuh človekovih pravic izda posebno poročilo Evropskemu parlamentu.

Kršitve, ki jih je dolžan obravnavati varuh za človekove pravice, so različne in vključujejo nepravilne obravnave, diskriminacijo, zlorabo pooblastil, pomanjkanje informacij ali zavrnitev dostopa do informacij, neupravičeno zavlačenje ter nepravilne postopke.

V vsaki državi članici deluje nacionalni varuh človekovih pravic. V Italiji deluje mreža regionalnih varuhov človekovih pravic. Koordinacija ima sedež v Rimu, predseduje pa ji toskanski regionalni varuh. V Sloveniji zaseda mesto varuhinje človekovih pravic Vlasta Nussdorfer. Vsako leto varuh človekovih pravic pripravi poročilo o svojem delu in ga predstavi Evropskemu parlamentu.

Vir: www.europa.eu in www.ombudsman.europa.eu

Prerazporeditev bogastva pri nas (1)

Naši mladi stran, tuji pa k nam

Ko človeka vročina prisili k branju v hladnem prostoru s klimatsko napravo, lahko prebere kaj zanimivega. Tokrat sem zasledil zapis Milančanke, ki pravi, kako je šla po neke informacije na ameriški konzulat, misleč, da ne bo tam velike gneče, a se je zmotila: "Le nekaj metrov od vhoda na konzulat je bilo zelo urejeno razporejenih kakih sto ljudi, ki so bili tihi in jim je bilo vidno vroče ... Ne vidim eksotičnih obrazov – vsi se zdijo Italijani. Skoraj vsi so mladi, skoraj vsi dobro oblečeni.

Na pogled se pri vseh zdi, da imajo za sabo dobro stoječe družine in da imajo tudi dobre študijske nazive. Pa kaj delajo tam? Kaj želijo? Morda na počitnice v ZDA? Ne, za tisto je dovolj potni list in Esta (Elektronski sistem potovalnega dovoljenja), za ta dokument

pa lahko mirno prosijo in ga hitro dobijo na internetu. Brez dvoma tisti mladi stojijo v vrsti, da bi prišli do tako zaželene "Green card", dovoljenje za delo v ZDA. Če pa ob 14.00 na vroč julijski dan najdemo toliko ljudi pred ameriškim konzulatom, jih mora biti prav toliko, če ne več tudi druge dni. Medtem ko se oddaljujem od konzulata, kamor se očitno ne splača poskusiti vstopiti, se spomnim, da je pred neko zgradbo nedaleč stran neprestano vrsta enakih razsežnosti. V tej vrsti pa ni Italijanov, vsak dan je pred tisto pisarno kar nekaj deset, včasih nekaj sto tujcev, ki se postavijo v vrsto, da bi dobili dovoljenje za bivanje in delo v Italiji. V nekaj minutah se tako v moji glavi izoblikuje

človek, ki živi in deluje v Novi Gorici, žal ne more storiti nič drugega, kot da podpiše, saj je slika pri nas praktično na las podobna opisaneemu. Veliko mladih in perspektivnih kadrov gre na tuje, kar nekaj jih poznam, ki so res šli v Veliko Britanijo, pa še drugam, v ZDA tudi nekateri, a bolj od drugod. Stanje je v vseh ozirih na tem koncu močno skrb zbujujoče, in sicer na obeh straneh meje, namreč tudi v Gorici je kaj klavrna podoba. Če ne grejo na tuje, pa gre marsikdo v Ljubljano in okolico, tu je demografsko stanje že alarmantno, a se zdi, da to nikogar preveč ne skrbi. Stanovanjski bloki še vedno ponosno stojijo in jih celo obnavljajo v sprva mišljenih barvah, a kaj, ko Slovenci vse bolj te

bloke zapuščajo, vanje pa se že vsezujejo razni tujci. Lahko si predstavljamo, da bo po blokkih tujcev čedalje več, mesto pa bo vse bolj izgubljalo svojo že tako ali tako od vselej labilno slovensko identiteto, ki pa je v neki meri vendarle obstajala. Nadaljujmo z razmišljanjem, ki smo ga brali, kjer pa bomo ohranili predvsem tisto, kar označuje tudi slovensko družbo, ne le italijansko. Za razliko od nas, je ta poznala tudi določen čas ekonomske blaginje in ekonomskega liberalizma. "Saj se pravzaprav tretjemu svetu že kar nekaj časa približujemo ... Upodobljeni po marksističnih učiteljskih, ki so zasedli vse šole in univerze, smo se uklonili zlatemu teletu socialdemokratske države, ki "prerazporeja bogastvo" (marksisti so socialdemokracijo uporabili kot trojanskega konja za marksizem). Če je Robin Hood jemal bogatim, da bi dajal revnim, oz. je vračal revnim tisto, kar so jim bogati vzeli z davki, pa socialdemokratsko zlato tele prek davkov jemlje delavcem, daje pa brezdelnežem prek javne porabe. To je sedaj "prerazporeditev bogastva" - jemanje bogastva tistim, ki ga proizvajajo s potom lastnega čela (svobodnim obrtnikom, podjetnikom, zaposlenim v zasebnem sektorju), da bi dajali tistim, ki le porabljajo, delajo pa kolikor mogoče čim manj (javni zaposleni v vseh sektorjih, lažni invalidi, mladi upokojevcji in vsake vrste priskledniki)". Mislim, da ni potrebno preveč daleč gledati, da vidimo, kako vse to drži ne le za Italijo, temveč še toliko bolj za nas, kjer lahko ugotovimo le, kako se je "uspešen" model iz ravnike skupne države le nadaljeval, da smo, kjer smo. Sam seveda nisem nikaršen strokovnjak, vidim pa, da ni vse lepo in prav, pa skušam vsaj kaj prebrati in razmišljati. Upam, da ne bo nič narobe, če se bomo ob tem zaustavili še enkrat.

/ dalje
Andrej Vončina

Papeževo apostolsko potovanje po Ekvadorju, Boliviji in Paragvaju

Južna Amerika je lekcija za evropsko celino

Za nami je deveto mednarodno apostolsko potovanje papeža Franciška, doslej najdaljše v njegovem pontifikatu. Od 5. do 13. julija je obiskal ogromno krajev in se srečal z milijonskimi množicami v Ekvadorju, Boliviji in Paragvaju. Na več krajih je izrekel posebno pomenljive govore, večkrat je pozval k enotnosti in solidarnosti, izrazil kritične misli o potrošništvu in krivični družbi, spodbujal k upanju v boljšo prihodnost.

Južna Amerika je lahko pomembna lekcija za Evropo, ki doživlja hudo demografsko krizo in kjer politika ni naklonjena družinam. Vabljeni smo, da spremenimo smer in da se ne bojimo mladih, je povzel Francišek svoje potovanje v pogovoru s časnikarji med vrnitvijo v Vatikan. Južnoameriška Cerkev ima veliko bogastvo: je mlada, in to je pomembno. Je živa, mlada in sveža, ima bogato teologijo in veliko išče. Papež je prepričan, da ta Cerkev lahko veliko da evropski. Pomembno pa je se ne bati te svežine.

Kot je poročal tudi radio Ognjišče, je papež izrazil upanje, da se bo grška kriza rešila, pa tudi, da bi se našel način nadzora, da druge države ne bodo zapadle v enake težave, saj se pot posojil in dolgov na koncu ne konča nikoli. Novinarji so svetega očeta vprašali tudi, kje črpa energijo za tako dolgo potovanje. Dejal je, da mu pomaga čaj mate, koke ni poskusil, "naj bo to jasno", je odgovoril. Kokine liste, tradicionalno zdravilo proti višinski bolezni, mu je namreč podaril bolivijski predsednik Evo Morales. O darilu bolivijskega predsednika, razpelo

v obliki srpa in kladiva, ki je vzbudil številne polemike, pa je Francišek pojasnil, da je bil oblikovalec križa, sobrat Luis Espinal, navdušen nad marksizmom in teologijo ter povezavi med obema. Tako je bilo narejeno tako razpelo. Tudi pesmi, ki jih je pisal Espinal, so bile pesmi protesta. "To je bilo njegovo življenje, njegova misel. Bil je poseben mož, z ustvarjalnimi mislimi. Boril se je z dobrimi nameni. V tem kontekstu razumem razpelo. Gledano torej v tem kontekstu, zame ni žaljivo"; zato ga je vzel s sabo v Vatikan.

Sveti oče je pojasnil, da Cerkev podpira ljudska gibanja, ne podpira pa anarhije. "Spregovoril sem jim o družbenem nauku Cerkve, kar delam tudi, ko nagovarjam poslovneže. Ne dajem roke sovražniku, ne gre za politični dogodek, ampak gre za neke vrste katehezo". O revnih veliko govori zato, ker so v središču evangelija; priznal pa je, da bi moral več nagovarjati tudi srednji sloj.

Papež je odgovoril tudi na vprašanje ameriškega novinarja, ki ga je zanimalo, kaj Kuba izgublja oziroma pridobiva po koncu hladne vojne z Washingtonom. "Pridobivata obe strani", je dejal papež: pridobivata mir, srečanje, prijateljstvo, sodelovanje. Izrazil pa je zaskrbljenost v zvezi z mirovnim procesom v Kolumbiji: "V tem trenutku sem zaskrbljen, da se bo mirovni proces tam ustavil. Upam, da se bo nadaljeval. V tem smislu smo vedno pripravljene pomagati". K vsebinam z odmevnega obiska se bomo še vrnili.

Ob 70. rojstnem dnevu prof. Petra Kovačiča - Peršina Samohodni iskalec Resnice

Vsi tisti, ki spremljajo slovensko slovstvo, pa tudi dogajanja v Sloveniji, ne morejo mimo imena prof. Peter Kovačič. Osnovno šolo je obiskoval v rodni Rakitni, vasi, ki je bila zaznamovana z domobranstvom, pri teh vojakih je tudi izgubil očeta in še danes ne ve, kje počiva. Po gimnaziji, ki jo je končal v Zadru, se je vpisal na ljubljansko Teološko fakulteto. V tistem času se je izoblikovala skupina 2000 in začela izdajati revijo z istim imenom. V prvi številki te revije je Kovačič napisal zelo kritičen sestavek o vernosti in Cerkvi. Prvi, ki se je nanj odzval, je bil profesor dogmatike prof. dr. Anton Strle in je v Družini napisal občiren komentar. S člankom se nisem strinjal tudi jaz, pa sem kljub temu napisal prof. Strletu pismo in ga rahlo pobaral, da se na probleme, ki jih v Cerkvi vidi Kovačič, da tudi drugače gledati. Odgovoril mi je z zelo vljudnim in kulturnim pismom, in to kar na dveh straneh. Bistveni poudarek v pismu je bil: "... Gospod bogoslovec Kovačič je celo z menoj v zlahti", in opisal kako, potem pa dodal: "V kolikor bi jaz imel takšen pogled na Cerkev, ne bi nikoli postal duhovnik. S tem pa ne mislim, da g. bogoslovec Kovačič ni veren, je pošten, nasprotno, vi-

soko ga cenim, ker si upa v javnosti povedati to, kar misli ... " Kovačič je prekinil študij teologije, končal filozofijo in diplomiral iz slavistike in primerjalne književnosti na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Poglobljal se je v krščanski socializem, saj je imel veliko stika s Kocbekom, z Mrakom in drugimi. Bil je urednik revije 2000 od l. 1969 do l. 2010, ko je revija prenehala izhajati. Na revijo 2000 se je vedno gledalo z različnih zornih kotov. Zato tudi revija ni izhajala od l. 1973 do l. 1977. Takrat je bila tudi ovira za Kovačičevo zaposlitev. Revija 2000 ni bila zaželjena pri državni oblasti, zato so se vrstila zaslisevanja sodelavcev. Bilo pa je kar nekaj vljudnostnih pogovorov s tedanjimi politiki, češ, če revijo ukinete, boste imeli to in to ugodnost. Prof. Kovačič je trmasto vztrajal in v 40 letih je revija 2000 objavila okrog 40.000 strani besedila. Leta 1982 so postali Društvo 2000 in tako pridobili pravico do založniške dejavnosti. Izdali so okrog 100 knjižnih naslovov in ob tem organizirali tudi več simpozijev.

Cerkvena stran reviji 2000 ni posvečala posebne pozornosti, le redko kdaj se je našel kdo, ki se je obregnil ob kakšen članek. Kljub temu pa dobro vem, da so v teh

krogih revijo brali in celo določene članke porabili za razna predavanja in razprave, čeprav vira, od kod je to in to, navadno niso navajali.

Prof. Peter Kovačič je dobil tudi nekaj priznanj. Leta 2011 mu je predsednik slovenske države dr. Danilo Türk izročil zlati red in ga označil za moža dialoga in zagovornika svobodne misli, ki ni bil nikoli podvržen intelektualni prisili političnega režima ali ideološkim pritiskom strank. Prav tako je revijo nekdanji predsednik republike Milan Kučan odlikoval leta 1994 s častnim znakom. Leta 2010 je prof. Peter Kovačič prejel Rožančevo nagrado za knjigo *Vrnitev k Itaki - Slovenci v procesu globalizacije*. V obrazilu nagrade so zapisali: "Avtor se v svojih esejih ne zadovolji z jasno razčlenitvijo umanjkanja slovenske samozavesti, temveč prikaže iskanje narodne istovetnosti kot tisto pustolovščino duha, ki ga vodi k drugim kulturam in ki ga tudi osebno napolni. Obenem pa ob tem odpira možnost postmoderne subjektivnosti znotraj posamezne kulture".

Razumljivo je, da so, kot pri vsaki znanosti, tudi v teologiji najrazličnejši pogledi, mnenja, to pa zato, ker teologija ima opravka s človekom, zato prihaja v njej do

novih dognanj in spoznanj. Ob vsem tem pa se nikoli ne zanika bistva vere, kar je najpomembnejše.

Čeprav revija 2000 v glavnem ni imela podpore v širši javnosti, ne na državni kot tudi ne na cerkveni strani, ji je država nudila skromno subvencijo za kritje tiska, ne honorarjev, s tem ne zanikam vrednosti tudi takšne revije kot so ga imeli članki v tej reviji, je vsem, ki so se z njimi srečevali, prineslo vedno neko svežino o teoloških in občečloveških do-

gledov kot tudi ne spoznanj, zato prihaja do nepotrebnih sumničen in podtikanj, kar je velikokrat moreče, pa tudi lahko zelo boleče. Dogodi pa se tudi lahko, da vse skupaj ob takšnem spotikanju izpade zelo komično. Pred kratkim sem izza vaticanskih zidov zvedel, da me je neki naš goriški "skratnik ošacal", da nisem cerkveni. Cerkevni dostojanstvenik, ki mi je to zelo ozirno povedal, je dobil tak odgovor: "O, če nisem cerkveni, sem pa vsaj zakristijski! Tu se hranijo metle in cunje za pomivanje cerkve. Vidite

za nagrado čez cesto povabil na veliko pivo, ki mi je odlično teknilo! Tako znajo biti tudi cerkveni dostojanstveniki sproščeni, ne zategnjeni, kot je kakšen naš monsinjor, ki izgleda, kot da ima štrik okoli vratu...

Razumljivo je, da se z vsem, kar je prof. Peter Kovačič napisal, ne strinjamo. - Napisal pa je marsikaj, kar drži, in če bi se to upoštevalo, bi bilo v slovenski Cerkvi manj težav. To mu pošteno priznajmo! Njegova kritika Cerkve ni škodoželjna, nasprotno, ker Cerkev ljubi, saj je praktičen vernik (!), si tudi upa jasno in glasno napisati tudi to, kar si drugi ne upajo - ne v škodo Cerkvi, kot nekateri mislijo, ampak v njeno korist! Redno pri pisanju upošteva teološka odkritja, ki so nekaj običajnega v svetu, nam pa tuja, vodijo pa k istemu Cilju, imajo pa drugačno pot, kot smo jo mi navajeni, zato ga tudi marsikdo odklanja. Vedeti pa moramo: "K Bogu vodi več poti, ena vodi tudi skozi Cerkev"!

Kljub takšnim in drugačnim pogledom, ki jih imajo bralci na pesne prof. Petra Kovačiča, mu želimo, da bi še naprej vetril slovenski prostor in naj ga Bog ohranja zdravega in čilega!

Ambrož Kodelja

godskih, bralcu pa omogočalo, da razširi osebni in duhovni horizont in ga tudi poglubi. Standardni bralci, pa tudi verniki velikokrat nimajo radi nekih novih po-

eksclenca, kako je to potrebno, drugače se bomo vsi skupaj zaдушili v umazaniji. Kam pa pride, če bomo na to pozabili! Mož se je iz srca nasmejal in me

eksclenca, kako je to potrebno, drugače se bomo vsi skupaj zaдушili v umazaniji. Kam pa pride, če bomo na to pozabili! Mož se je iz srca nasmejal in me

Kardinal Francesco Coccopalmerio v Ogleju

“Odklon je jamstvo pristne evangelizacije”

Nadškof C. Redaelli, kard. F. Coccopalmerio in M. Ungaro

Ob prazniku svetih Mohorja in Fortunata, zavetnikov goriške in videmske nadškofije ter dežele Furlanije Julijske krajine, je letos vodil slovesno večerno somaševanje v nedeljo, 12. julija, v oglejski patriarhalni baziliki kardinal Francesco Coccopalmerio. Nekdanji pomožni škof v Milanu, od februarja 2007 vodi papeški svet za zakonodajna besedila. Je tudi član kongregacije za verski nauk, višjega sodišča in papeškega sveta za promocijo edinosti med kristjani. Za kardinala ga je imenoval Benedikt XVI. februarja 2012.

Obred v baziliki, zibelki srednjeevropskega krščanstva, je bil skrbno pripravljen kot za pomembne priložnosti, ko zaveje t. i. oglejski duh. Molitve so potekale v italijanščini, furlanščini, slovenščini in nemščini. S kardinalom je somaševalo - poleg lepega števila duhovnikov - okrog deset škofov iz Furlanije Julijske krajine, Veneta in Avstrije, slovensko Cerkev so zastopali novomeški škof in predsednik Slovenske škofovske konference Andrej Glavan ter

sedanji in upokojeni koprski škof Jurij Bizjak in Metod Pirih. Tipično za evangelizacijo ni biti uspešni, ampak naleteti na težave, tudi odklon, je v homiliji podčrtal kard. Coccopalmerio. Svet ne more sprejeti tega, kar ni njegovo. Prav “zavrnitev je zato jamstvo pristne evangelizacije”. V tem smo kot Jezus, ko nadaljujemo njegovo poslanstvo. Za to namreč gre, “ne pozabimo!” Ovce so življenje za pastirja, pastir ne mo-

re ne skrbeti za svoje ovce. Bog ne more biti brez svojega ljudstva, potrebuje vsakogar izmed nas. “Tudi če ga zavrnem, me še naprej išče”. To je Božja ljubezen.

Pozno popoldne, pred evhastično daritvijo, je kardinal Coccopalmerio, ki ga je po pozdravu goriškega nadškofa Redaellija urednik škofijskega tednika Mauro Ungaro predstavil kot nekakega “pravosodnega ministra Svetega sedeža”, v Rimski dvorani na glav-

Števerjan / Sv. birma in procesija

Mladi, bodite Kristusovi pričevalci!

Slovesno jutranjo mašo v nedeljo, 12. julija, je v Števerjanu sredi Brd uvedla mogočna *Ecce sacerdos magnus*. V župno cerkev sv. Florijana je namreč prišel birmat šest mladih goriški nadškof msgr. Carlo Roberto Maria Redaelli. Njega in spremljevalca, diakona Renata Nucero, je toplo pozdravil župnik Marijan Markežič, ki je bil obiska posebno vesel, saj so se na ta dan spominjali tudi zavetnikov goriške nadškofije, škofa Mohorja (ki je ob sv. Florijanu sozaveznik tudi Štever-

Procesija pred prenovljenim Sedejevim domom

jana) in diakona Fortunata. V homiliji je msgr. Redaelli spregovoril o češenju svetnikov, ki je “morda manj preprosto, kot bi se zdelo”. Lažje je nanje gledati kot na kipe, težje kot na osebe z obličjem, celostno, celo s človeškimi napakami. Svetniki so bili tudi mladi z ideali in strahovi, ki pa so se srečali s Kristusom in so odločili, da bodo živeli zanj. “Postati kristjani v poganski dobi ni bilo lahko”, toda Bog daje v vseh časih svojo milost, ki prihaja na pomoč. Prav zakrament svete birme je Gospodov dar, ki vam daje moč, da bi bili pričje, je mladim birmancem povedal nadškof. Vsak kristjan je klican, da bi bil Kristusova pričja. Sveti Duh je tisti, ki kristjanom pomaga, da ljubijo, od-

nem trgu v Ogleju predaval na temo človeške osebe, prava in miru v misli papeža Frančiška. Argentinski sveti oče pogosto in v različnih kontekstih postavlja v središče pozornosti osebo, ki je vedno sveta in nedotakljiva, je dejal visoki cerkveni dostojanstvenik. Življenje človeške osebe in njegovo dostojanstvo sta “nedotakljivi ontološki stvarnosti”, ker je Kristus prisoten v njem. Ko papež misli na osebo, ima pred sabo ubogega človeka, ki steguje roko, kriči, trpi, ker so mu bile odvzete osebne dobrine ali je česa prikrajšan. Vsi imajo dolžnost slišati krik revnih in jim pomagati z dejavno, rahločutno in empatično ljubeznijo. Reven je, komur ogrožajo telesno integriteto, zdravje, dom, domovino itd. In še: človeška oseba je celostna, toda ne monolitna, saj jo sestavljajo številne različne stvarnosti. Tudi o miru papež rad in pogosto govori. Mir se rojeva, ko obstaja spoštovanje pravic. Če tega ni, človek trpi in se upre. Drug drugega moramo gledati kot na drug jaz, kot na osebo, ki je vredna moje ljubezni. Ni dovolj poznati pravice drugega, v pravnem sistemu je pomembno načelo empatije: na drugega moramo gledati kot na človeka, s katerim smo povezani, na katerega smo navezani. / DD

puščajo, služijo drugim. “To je lahko tudi težavno, je pa zelo lepo”, je sklenil nadškof, ki je kmalu nato podelil zakrament **Emi, Jani, Micheli, Ivanu, Bernardu in Veroniki**.

Po obhajilu se je Martina Grahonja v imenu staršev birmanih mladenk in mladeničev zahvalila Bogu za dar otrok, škofu, g. Markežiču, gospe Albini, ki je pomagala pri katehetskem delu, vsej števerjanski skupnosti, ki je pomagala pripraviti slavje, zboru, ki je odlično opravil svojo nalogo, organizistki in dirigentki. V italijanščini je zahvale povzel Adelchi Sbucl. Tik pred koncem maše je nato bila krajša

procesija v čast svetih Mohorja in Fortunata, ki je vodila od oltarčka na vaškem trgu do vodnjaka in nazaj. Pred lepo okrašenim priložnostnim oltarčkom ob Marijinem kipcu je nadškof podelil blagoslov z Najsvetejšim. Preden se je sprevod vernikov vrnil v cerkev, kjer je bučno zadonela *Zahvalna pesem* in kjer so se veseli birmanci slikali pred oltarjem, pa so se vsi skupaj ustavili še pred prenovljenim Sedejevim domom. Tam je nadškof Redaelli, na prošnjo župnika Marijana Markežiča, podelil poseben blagoslov vsem vaščanom, zlasti otrokom, mladim in družinam, ter jih spodbudil, naj ne pozabijo, da imajo na trgu - v cerkvi, župnišču in prenovljenem Sedejevem domu - svoj drugi dom, na drugi strani pa tudi mučence. / DD

Župnijska cerkev na Kostanjevici Maša zadušnica za gospo Štefko Ravnik

V župnijski cerkvi na Kostanjevici ali na Kapeli, ki ji radi pravijo domačini, je bila v soboto, 11. julija 2015, popoldne maša zadušnica za gospo Štefko Rutar Ravnik, ki je v Gospodu zaspala v daljnem San Franciscu, potem ko ji je Bog dal dočakati 104 leta. Gospa Ravnikova je bi-

SA, Melbourne VIC, da bi tudi v kostanjeviški cerkvi obhajal srebrno mašo, saj je tu bil od l. 2001 do 2013 gvardijan in župnik. Feliks p. David Šrumpf, Štajerec po rodu, je bil namreč posvečen v mariborski stolnici, 29. junija 1990, novo mašo pa je imel pri Sveti Trojici v Slovenskih goricah

Pokojna učiteljica
Štefka Ravnik

la doma iz Goriške (iz Tolmina), v ZDA se je izselila z družino po drugi svetovni vojni. V domačem kraju, pa tudi v novi domovini so jo vsi poznali po njeni dobrotljivosti in prijaznosti. Veliko svojih življenjskih moči je v Ameriki namenila slovenski narodni skupnosti. Dokler je mogla, se je vedno udeleževala slovenske maše. Z našimi kraji so ona in njeni otroci vedno ostali povezani in se občasno vračali na obisk.

Sv. mašo, ki se je udeležilo lepo število pokojničininih prijateljev in znancev iz Gorice, pa tudi dr. Karl Bonutti, je v stranski kapeli, posvečeni Mariji Karmelski, daroval p. David Šrumpf. Med kratko homilijo se je s hvaležnostjo spomnil gospe Ravnikove in njenega velikušnega srca, saj je bil njene gostoljubnosti tudi sam deležen, ko ga je bogoslužna pot vodila v ZDA. P. David Šrumpf se je vrnil v domovino iz zelo oddaljene Avstralije, kjer deluje v mestu Adelaide

8. julija 1990. Potem je svoje pastirsko delo opravljal v Mariboru (1991-1993), v ZDA, Joliet, IL. (1993-1995), in v Lemontu, IL. (1995-2001). Slovesno srebrno mašo je imel v za to priložnost oku-

sno okrašeni kostanjeviški cerkvi v nedeljo, 12. julija 2015, skupaj s p. Marjanom Čukom, ki je sedaj gvardijan in župnik na Kostanjevici.

Maša zadušnica za pokojno gospo Ravnik je bila tudi priložnost, da se je skupina goriških Slovencev srečala s p. Davidom (na sliki) in mu seveda čestitala ob mašniškem jubileju in se mu ob tem spet srčno zahvalila za to, da je večkrat prihajal maševat v cerkev sv. Ignacija na Travniku in tako vodil slovensko sveto mašo ob deveti uri, potem ko je, po smrti prof. Stanka Jericija, kaplana travniške cerkve, nastala spet nova vrzel v slovenskih duhovniških vrstah.

IK

Kratke

Višarski dnevi mladih

Na letošnjih Višarskih dnevih, ki bodo potekali od 31. julija do 2. avgusta, se bodo mladi odpravili po poteh slovenskih povojnih izseljencev v Špitalu in Lienzu pod vodstvom mag. Helene Jaklitsch in s pričevanjem zakoncev Starman. V drugem delu bodo spoznavali Ziljsko dolino, ki jo bodo predstavili domačinki in kulturni delavki Milka Kriegl in Pepca Druml, župnik Stanko Trap ter ravnateljica dvojezične ljudske šole Katarina Sticker. Višarski dnevi se bodo končali na Sv. Višarjah s 27. romanjem treh Slovenij, ko se bodo srečale matična, zamejska in izseljenska Slovenija.

Tudi mladi bodo lahko prisluhnili predavanju tržaškega časnikarja in publicista Iva Jevnikarja. Sledila bosta slovesna sveta maša, ki jo bo skupaj z izseljenskimi duhovniki daroval nadškof msgr. Alojz Uran, in kratek kulturni program. Lepo vabljeni!

Prispevek za Višarske dneve mladih (prevoz, nastanitev, hrano in goste) je 50 evrov. Prijave za Višarske dneve mladih: Rafaelova družba 01 438 30 50, rafaelova.druzba@siol.net

27. romanje treh Slovenij na Svete Višarje

V nedeljo, 2. avgusta 2015, se bodo na Svetih Višarjah srečale matična, zamejska in izseljenska Slovenija.

Ob 10.30 bodo udeleženci prisluhnili predavanju tržaškega časnikarja in publicista Iva Jevnikarja z naslovom 70 let po dogajanju, ki je spremenilo vse “tri Slovenije”. Ob 12.00 bo slovesna sveta maša, ki jo bo skupaj z izseljenskimi duhovniki daroval nadškof msgr. Alojz Uran. Ob 13.00 bo na ploščadi za cerkvijo kratek kulturni program. Ob letu posvečenega življenja bodo tako mašo kot kulturni program s petjem sooblikovale Marijine sestre.

Dogodek organizirata Rafaelova družba in Zveza slovenskih izseljenskih duhovnikov v Evropi. Dragi rojaki, lepo vabljeni!

Birmanci z nadškofom in župnikom

Kratke

Pod lipami Alenka Puhar

Protagonistka Srečanja pod lipami 16. julija bo izjemna ženska, prva dama slovenskega časnikarstva, prevajalka, urednica, raziskovalka in aktivistka na področju človekovih pravic Alenka Puhar. Letos praznuje pomemben življenjski jubilej, zato želi biti četrtkov večer tudi poklon njenemu delu in osebnosti. Alenka Puhar je vsestranska družbena delavka, prodorna komentarka in esejistka v tiskanih medijih, prevajalka, urednica, raziskovalka in aktivistka na področju človekovih pravic. Sicer pa je Alenka Puhar tudi zelo zanimiva sogovornica, saj njeno znanje sega na številna področja, v svojih izjavah pa je neposredna, pogosto tudi brez dlak na jeziku. Na goriškem večeru se bo z gostjo pogovarjal časnikar Ivo Jevnikar. Govor bo seveda o njenem delu; ker pa je njeno delo neposredno povezano z dogajanjem v Sloveniji, bodo v ospredju tudi stanje duha, politika, civilna družba in vloga medijev v matici. Večer se bo začel ob 20.30 v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici. Srečanja pod lipami prirejata goriški hram in Krožek za družbena vprašanja Anton Gregorčič.

Mladi praški pevci so preživeli lepe urice v družbi "Veseljakov" iz Doberdoba

Konec prejšnjega tedna so se mladi člani pevskega zbora Euphonia iz Prage poslovlili od nas, potem ko so preživeli teden dni v uživanju

znamenju sonca, morja in seveda ob lepem petju. Skupaj z otroškim zborom Veseljaki iz Doberdoba, ki ga vodi Lucija Lavrenčič, so navezali prijateljske stike meseca januarja, ko so v katedrali sv. Vida v Pragi skupaj zapeli pri nedeljskem bogoslužju. Prejšnji teden pa so se pred našo publiko predstavili v petek, 3. julija, v Sv. Križu pri Trstu, v soboto, 4. julija, pa v Doberdoba. Poleg pete maše Missa mundi so se pevci obeh zborov predstavili še s programom čeških, slovenskih in tujih skladateljev. Še posebno lep vtis so publiko pustile češke narodne pesmi, ko so mladi pevci spremljali petje s plesom v narodnih nošah. Na koncu sta oba zbora pod taktirko praške dirigentke Pavle Kšicove slavnostno zapela še Smetanovo Vltavo. Na orglah sta pri bogoslužju in na koncertu spremljala Miroslav Simek iz Prage ter Zulejka Devetak, v Doberdoba pa se je pridružila še flautistka Ivana Gerin.

Koncert je spadal v projekt Mednarodnaga otroškega festivala MY SI RAZUMIME..., ki ga je organizirala direktorica glasbene akademije iz Prage Pavla Zumrova ob podpori Senata republike Češke, Urada Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, Sveta slovenskih orgnizacij in Združenja cerkvenih pevskih zborov iz Gorice. Na zadnjem večeru v Doberdoba sta prisotne goste pozdravila tudi doberdobski župan Fabio Vizintin in domači župnik Ambrož Kodelja.

Klub CSA Triatlon Gorica

Ta goriški klub sestavlja približno 20 otrok v starosti od 6 do 13 let. Njihov trener je Cristiano Colombo. Letošnja tekmovalna sezona se je začela v Parmu, kjer so mladi triatlonci osvojili že prve medalje. Nekaterje tekme se uvrščajo v italijansko prvenstvo, druge pa v prvenstvo Alpe-Jadran. Dober začetek je otrokom dal dodatno energijo in zalet za nove tekme, tako so se zelo dobro uvrstili tudi v

Porto Sant'Elpidio (Ancona), kjer so se zbrali triatlonci iz vseh italijanskih klubov. Sledile so tekme v Veldnu (Avstrija), Portorožu, Celovcu... Posebej je potrebno izpostaviti tekmo v Veldnu na Koroškem, kjer je bil t. i. aquatlon. Tu sta Mitja Vinzi in Agata Berzacola osvojila prvo in tretje mesto. Prav tako je Urška Kovic stopila na najvišjo stopničko v svoji kategoriji. Zadoščenje je bilo tudi v kategoriji "esordienti", kjer sta Sara in Januš Kovic osvojila tretje mesto, Sebastian Berlot in Giorgia Resen pa četrto. Pika na i pa je bila Iris Colombo, ki je osvojila drugo mesto. Uspehi so sledili tudi v Celovcu na tekmovalju Ironkids, kjer so vsi trije mladi športniki Kovic: Urška, Sara in Januš stopili na stopničke. Za otroke je bila ta tekma nekaj posebnega tudi zato, ker so pritekli v ciljno ravnino prav tam, kjer je bilo naslednji dan veliko prvenstvo Ironman. Glede na razmere tekmovalja, ki so ga označevale zelo visoke temperature, je bila tekma v kraju Lago di Revine izredno zahtevna, kljub temu pa so vsi otroci izpeljali tekmo do konca, Sari in Urški Kovic pa je zopet uspelo osvojiti zlato in srebrno medaljo. Naslednja tekma čaka mlade junake v Vidmu že 26. julija.

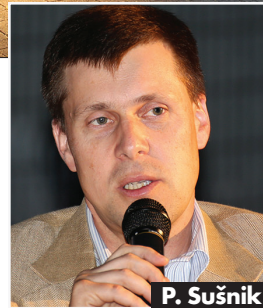
KC Bratuž / Peter Sušnik in Jože Pirjevec na srečanju pod lipami

Do kdaj še v začaranem krogu?

Na dobro obiskanem srečanju pod lipami na dvorišču Kulturnega centra Lojze Bratuž sta v četrtek, 9. julija, ob moderatorki Eriki Jazbar sedela zgodovinar prof. Jože Pirjevec in predsednik Nove Slovenske zaveze Peter Sušnik. Srečanje se je rodilo v Ljubljani, je uvodoma dejala časnikarka; sogovornika sta se namreč po majskem srečanju na RTV-ju zmenila za sproščeno soočenje, za kraj pa je bila izbrana Gorica. To bi moral biti pogovor med sogovornikoma, ki iščeta izhod iz stanja duha, ki ga doživljamo v širšem slovenskem prostoru. Želja organizatorjev, krožka Anton Gregorčič in centra Bratuž, je bila, da bi se pogovor ne omejil zgolj na preteklost, ampak da bi razpravljali tudi o sedanjosti, o tem, kako naprej, da bi spet prišli do enotnosti. Žal se je že spet zataknilo...

Prof. Pirjevec je o svoji prehojeni poti dejal, da se s politikom ukvarja že 40 let. V mladih letih je vedno volil Slovensko skupnost, "ker je to bila družinska tradicija", potem se je približal socialistom, ker je mislil, da bo slovenska komponenta kaj naredila v Trstu, je pa kmalu ugotovil, da ni tako. Na listi SSK je kandidiral za evropskega poslanca, nato se je prepisal v LDS, a "tudi tam sem bil razočaran". Skušal je organizirati stranko v Sloveniji, ki se imenuje Solidarnost, "pa tudi tam ni šlo. Zato pravim, da nimam sreče s politikom". Se pa političnemu delovanju ne odpoveduje, ker ga "zadeva zanima in zabava". Peter Sušnik se je začel ukvarjati z Novo Slovensko zavezo na poti iskanja globljega smisla. "Nekateri gospodje" iz NSZ so ga izzvali s preprosto željo, da bi kdo od mlajših prevzel pobudo za urejanje vprašanj, s katerimi so se trudili in se še trudijo zadnjih 20 let. Poziv je bil zanj tako globok, da ga je sprejel, pa čeprav "bi racionalno tega ne smel". Društvo Nova Slovenska zaveza "ni društvo, ki bi pomagalo gospodarski rasti, ki bi pomagalo mladim podjetnikom povzpeti se v družbeni strukturi, ki bi imelo nastavke nekega mreženja... To je bilo društvo, ki je imelo zelo ozke, hkrati pa tudi zelo plemenite cilje: izpostaviti vprašanje, kaj se je nam kot narodu zgodilo in zakaj. Na tej točki iščemo odgovore", saj "manjka osnovna zadeva, to je dialog".

Po Pirjevčevem mnenju smo pred 25 leti "držali skupaj", ker "samo se hoteli znebiti tiste Jugoslavije". Vedeli smo, da je ta izkušnja končana, da jo je treba premostiti. V tistem trenutku smo bili "več ali manj skoraj vsi Slovenci istega mnjenja". Tudi Evropa doživlja isto krizo, je dejal Pirjevec. Dokler smo se bali Rusije, smo držali skupaj; ko se je sedaj več ne bojimo, razpadamo. Ko Jugoslavije, sovrznika, Srbov ni bilo več, smo odkrili naše stare zdrahe. "Zgodovino pogrevamo, ko pa bi jo bilo treba resnično preseči, jo študirati, razumeti, poznati, ne uporabljati v današnje politične name-ne". V času demokratizacije so bile vse sile naperjene v svetlo prihodnost, je dejal Sušnik. Osnovna točka nesporazuma je, s kakšnimi občutki je vsak doživel slovesnost v Kočevskem Rogu: je to bil konec ali začetek. Potrebna je analiza, kaj občutijo eni in kaj drugi. "Tu so različne interpretacije". Ker "enotno nismo razumeli in še danes ne razumemo, kaj se je zgodilo leta 1990, nismo sposobni preseči delitev iz preteklosti, ne da bi drug drugega najprej konfliktno in zdaj že

P. Sušnik

J. Pirjevec

relativno sovražno obravnaval, na koncu celo izključeval". Čutilmo se ogrožene, češ da se stvari ne premaknejo. Treba je premagati strah pred dialogom, moramo začeti se pogovarjati, razumeti in spoštovati. "Za NSZ je vsekakor bil Kočevski Rog pogrebni obred za pobite žrtve revolucionarnega nasilja", je zatrdil Sušnik.

Pirjevec je pripomnil, da smo Slovenci "mlad narod", ki sploh "nimamo prave zgodovine". Ta se je začela intelektualno konec 18. stoletja, politična šele leta 1848. Leta 1918 "na pariški mirovni konferenci nismo veljali nič" in so nas razkosali. Leta 1941 še enkrat. Naš narod je bil v bistvu obojen na smrt. Mnogi so se hoteli upreti in boriti. "Drugi del našega naroda pa se je tako zbal komunistov, da je rekel: bolje je sodelovati z Mussolinijem in Hitlerjem kakor s temi brezbožnimi buržuji, če ne, ne bomo šli v nebesa"... Pirjevec vidi v tem narodu izdajo. "Pripravljen sem na spravo in dialog, toda samo, če priznamo to temeljno resnico: da je bilo sodelovanje z okupatorjem narodna izdaja".

Bistvo slovenskega problema je, da nimamo razčiščenih pojmov, razen pri ortodoksnih razlagi zgodovinske resnice, ki pač ne temelji na preverjenih dejstvih, je dejal Sušnik. Temeljno vprašanje je, kaj je pripeljalo do smrti več sto Slovencev v letih 1941-42 izpod slovenske roke. "Komunisti so želeli imeti prvo mesto, vzeli so si primat v borbi proti okupatorju, kar je bilo nesprejemljivo za vse ostale demokratične stranke". Bilo je potrebno se braniti, kajti "v ljubljanski pokrajini je bistveno več škode po vaseh in domačijah naredila slovenska roka kot okupatorjeva". Vprašanje kolaboracije lahko obravnavamo samo v kontekstu revolucije, načrtov Komunistične partije, ki izhajajo iz avtentičnih dokumentov, da je namen prizvete borbo proti okupatorju za izvedbo revolucije. "Tu je v podtunu politično in ne zgodovinsko vprašanje, ali je bil komunizem za slovenski narod dober ali ne". Slovenskih komunistov je bilo malo, bili so izredno dobro organizirani in disciplinirani, verjeli so v svoje ideale in so bili zanje pripravljeni plačati tudi z življenjem, je dejal Pirjevec. Številni so bili izvežbani v vojaških veččinah, "v naš prostor so vnesli ost, fanatizem in zaničevanje človeškega življenja, ki ga mi nismo poznali; v tem smislu so naredili marsikatero napako". Prepričani so bili, da bo revolucija zveličavna. "Do tega stališča sem zelo kritičen". V vsaki vojni "prihaja nujno tudi do zelo neprijetnih stvari in tudi do ekscesov"... Ena zgodovinarjevih izjav, ki so najbolj prizadele lep del občinstva, je bila: "Ne bojim se reči tu, da je Ehrlich bil po pravici ubit, ker je bil izdajalec". Bistveno je vprašanje: je bil upor slovenskega naroda legitimen ali ne? Sodelovanje z okupatorjem je bilo izdaja ali ne? "Slovenskega naroda ne bi bilo, ko bi zmagali Nemci, in danes bi tu gotovo ne govorili po slovensko"...

Po Sušnikovem mnenju je imelo sodelovanje z okupatorjem temelj v protirevoluciji, ne le v pridruženju okupatorjevemu načelu po prevladi nad slovenskim narodom. Dobro izhodišče je po njegovem mnenju ugotovitev, da je nedopustno mrtvih ne pokopati in jim zagotoviti osnovnega dostojanstva. Na današnji točki je potrebno zagotoviti enakost vsem tistim, ki so že pokojni. "Kot narod potrebujemo skupno gledanje na iste vrednote". Evropsko unijo determinirajo vrednote, za katere smo pripravljene se spet postaviti pokonci: to so demokracija, ki je skregana s komunizmom, gospodarska svoboda, intelektualna pobuda, svoboda govora itd., osnovne vrednote, na katerih sloni Evropa in so jih zatirali fašizem, nacizem in komunizem. Ko se bo narod poenotil, "se bomo kot narod lahko enotno zazrli v prihodnost in nadaljevali svojo pot kot enakopравни; dokler pa nismo enotni v teh osnovnih konceptualnih izhodiščih, smo lahko zelo hi-

tro na prepihu, saj nekaterim Vipavske doline zelo diši tudi tja do Rima"... Ponavljamo napake iz preteklosti, ker smo zavestno demokracijo, ker zavestno dopuščamo, da vsakdo lahko svobodno razpravlja. Sušnik je zaskrbljen, ker danes med Slovenci ni dovolj enotnosti: "Prej bi prišlo do bojev in priverjanja, kako bomo delili plen, kot pa, kako si bomo najprej izborili svobodo". Pirjevec tega vzdružja, vsaj na Primorskem, ne čuti. Se pa sprašuje, ali smo sposobni pokopati žrtve, ki smo jih našli v Hudi jami, "in potem nehajmo s to zgodbo"! Smo zmožni sprejeti to odločitev in iz ljubezni do domovine? "Bojim se, da ne, ker nekateri kujejo politični kapital iz tega".

Sušnik je na koncu dejal, da "v končni fazi bo moral vsak Slovenec sam zase oceniti, kaj njemu predstavlja taka ali drugačna izbira, kaj komunizem ali protikomunizem... Ni narobe, če v nevednosti ocenjuješ; hudo je, če napačno ocenjuješ z vednostjo". Potrdil je pripravljenost na dialog, ko je prof. Pirjevču naročil, naj ponese Zvezi borcev sporočilo: "Kadarkoli, kjerkoli smo se pripravljene pogovarjati s komerkoli o resnici, dokler bo iskren in spoštljiv pristop". Pirjevec je Sušniku odgovoril, da je "pripravljen priznati, da je bilo na partizanski strani nekaj napak, da so bili celo zločinci; vi žal niste pripravljene z eno besedo reči, da je na vaši strani tudi bilo nekaj napak. Tu je pomankanje bistvenega dialoga med nama, ker niste pripravljene kakor koli kritično presoditi tisto, kar mislite, da je prav. Jaz sem kar marsikaj rekel, česar ne bi smel reči"...

Govor je bil še o več temah, o Cerkvu pred 80 leti in danes, o nujnosti enotnega pogleda na drugo svetovno vojno, o evropskih vrednotah, o slovenski politični eliti, o vlogi predsednika Boruta Pahorja, o anti-fašistični tradiciji itd. Gosta se seveda povečini nista strinjala; sta pa v vzajemnim spoštovanjem dokazala, da se je možno kulturno pogovarjati in ne strinjati. Smemo upati, da bo dialog prej ali slej omogočil našemu narodu, da stopi iz začaranega kroga?

Katoliška knjigarna na seznamu zgodovinskih knjigarn v Italiji

Prejšnji teden je vodstvo Katoliške knjigarne prejelo prek ravnatelja goriške Državne knjižnice Marca Menata sporočilo, da je ministrstvo za kulturo Republike Italije našo slovensko knjigarno vključilo v seznam zgodovinskih knjigarn v Italiji. Tudi to je pomembno priznanje za obrat na Travniku v Gorici, ki je za vse primorske Slovence več kot samo knjigarna. Ustanovljena je bila leta 1910 in je kot taka tudi najstarejša knjigarna v deželi; najprej je imela sedež v Gosposki ulici, leta 1930 pa se je

preselila na Travnik, kjer so v zadnjih desetletjih našle dom tudi druge slovenske ustanove. V letih 1914-1934 in, po nekaj prekinjavah, med letoma 1943 in 1970 je založila več kot 200 knjig v slovenskem jeziku. Trgovina, ki jo upravlja Katoliško tiskovno društvo, je bila v letih fašizma in nato komunizma glavna oporna točka za Slovence v goriški, tržaški in videmski pokrajini, pa tudi Posočja in Vipavske. Že nekaj let se sooča s krizo, ki ji kljubuje s primorsko trdoživostjo. Čestitamo za priznanje!

Mladinski dom / Zeleni teden

Ju ju juhuhu ... Kekci smo tu ...

Pustolovščine Zelenega tedna MD, znanega tudi pod imenom Zeleni Izziv 2015, so se začele 25. junija, ko je skupina šestnajstih nadobudnih članov startala iz Gorice in se napotila po Soški dolini proti našemu planinskemu rajju. Že prvi dan so nas krasote teh krajev napojile z dobro voljo in kot pravi Kekci smo si ogledali najprej Trentarski muzej. Po suhem kosilu in bojevitih nogometnih tekmah smo obiskali izvir Soče. Tu smo tudi zapeli himno ob dnevu državnosti. Pot nas je peljala do spomenika Juliusu Kugyju, zatem pa smo se čez Vrščic pripeljali do Kranjske Gore in šli dalje do Žabnic. Poleg Ruske kapele smo si po poti ogledali še izvir Save. Ob prihodu smo se namestili in izvedeli, da bo letošnji Zeleni izziv potekal v Kekčevi deželi pod geslom *Nasmeh za srečo vseh!* Po večerji smo se zabavali ob igri in petju.

26.6. - Petek se je začel z jutranjo telovadbo, po kateri smo si šli ogledat Belopeška jezera, kjer smo se mirno sprehodili v čudovitem objemu gora in njihovem zrcaljenju v zelenih vodah jezer. Popoldne smo ob zboru zapeli himno - *Kekčevo pesem* in dvignili zastavo, ki je tako prvič zaplapolala na jamboru. Udeleženci smo zatem imeli delavnico, pri kateri smo se naučili razne veščine: postavljanje bivača, pripravo ognja in iskanje sledov. Večer je popestril film o Kekčevih dogodivščinah. Nekateri "hrabreži" pa so celo noč prespali v bivaču.

27.6. - Juhuhu... tudi danes smo pripravljene na nove izzive... Odpravili smo se na Nevejsko sedlo v adrenalinski park, kjer smo se vsi zabavali in se preizkusili na različnih progah. S kombiji smo se kasneje peljali do planine Montaž. Navdušeno smo se med kravicami začeli sprehajati po zeleni

planini in stopili do sirarne, kjer nam je gospod Alberto povedal veliko zanimivosti o planini, krajev in seveda siru. Med pohodom nas je ujela nevihta s točo. Premočeni do kosti smo se vrnili v kočjo. Ko smo se preoblekli, dali sušiti mokre obleke in se lepo ogreli, smo začeli pripravljati pizze. Vsi smo vneto mesili in gnetli in jih z užitek... seveda tudi pojedli. Pred spanjem pa smo se nasmejali še s kvizom.

28.6. - Zbudili smo se zgodaj in

se "korajžno" odpravili na Svete Višarje. Pot je bila strma, včasih naporna, a po dolgi hoji nas je prevzel razgled na spodnje doline in čudovite gore, ki so nas napojile z novimi močmi. Po maš

smo na vrhu pri križu uživali v soncu, se okrepčali in se po igri "skalp" vrnili v dolino. Še prej smo se na planini preizkusili v teku po makadamski cesti... in to

lepe, smešne in zabavne trenutke..., a tudi globlje in iskrene misli. Za posladek smo si privoščili tiramisu, ki so ga dekleta pripravile v popoldanskih urah. Ko smo bili že vsi prav pošteno utrujeni in pripravljene na spanje, pa se je "nekdo" odločil, da gremo na nočni pohod... seveda v gozd. Luna je sijala, nebo je bilo jasno, skratka super..., če ne bi v gozdu slišali volkov. Po tej izjemni izkušnji smo se vrnili v kočjo, nekateri navdušeni, drugi še malo prestrašeni, a vsi živi in zdravi... še dobro, da nismo srečali Bedanca.

30.6. - Zadnji dan nas je med vračanjem čez Predil pri Žagi čakal še en izziv: spust z raftom po Soči. Vmes smo se kopali, skakali v vodo in uživali lepote Soške doline in njenih vrhov ter se zabavali med

bosi, seveda. Ob prihodu v kočjo so nekateri zanesli ogenj, tako da smo si na žaru lahko pripravili slastno večerjo. Večerji je sledil program, v katerem so se gojenci izkazali v petju, mimiranju in skečih.

29.6. - Kot vsako jutro smo najprej telovadili in se nato po zajtrku odpravili k Rabeljskemu jezeru se kopat in občudovat naravo in... račke. Po kosilu nas je čakal lov na zaklad (zdravilne kapljice za Mojco). Po dolgem iskanju in preizkušanju v različnih spretnostih so gojenci le dobili zaklad... pa tudi nagrado.

Večerji je sledila refleksija, pri kateri smo vsi navdušeno naštevali

brzicami njene smaragdne kraljice. Ob prihodu v Mladinski dom smo se zbrali in še zadnjič zapeli himno, ki nas je spremljala cel teden. Z roko v roki smo si izmenjali še zadnje "impresije" in občutke in se... s solzami v očeh, a z dušo polno pozitivnih čustev, pozdravili.

Tedenski program je potekal v duhu Kekčeve zgodbe. Udeleženci smo bili razdeljeni na tri skupine: Ovce, Triglav in Soča. Cel teden smo se borili za točke in tekmovali v različnih igrah, spretnostih in izzivih in si na koncu zaslužili tudi sladko nagrado.

NS

(več fotografij na www.noviglas.eu)

ZAHVALA

*Trdno sem upal v Gospoda,
pa se je sklonil k meni in uslišal moje klicanje (Ps 40,1)*

V 87. letu starosti se je od nas poslovil dragi oče in mož

VITKO ČEVDEK

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste ga v času bolezni obiskovali, nam pomagali in nam ob slovesu stali ob strani ter nam izkazali sočutje.

Zahvaljujemo se dekanu g. Karlu Bolčini in g. Marijanu Markežiču za globoke in sočutne, do srca segajoče misli, pevcem zborov MePZ Rupa-Peč, MIPZ E. Komel, MoPZ Mirko Filej in VS Chorus'97 za občuteno pevsko slovo.

Posebna zahvala naj gre družinskemu zdravniku dr. Marijanu Cijanju za izredno skrb v času bolezni ter Jordanu Ožbotu za zelo ljubečo bolniško oskrbo.

Žena Nada, hči Damijana in sin Andrej z družinama

Na videmski univerzi je 8. julija z najvišjo oceno dokončal magistrski študij zgodovine

JURIJ KLANJŠČEK

Iskreno mu čestitamo in želimo še nadaljnjih življenjskih uspehov.

mama, tata, Damjan, nona in Irena

Obvestila

Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek za družbena vprašanja Anton Gregorčič vabita na Srečanje pod lipami, ki bo v četrtek, 16. julija 2015. Gostja večera bo Alenka Puhar, časnikarka, izobraženka, prevajalka, publicistka in urednica, komentatorica, aktivistka na področju človekovih pravic, ena izmed protagonistov slovenske demokratizacije in osamosvojitve. Pogovor bo vodil časnikar Ivo Jevnikar in bo potekal v zunanjih prostorih pri Kulturnem centru Lojze Bratuž s pričetkom ob 20.30.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča članom in prijateljem, da bo v ponedeljek, 27. julija, ob 18. uri predavala o srčnih boleznih dr. Irena Tavčar v Gorici, v Tumovi dvorani v KB Centru, korzo Verdi 51. Toplo vabljeni.

Feiglva knjižnica je v poletnem času, od 29. junija do 28. avgusta, odprta po naslednjem urniku: pon., sre., pet: od 8. do 16. ure; tor., čet.: od 11. do 19. ure. Zaprta bo od 10. do 14. avgusta 2015.

Mladinski dom vabi otroke od 10. do 14. leta na pripravo na šolo: ŠOLA ZA ŠALO (1. - 11. september), UVOD V SREDNJO (7. - 11. september). Informacije na tel. 0481-280857, 366-6861441, e-mail: mladinskidom@libero.it

Mednarodni poletni jezikovni kamp 2015: DC Hiša pravljic v sodelovanju z Jezikovnim centrom Poliglot iz Nove Gorice in Rogosom vabi na jezikovne počitnice v Doberdob od 29. junija do 4. septembra. Otrokom od 4. do 13. leta ponujamo veliko zabave ter kvaliteten in pester program: jezikovne delavnice in tečaje, tematske in ustvarjalne delavnice, sprostiranje v naravi, športne aktivnosti vseh vrst, glasbo in ples. INFO: hisaprajvic@gmail.com ali 334-1243766 od 18.30 do 20.30 (Martina Šolc).

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča udeležencem piknika z izletom v Pesariis, da bo prvi avtobus odpeljal ob 7. uri v soboto, 1. avgusta, s trga Medaglie d'oro z Goriščka, nato s postanki pri vagi pri pevmkem mostu, v Podgori pri telovadnici, v Štandrežu pri lekarni in na Pilošču. Drugi avtobus bo odpeljal ob 7. uri iz Jamelj, Doberdoba in s postanki na Poljanah, v Sovodnjah pri cerkvi in lekarni ter v Štandrežu na Pilošču. Organizatorji priporočajo točnost. Prostih je še nekaj mest.

Pisarna svetovalcev za delo išče vestnega kandidata/ko za upravljanje osebja in vodenje plač. Zaželeno je najmanj dvoletna izkušnja v tem sektorju. Zahteva se znanje slovenskega in angleškega jezika ter uporabe računalnika. Življenjepis pošljite na mail: info@consulenzelavoro.it

Pripravke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelj prof. Silvana Kerševana lahko nakazete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CVIDI2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Gospa z večletno izkušnjo nudi nego in pomoč starejšim osebam za 24 ur na dan. Tel. št. 00386 40 432304.

Zanesljiva in izkušena gospa pomaga pri likanju in čiščenju stanovanja. Tel. št. 00386 40153213.

Resna gospa nudi pomoč v gospodinjstvu in nego starejšim osebam od 4 do 6 ur na dan. Tel. št. 0038641390244.

20-letna študentka z izkušnjami nudi lekcije slovenščine, angleščine, nemščine ter varstvo otrok. Tel.: 0038631478807.

Urejena gospa išče delo za čiščenje

in likanje na območju Gorice. Tel. št. 0038631449311.

Masaže: protistresna - relaks, protibolečinska, refleksna masaža stopal, tajska masaža itd. Zelo ugodno, blizu meje. Pokličite na 00386 40 575805.

Resna gospa s petnajstletno izkušnjo nudi nego in pomoč starejšim osebam tudi 24 ur na dan. Tel. št. 0038640484339.

Resna in odgovorna medicinska sestra nudi nego in pomoč starejšim osebam. Tel. št. 00386 30 325 558.

Varujem starejše, pomoči potrebne osebe, in sicer 24 ur ali pa samo čez dan ali varstvo ponoči. Sem človek dobrega srca in imam nekajletne izkušnje! Sem upokojenka, vse ostalo (vrednotnice) in vprašanja na št. 040 621 424 (v poštev pride celotno primorsko in goriško območje).

Urejena in zaupanja vredna 54-letna gospa išče delo za čiščenje vašega stanovanja, lahko tudi kuhanje kosila ali odhod v trgovino. Želela bi delati za izobražene, spoštljive in čustveno inteligentne osebe na območju Gorice. Lahko pokličete v dopoldanskem času na GSM: 041 787 506.

Darovi

Za KCLB: ob 36. obletnici smrti predrage mame Angele Kacin roj. Tušar darujeta Marija in Metka 100 evrov.

Sožalje

Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica izreka iskreno sožalje podpredsednici **Damijani Čevdek** in celi družini ob težki izgubi dragega očeta Vitka. Naj ga angelsko petje spremlja do nebes.

Ob slovesu ljubljenega očeta Vitka izrekamo prof. **Damijani Čevdek** in vsem svojem globoko sožalje vsi "komelovci".

Čestitke

Člani in prijatelji Prosvetnega društva Podgora in MePZ Mirko Špacapan čestitajo Juriju Klanjščku za uspešno dokončan magistrski študij zgodovine na videmski univerzi in mu želijo še veliko uspeha in sreče v življenju.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 17.7.2015 do 23.7.2015)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 17. julija (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 18. julija (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v slovenščini ter v benečanskem in rezijanskem narečju.

Nedelja, 19. julija (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 20. julija (v studiu Andrej Baucon): V poletje z narodnozabavno in zabavno glasbo - Novice iz Slovenije - Humor.

Torek, 21. julija (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 22. julija (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Malo šoli za okus II. del - Izbor melodij.

Četrtek, 23. julija (v studiu Andrej Baucon): V poletje z vročo lahko glasbo - Zanimivosti iz sveta glasbe, filma in britanskega dvora - Humor.

Kulturni center
Lojze Bratuž

Krožek
Anton Gregorčič

SREČANJA POD LIPAMI

SLOVENSTVO POD VIŠARJAMI

O njem bodo spregovorili ukovška kulturna delavka **Anna Wedam**, ukovski zborovodja **Osvaldo Errath**, žabničanka **Maria Moschitz** in oški časnikar **Luciano Lister**.

Večer bo vodil **dr. Bernard Špacapan**.

Četrtek, 23. julija 2015, ob 20.30
Kulturni center Lojze Bratuž - Gorica

11. Zamejski festival amaterskih dramskih skupin (3) Čarobnost gledališke umetnosti se je razlila po mavhinjskem trgu

Sobota, 27. junija 2015

Srednješolska dramska skupina Škamperle, Grbec, Barkovlje, ki se je zasnova v istoimenskih društvih, si je z režiserkama Barbaro Gropajc in Božo Hrvatič, zagnano gledališko snovalko, ki je že dolgo let prisotna na mavhinjskem festivalu, zadala kar ambiciozen cilj: prikazati svojo inačico filma *Zaledenelo kraljestvo - Frozen* Chrisea Bucka in Jenniferje Lea. V priredbi Gropajčeve, ki je v prozni tekst vtakla tudi rime, petje in ples, tako da je celota dobila podobo musicala, so jasno izpovedali, da brez ljubezni ni življenja; brez te povsod vladata le mrz in zima. Nastopajoči, oblečeni v lepe kostume – posebej domišljeni so bili kamni in snežak Olaf, ki mu je simpatično podobo bolj plašnega povezovalca dogajanja dala Nataša Vidonis, so se najbolj razvili med plesnimi trenutki, njihovo petje pa bi prišlo bolj do izraza, če bi bili ozvočeni. Zanimiva in dognana igra luči pa bi lahko sama ustvarjala primerno scensko po-

Nedelja, 28. junija 2015

Spet se je pod šotorom zbralo veliko malih gledalcev, da bi si zvedavo ogledali njim namenjeno predstavo, ki so jo prikazali najmlajši tečajniki tečaja lepe go-

čij je zaživela v več kot debelo uro dolgi predstavi, ki jo je s skupnimi močmi uredila osnovnošolska dramska skupina Barkovlje, Škedenj in Sv. Ivan, ki deluje v istoimenskih kulturnih društvih. V ta širokopotezni, ambiciozni gledališki načrt so se podale kar tri režiserke, Maruška Guštin, Boža Hrvatič in Elena Husu. Vsaka je s svojimi malimi igralci, tudi z marsikatero učinkovito domisljo (npr. manjša in večja deklica sta igrali v alternaciji Alico, ko se zveča ali pomanjša ob ugrizu v čarobno gobo) uresničila del tega vsebinsko pa tudi postavitveno zahtevnega in obsežnega odrskega zalogaja. Trideset otrok je tako v lepih kostumih, pri katerih so izstopala pisana

Srednješolska dramska skupina Škamperle, Grbec, Barkovlje: *Zaledenelo kraljestvo - Frozen*

vorice, ki poteka v sklopu Radijskega odra. Mali telego, tako je nenavadno ime tej skupini, je prikazal izvorno otroško igrano *Stara hiška, hruška, buška in zlato pero*, ki jo je, delno tudi v rimani besedi,

zanje napisala Lučka Susi in ji dala tudi sicer bolj statično - režijsko podobo. Avtorska glasba Aljoše Saksida je primerno dopolnjevala vsebino. Tudi v tej pravljici zgodbi se je avtorica poigrala z besedami, kakor to zelo rada vselej počne, saj se pri gledališkem ustvarjanju najbolj pozorno zaustavlja ravno ob besedi, ob njeni zvočnosti in zvočnem preigravanju, ki se magično zlije v celoto. Da so mali tečajniki brusili predvsem govorno stran, je bilo seveda dobro razvidno iz uprizoritve, pri kateri je bila vsaka replika izrečena jasno, razločno, primerno glasno, da je bila

velika, iz pene izdelana "pokrivala", ponazarjajoča glave nastopajočih živalic, ob še preveč natrpanih, velikih scenskih elementih in ob glasbi Anastasie Purič in Edwarda Funka Houserja razigrano odigrano vse pravljicne protagoniste. Ti so zelo zgovorni, kot je tudi zvedava Alica, tako da so se morali mali igralci spopasti s kar dolgim besedilom, ki so ga nekateri bolj, drugi manj zanesljivo obvladali. Vsi pa so izžarevali veliko veselje do gledališkega nastopanja, ki je od njih zahtevalo veliko discipliniranih vaj in seveda vztrajnega in potrpežljivega dela režiserk ter kar precej truda vseh zakulisnih delavcev. Ko se je sobotni večer že prevečal v noč in je dež v presledkih "namakal" mavhinjski trg, so na njegovem odru zašumeli hrumeči zvoki balkanskih melodij, ki so izzvenele ob izvorni glasbi goriške glasbene skupine Radio Zastava. Balkansko ozračje iz 50. - 60. let prejšnjega stoletja je tudi s plesom

in petjem pričaralo šestnajst igralcev Dramske družine iz Števerjana, ki je v zadnjih letih s svojimi natančno izvedenimi predstavami presenetila gledalce in seveda žirante. Po izredno harmonični uprizoritvi svojevrstne absurde kriminalke *Umor v vili Rong* Achilleja Campanileja, s katero je na mavhinjskem festivalu prejela prvo nagrado v kategoriji odraslih in se nato povzpela na

Dramska družina F.B. Sedej: *Aulularia*

zelo priljubljena -, ki se ob koncu vendarle zave, da denar ne prinaša sreče in da je ta v malih stvarih, seveda tudi na razigranem proslavljanju hčerine poroke. Tudi ta najnovejša uprizoritev Dramske družine iz Števerjana je že dobila nagrado, in sicer na Linhartovem srečanju ljubiteljskih skupin Severne Primorske: Ilaria Bergnach je za vlogo Stafile prejela nagrado za najboljšo stransko žensko vlogo. Tudi občinstvo na mavhinjskem festivalu je igralce "obsulo" z dolgim, odobravalnim ploskanjem, potem ko je napolnilo trg in, kljub nadležnemu dežju, vztrajalo do konca predstave, ki gledalca kar odnese v svoj radoživ balkanski tok.

Četrtek, 2. julija 2015

Po dvodnevnem premoru in po zaradi boleznih odpadlem gostovanju igralske skupine KD Brce iz Gabrovice pri Komnu s predstavo Marjana Tomšiča *Čespe na figi* (prenesli so jo na ponedeljek, 6. julija), ki je nastala v režiji sedaj žal že pokojnega režiserja Sergeja Verča, se je kolesje festivala spet zavrtelo v četrtek, 2. julija. Pod s kar temnimi oblaki prekritim nebom in ob grozečem grmenju v daljavi so se na odru na prostem pogumno predstavili trije igralci, ki so letos obiskovali tretji letnik gledališke šole Studio Art, Nejc Laščak, Damjan Gomisel in Jasmina Gruden, pa še diplomant iz prejšnjih let Kristjan Rok Buze-

nas prepričujejo, kako sta to ali ono sredstvo ali storitev učinkovita in se jih moramo zato nujno poslužiti, da nas ne doleti kakšna hujska nevednost, kot se dogaja protagonistom. Kratkim prizorom, prežetim z družbeno kritiko, obarvano s črnim humorjem, pa tudi s pikrostjo na račun človeške lahkomišelnosti in slabosti nasploh, je manjkala trdnost, zanesljivejša režijska opora, nujno potrebna za vsestransko učinkovitost uprizoritve, ki se kaže tudi in predvsem v drobnih niansah. Na odru pod šotorom je istega dne zavel skrivnost veter kriminalca. Odrasla skupina Mosp-a, se pravi osem mladih igralcev, Maruška Guštin, Julija Berdon, ki je poskrbela tudi za kar ekletične, v detailih načičkane kostume, je v režiji Helene

brez osebja, potem ko so bile izžrebane za enotedensko bivanje v njem, ne da bi vedele, zakaj. Ob nenavadnem izginotju druge za drugo, jim postaja jasno, zakaj jih je možki, čigar glas se oglašuje neznan od kod, zvalil v ta kraj. Vse so se rodile z umetno oploditvijo, po pomoti s semenom norega moškega, ki sedaj želi to "napako" popraviti, s tem da umori vse po vrsti, da ne bi se njegova maniakalna norost prenašala na drug rod. Pertotova se je pri pisanju teksta detektivke, ki zahteva od pisca kar nekaj spretnosti - njen vsebuje nekaj šibkih točk (kot tudi njen režijski poseg, začeni ob pomanjkanju napetosti in prizadetosti ob strašljivi situaciji, do razgibanosti igre), opirala na mojstrsko pero Agathe Christie in na njeno srhljivko *In potem ni bilo nikogar več*.

Odrasla skupina MOSP-a: *Eeny, Meeny, Miny, Moe*

Osnovnošolska skupina Barkovlje, Škedenj, Sv. Ivan: *Alica v čudežni deželi*

Studio Art: *Ljubezenski in šaljni oglasi al fresco*

Studio Art: *Ljubezenski in šaljni oglasi al fresco*

Studio Art: *Ljubezenski in šaljni oglasi al fresco*

Studio Art: *Ljubezenski in šaljni oglasi al fresco*

/ dalje prihodnjic
Iva Koršič

Nagrada Državljan Evrope 2015

Dobitnika sta Drago Jančar in Tomo Križnar

Nagrada Evropskega parlamenta Državljan Evrope za leto 2015 sta v Vodnikovih domačiji v Ljubljani prejela eden najbolj uspešnih in poznanih sodobnih slovenskih literarnih ustvarjalcev in najpogosteje prevajani slovenski pisatelj Drago Jančar ter zagovornik človekovih pravic, novinar, pisatelj, ustvarjalec dokumentarnih filmov, svetovno znan podpornik in zaščitnik afriškega ljudstva v Sudanu Tomo Križnar. Dogodka so se udeležili tudi evropski poslanec in poslanci dr. Milan Zver, Tanja Fajon, Lojze Peterle, Romana Tomc in Patricija Šulin. Ob podelitvi nagrade iz rok vodje Informacijske pisarne Evropskega parlamenta v Sloveniji mag. Klemna Žumra je Drago Jančar poudaril zadovoljstvo, da se je Evropa spremenila in so demoni, ki so se pojavljali skozi preteklo stoletje, izgubili moč. "Celo slovensko 20. stoletje je kdo lahko

živel v neki vasi, ko so k njemu prihajali v različnih uniformah, pobirali različne davke, živel je v različnih državah. Ampak zdaj v Evropi k sreči ni več tako. Ravno zato, ker živimo v evropskem kontekstu, se ne moremo izolirati in verjamem, da se bodo ideali, o katerih smo govorili v osemdesetih letih, enkrat uresničili", meni Jančar, ki so ga za nagrado predlagali evropski poslanci dr. Milan Zver, Lojze Peterle, Ivo Vajgl, Romana Tomc in Franc Bogovič. Dr. Milan Zver je v obrazložitvi nominacije poudaril, da je Jančar s svojim umetniškim opusom pomembno prispeval h krepitvi evropske ideje in evropskega projekta: "Evropska unija je danes v svojevrstni eksistenčni krizi, saj jo mnogi skušajo ošibiti. Zato so Jančarjeva proevropska umetniška sporočila še toliko bolj vredna". Tomo Križnar je ob prejemu na-

grade poudaril odgovornost Evrope za sodelovanje z Afriko in izboljšanje položaja njenih ljudi: "Tako kot ima vsak prst na roki svojo funkcijo, tako jo imajo tudi vsi narodi in prav tako ljudje v Afriki. Zato verjamem, da je treba z Afriko sodelovati. Vendar države v Afriki zdaj nazadujejo, državam pod Saharo BDP upada in to je resnično postalo nočna mora", je dejal Križnar, ki je predstavil tudi Suleimana Jammouso, svojega "Vinetouja oziroma sudanskega Nelsona Mandelo", kot ga imenuje, humanitarnega koordinatorja darfurskih upornikov, ki že vrsto let skrbi, da prihaja humanitarna pomoč do pomoči potrebnih. Križnarja sta za nagrado predlagala Tanja Fajon in dr. Igor Šoltes.

Foto Uroš Hočevar

Tanja Fajon je izrazila zadovoljstvo, da je Evropski parlament prepoznal delo, moč in energijo, ki jih Tomo Križnar vlaga v svoja prizadevanja za rešitev starosel-

Evropski parlament nagrado Državljan Evrope od leta 2008 podeljuje posameznikom ali skupinam oziroma združenjem državljanov za delovanje na po-

cev v Nubskih gorah: "Njegove aktivnosti nam nastavlja ogledalo, v katerem lahko vidimo, kako zelo smo postali imuni za številne pokvarjene mehanizme sveta". Nagrajencema je v Vodnikovih domačiji osebno čestital tudi predsednik Republike Slovenije Borut Pahor.

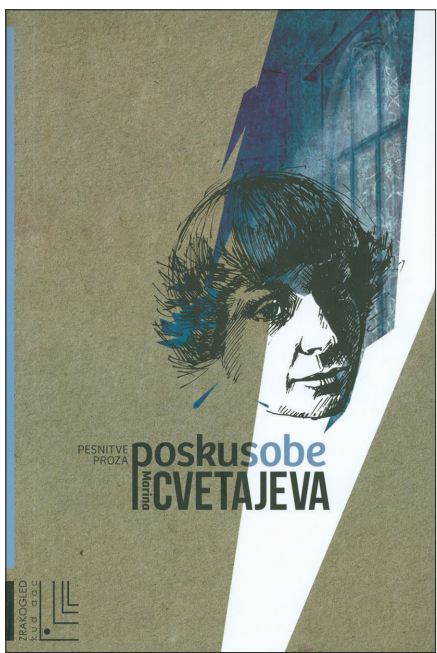
14. in 15. oktobra bo vseh 47 letošnjih dobitnikov nagrade objavljeno na osrednji Evropski dogodbi v Bruslju, kjer jim bo čestital tudi predsednik Evropskega parlamenta Martin Schulz. Iz Slovenije so to prestižno priznanje v preteklih letih prejeli dr. Alojz Rebula, dr. Spomenka Hribar, prof. Boris Pahor, dr. Lovro Šturm in Društvo Simbioza. Evropski poslanci Ivo Vajgl, Franc Bogovič in dr. Igor Šoltes, ki se slovesne podelitve niso mogli udeležiti zaradi drugih pomembnih obveznosti doma in v tujini, so obema prejemnikoma iz srca čestitali za nagrado. Ob tej priložnosti je Informacijska pisarna Evropskega parlamenta podarila Knjižnici pod krošnjami, ki domuje v Vodnikovih domačiji, po tri knjige obeh nagrajencev. Bralci bodo lahko odslej posegli po Jančarjevih delih *To noč sem jo videl*, *Duša Evrope in Sedel sem sam in srkal svoj čaj* ter Križnarjevih *O iskanju ljubezni ali Z biciklom okoli sveta*, *Nuba: čisti ljudje ter Nafta in voda*.

Klemen Žumer

Novost pri Založbi Zrakogled

Izbrano delo Marine Cvetajeve

Založba Zrakogled, ki deluje v istoimenskem kulturno-umetniškem društvu na slovenski obali, je pred kratkim objavila slovenski prevod izbranega dela ruske pesnice Marine Ivanovne Cvetajeve, ki je živila med letoma 1892 in 1941. Tako izbor kakor prevodi so delo slovenistke in rusistke Andreje Kalc, sredstva za njegovo objavo pa je prispeval ruski Institut za prevajanje s finančno pomočjo Zvezne agencije za tisk in množične medije v okviru programa Ruska kultura 2012-2018, poleg njiju pa še Mesta občina Koper. Avtorica generacijsko spada v obdobje ruske avantgarde, torej pesnikov, literatov in umetnikov, ki so ustvarjali v času oktobrske revolucije in po njej. Med ostalimi naj omenimo pesnika Vladimirja Majakovskega in Sergeja Jesenina ter pisatelja Borisa Pasternaka. Njihove usode so si med seboj seveda različne, nekateri so oktobrsko oziroma boljševiško revolucijo tudi dejansko podprli, spet drugi se od nje počasi oddaljili, tretji emigrirali itd. V zadnjo kategorijo spada tudi Marina Cvetajeva, ki je obdobje med obema vojnama preživela v Franciji, kamor se je zatekla z možem, ki je bil oficir premagane 'bele' armade. Njena življenjska tragika je bila v tem, da je emigracija ni sprejemala, po vrnitvi v Rusijo oziroma Sovjetsko zvezo pa se je njeno življenje še dodatno zožilo, tako da je kmalu zatem prostovoljno odšla v smrt. V času svojega življenja je avtorica navela stike z nemškimi pesnikom Rainerjem Mario Rilkejem, ki ji je tudi posvetil eno svojih elegij.

Prav okrog stikov in odnosa z Rilkejem se namreč vrti izbor *Poskusobe*, ki zajema tako pesniški kakor prozni del. V prvem je objavljenih šest daljših pesmi, ki nosijo naslove *Z morja*, *Poskusobe*, *Neuresničena pesnitev*, *Stopnišče*, *Novoletno* in *Pesnitev zraka*. Nastale so med letoma 1926 in 1927, torej v obdobju, ki ga je avtorica preživela v Franciji. Oblikovno so pesmi precej dolge, zajemajo namreč tudi po deset ali več knjižnih strani. Avtorica v njih mestoma še ohranja oblikovno skladnost (delitev na kitiče), ponekod pa so verzi zbrani v večje gruče. Vsebinsko je pesniška produkcija Cvetajeve zelo raznolika. Obravnava namreč tematike oziroma snov iz ruske zgodovine, prevzema motive, ki so bili tipični za tisti čas, denimo odnos med umetnikom in stvarnostjo, človeške hibe in slabosti, nemoč kljubovanja sistemu, ki posameznika privede

do zloma, in še bi lahko naštevali. V slovenski književnosti bomo na podobnosti s temi opisanimi prvimi naleteki, denimo, pri Srečku Kosovelu, Miranu Jarcu ali Edvardu Kocbeku. V drugem razdelku so objavljeni trije prozni zapisi avtorice. Prva, ki nosita naslova *Tvoja smrt* in *Nekaj pisem Rainerja Marie Rilkeja*, sta posvečena letemu, tretji z naslovom *Pesnik in čas* pa piše o stanju književnosti in pesništva v tistem obdobju. Zapisali smo, da so bili Cvetajevi stiki z Rilkejem zelo pomembni, prav zato jo je njegova smrt močno pretresla, segla je do njenih globin. Opisuje jo namreč skoraj mistično, tako pravi: "Tvoja smrt, Rainer, se je v mojem življenju raztresla, razslojila se je na tri. Ena je v meni pripravljala tvojo, druga jo je zaokrožila. Ena je bila predzven, druga podzven. Po določenem časovnem odmiku - trozven. Tvoja smrt, Rainer - govorim že iz bodočnosti - mi je bila dana kot troedinost". Zapis z naslovom *Nekaj pisem Rainerja Marie Rilkeja* pa ni enostaven ponatis korespondence med obema, ampak avtoričin pregled njunega dopisovanja, pri čemer se Cvetajeva zaustavlja pri nekaterih prvinah, ki so ga zaznamovale. V *Pesniku in času* pa se avtorica dotika predvsem vloge umetnikov svojega časa. Iz besedila bomo izpostavili dva citata. Prvi, krajši, pravi: "Temo Revolucije - je naročil čas. Temo slavljenja Revolucije - je naročila partija", drugi pa: "Vsak pesnik je po svojem bistvu emigrant, celo v Rusiji. Emigrant iz Nebeškega kraljestva in zemeljskega raja narave. Pesnik - vsi umetniki - vendar pesniki najbolj - nosijo poseben pečat neudobja, po katerem že v njegovi lastni

hiši - prepoznaš pesnika. Emigrant iz Nesmrtnosti v čas, nepovratnik na svoje nebo". Rilkejevi Elegiji, posvečeni Marini Cvetajevi-Efron v prevodu Urške P. Černe, sledi zaključni esej prevajalke in urednice Andreje Kalc z naslovom *Poetika pisem, izboru na pot*. V njem avtorica osvetljuje nekatere vidike iz življenja in dela Cvetajeve, poleg njene krute življenjske usode izpostavlja predvsem motive in simbole, pa tudi literarne prvine, ki so značilni za poetiko Marine Cvetajeve. Gre namreč za avtorico, ki je bila dolgo časa zamolčana in prezrta, za njeno rehabilitacijo pa si je prizadevala predvsem njena hčerka Ariadna Efron, ki jo je v času po Stalinovi smrti tudi dosegla. Širši javnosti pa je delo Marine Ivanovne Cvetajeve začel objavljati znano šele po letu 1990.

Primož Sturman

SNG Nova Gorica je zmagovalc Zlatega leva

Kot smo poročali v zadnji številki našega tednika, se je Slovensko narodno gledališče Nova Gorica s predstavo *Postani občestna svetilka* (Srečko Kosovel) v režiji Andreja Jusa konec junija udeležilo 16. Mednarodnega festivala komornega gledališča Zlati lev v Umagu. V soboto, 4. julija 2015, sta bili razglašeni dve nagradjeni predstavi. Zlatega leva je poleg zagrebške predstave "Pomutje" prejela prav slovenska uprizoritev Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica. Nagrado za uglasbeno poezijo Srečka Kosovela sta prejela režiser Andrej Jus in v. d. direktorice SNG Nova Gorica Neda Rusjan Bric (na sliki).

Ustvarjalci predstave so v obliki koncerta poezije lani počastili 110. obletnico rojstva našega kraškega poeta Srečka Kosovela. Hrvaško občinstvo je z zanimanjem sprejelo Kosovelovo družbeno angažirano in intimnejšo poezijo, ki kliče k prenovi družbe in nagovarja k človečanstvu.

Predstavo, ki od igralcev zahteva tudi kar nekaj pevske spretnosti, izvrstno igrajo in pojejo Kristijan Guček, Ana Facchini, Marjuta Slamic, Miha Nemeč, Žiga Saksida in tolkalist Vladimir Hmeljak.

Soavtor uprizoritve in dramaturg je Nejc Valenti, avtor glasbe pa Branko Rožman. Ustvarjalcem predstave izrekamo iskrene čestitke vsi, ki smo bili ob njej deležni velikega umetniškega užitka in novega pogleda na Kosovelovo poezijo in nas je prevzela njena svojevrsna interpretacija.

PIKA NA (PESMI) Majda Artač Sturman

Vročina blazna

Vročina je - vročina blazna v stvarstvu in v stvareh. Vročina - kot vesoljska plazma v dušah in v ljudeh. Vročina-bolečina, prostranstvo in drget - skrivnostni ogenj in skrivnostni led.

Boris Pangerc

V poletni vročini se marsikoga polasti občutek nadležnosti, obenem pa želja, da bi čim bolje preživel dolge soparne dneve. Tedaj si zaželimo sence, hladne pijače, še najraje vode, osvežujočega dežja ali vetriča, ki bi ublažil neznosno soparo. Tudi knjiga, pesniška zbirka, lahko postane hladilo, balzam za dušo. Gospa Srečka, moja mama, v svoji častitljivi tretji mladosti preživlja poletje v svoji sobi ob televizijskih poročilih, ob pisanju dnevnika, ob branju časopisov in kake revije. Še najraje pa prebira slovensko poezijo: po priljubljenem Gregorčiču in Gradniku sem iz njene knjižne omare izbrskala Pangercovo sveže in slikovito oblikovano pesniško zbirko *Odžejališče (Mladika, 2004)*, iz katere je že večkrat prebiral pesmi. Naslov je ravno pravnjki za poletni čas: pesem kot odžejališče, ki naj poteši že (l) jo po sveži literarni studenčnici. V dnevniki je prepisala nekaj lepih pesmi, npr. *Ti si moj kres*, *Naše oljke*, kot prvo pa pesem *Vročina blazna*, na katero sem jo opozorila. Zdela se mi je aktualna, saj je tudi letos izbruhnila zelo huda vročina, ki s sabo prinaša vrsto nadlog. V krajših, sporočilno strnjenih pesmih ima vsa-

ka beseda svojo težo, svoje odmerjeno in pretehtano mesto, kjer ni ničesar preveč, pa tudi ne premalo. Zdi se mi, da se bralčev doživljajski svet hitreje odzrcali v taki verzni strukturi. Pesem *Vročina blazna* v nekaj skopih zamahih odstira raznoliko in kontrastno pojavljanje poletne vročine, ki učinkuje celo boleče, noro.

Tih prelet besedila nam daje opazovati nekaj slogovnih značilnosti: občutek neznosne vročine, ubeseden kot *vročina blazna*, izstopa zaradi inverzije (z zapostavljenim pridevnikom) in zaradi večkratnega ponavljanja na začetku verzov. A poglejmo podrobneje! Pesem sloni na samostalniki, glagol pa kot gola oblika pomožnika nastopa le enkrat, kot je, sicer je izpuščen. Izražanje je torej samostalniško, eliptično, zgoščeno. Pangerc je pojavljanje hude vročine zaokrožil z rimo (tudi notranjo: *vročina-bolečina*) in asonanco. Neobičajno rezko glasovno podobo ustvarjata besedi *blazna* in *plazma*, kar daje vtis, da gre za glasovno ali besedno poigravanje. V prostranstvo, neizmernost vročine, ki ji ni videti konca, naposled boleče zareže antiteza *skrivnostni ogenj in skrivnostni led*. Je to soobstajanje ognja in ledu možno? Seveda je, poezija je tudi umetnost možnega. Lahko je besedna igrivost, nizanje podob, izliv čustvene napetosti, obliži za ranjeno dušo, vrisk do neba - predvsem pa odžejališče za lepe slovenske besede že (l) jne bralke in bralce. In ne samo v vročih poletnih dneh.

Kratke

Blažina: "Italijanska šolska reforma spodbuda tudi za slovenske šole v Italiji"

Slovenska poslanka v italijanskem parlamentu Tamara Blažina iz vrst Demokratske stranke je v Trstu na tiskovnem srečanju ocenila, da je italijanska šolska reforma korak naprej pri izboljšanju italijanskega šolskega sistema in slovenskega šolstva v Italiji, saj so bili v parlamentu sprejeti popravki, ki se nanašajo na slovenske šole - poroča Slovenska tiskovna agencija.

Italijanski parlament je šolsko reformo potrdil 9. julija. Besedilo vsebuje tudi nekatere popravke, ki jih je poslanka Blažina predložila v dogovoru z vodjo urada za slovenske šole pri deželni šolski upravi za Furlanijo Julijsko krajino (FJK) Igorjem Giacominiem in predsednico paritetnega odbora za vprašanja slovenske manjšine v Italiji Ksenijo Dobrila.

Tako bo moralo italijansko ministrstvo za šolstvo v roku 60 dni od objave zakonskega besedila v italijanskem uradnem listu (to naj bi se zgodilo že v tem tednu) izdati odlok, na podlagi katerega bodo vsebine omenjenega zakona prilagojene slovenskim oz. dvojezičnim šolam v Furlaniji Julijski krajini.

Po besedah Blažine bi moral odlok med drugim točno določati, kdo in kako bo izbiral dodatno število šolskih inšpektorjev, kako digitalizacijo prilagoditi uporabi slovenskega jezika oziroma točnemu pisanju slovenskih imen in priimkov, pa tudi specifične potrebe in zahteve glede imenovanja ravnateljev. Za izvajanje zakona in omenjenega odloka bo pristojen urad za slovenske šole. Drugi popravek se nanaša na dodaten seznam učnega osebja za krepitev šolske ponudbe, ki ga predvideva šolska reforma: za FJK je predvidenih 1114 dodatnih mest. V to število so vključena tudi mesta za slovenske šole, za katere pa za zdaj ni še znano, koliko jih bo dejansko. Upoštevajoč razmerje med slovenskimi in italijanskimi šolami, naj bi jih bilo morda trideset. Vlada je sprejela tudi resolucijo, v kateri je zahtevala po razpisu natečaja za zaposlitev učnega osebja za slovenske šole.

Eden od sprejetih popravkov se nanaša tudi na krepitev glasbenega pouka, ki predvideva, da slovenske šole lahko sklenejo konvencije s slovenskimi zasebnimi glasbenimi šolami v Italiji, se pravi z Glasbeno matico in Slovenskim glasbenim centrom Emil Komel, čeprav se Blažina zaveda, da je to le začasna rešitev v pričakovanju celovite rešitve vprašanja glasbenega šolstva.

Poslanka se je tako z italijansko ministrico za šolstvo Stefania Giannini kot s funkcionarji ministrstva dogovorila, da bo pri oblikovanju odloka sodelovala slovenska narodna skupnost, v tem smislu pa je že navezala stik z uradom za slovenske šole za pripravo predlogov.

Predstavitve CD-ja Aleksandra Ipavca Glasbena izpoved v zvokih harmonike

Hvaležnost in spomin sta vrednoti z veliko začetnico, saj osmišljujeta vlogo vsake etape, ki je na dolgi poti pripeljala do določenih dosežkov. Ta misel je dala pomenljiv pečat glasbenemu večeru ob predstavitvi prve solistične, avtorske CD plošče tržaškega harmonikarja Aleksandra Ipavca. Njegov CD z naslovom Solo bo predstavljen s koncerti po celi naši deželi, prvi pa je bil namenjen prijateljem in domačinom in je bil na odru Finžgarjevega doma, kjer je glasbenik pred štiridesetimi leti prvič zapel in vzel v roke harmoniko. Izbira je na poseben način razveselila openskega župnika, gospoda Franca Pohajača, ki je bil njegov mentor in pobudnik ustanovitve otroške glasbene skupine, v kateri je Ipavec muzical z vrstniki (med njimi je bil kitarist Marko Feri).

Iskrena, preprosta in globoka čustva so obarvala glasbeni večer, kateremu je glasbenik dal zelo osebno, prisrčno in doživeto noto zaradi okvira, prisotnosti mnogih prijateljev, a tudi ker je s programom CD-ja želel pripovedovati o sebi in osebah, ki so zaznamovale njegovo glasbeno in življenjsko pot. V skladbah, ki jih je zaigral in o katerih je pripovedoval z mnogimi anekdotami, se prepletajo ljubezen, prijateljstvo, odgovornost pedagoškega poklica, obmejna identiteta in tisti edinstveni občutek pripadnosti mešanici narodov, zvokov, ritmov, melodij, ki nosijo s seboj pridih zahoda in vzhoda, slovanskega in

latinskega duha. Tango je zato sredstvo za osebno čustveno izpoved, blues lahko pridobi balkanski značaj, Slovenija in Italija se srečata na nekdanji meji, da bi našli skupno glasbeno govorico. Nekateri avtorski skladbe pa združujejo vse omenjene elemente in še občutek za opis vzdušja, podoba, vizij, kot se na duhoviti način dogaja pri skladbi Piškice, posvečeni živahnim malim učencem, ali z globljim življenjskim predznakom v novejši Suiti štirih elementov, ki raziskuje razsežnosti iluzije, odsotnosti, sna, v močni povezavi s kraškim okoljem in z osebnimi izkušnjami avtorja. Vse skladbe so nastale za harmoniko solo, čeprav so nekatere najbolj znane v priredbah za komorne skupine. Solo je tudi naslov, ki ga je avtor in interpret teh skladb izbral, da bi močneje označil solistično glasbeno izpoved, s katero je želel povedati veliko o sebi, o svojih usmeritvah in nazorih. O tem je tudi sproščeno pripovedoval na krstni predstavitvi, ko je sam predstavil okoliščine nastanka vsake posamezne skladbe in je tako neposredno in osebno povabil občinstvo v svoj glasbeni in emocionalni svet. / PAL

TRST Srečanje med predsednikom SSO Walterjem Bandljem in Kmečko zvezo

Kmetijstvo in narod

“Prvo srečanje s predstavniki Kmečke zveze ocenjujem pozitivno. Na tem sestanku sem pobilje spoznal delovanje kmetijske stanovske organizacije. Kmetijski sektor mi sicer zaradi družinskih izhodišč ni tuj, zato imam do te gospodarske branše poseben odnos. Še zlasti pa se zavedam pomena, ki ga kmetijstvo ima pri ohranitvi našega področja, naše zemlje: okolje, ki nas obdaja, je nezamenljiv element v življenju naše narodne skupnosti. Rekel bi celo, da je temelj za obstoj naše manjšine”.

S temi besedami je predsednik Sveta slovenskih organizacij Walter Bandelj ocenil soočanje, ki ga je imel v ponedeljek, 6. julija, na sedežu Kmečke zveze v Trstu s predsednikom kmetijske organizacije Francem Fabcem in njenim deželnim tajnikom Edijem Bukavcem. Bil je to prvo srečanje, odkar je Bandelj nasledil Draga Stoko na čelu krovnice organizacije: prav zato sta se njegova sogovornika zaustavila ob ustroju Kmečke zveze in njenem delokrogu ter prihodnjih izzivih.

Po besedah Franca Fabca delovanje KZ po eni strani zasleduje točno določeno politiko v korist našemu ozemlju, po drugi pa ponuja svo-

jim članom celo vrsto uslug. “Žal pa se dan za dnem ukvarjamo z birokratskimi zapletmi, ki na državni in evropski ravni zavirajo razvoj kmetijstva”, je grenko ugotavljal Fabec. Omenil je kapilarno prisot-

Foto IG

nost KZ na Tržaškem, v Benečiji in zlasti na Goriškem pa je organizacija bistveno manj prisotna. KZ razpolaga z budgetom (300 tisoč evrov), ki ga sestavljajo lastni prihodki (servisne storitve in članarine vnašajo v blagajno 150 tisoč evrov) in pa sredstva iz Slovenije (KZ izvaja tudi določen program v sodelovanju z Ministrstvom za kmetijstvo). Fabec je ob sklepu svojega posega jasno načel problem v zvezi z naseljenim območjem slovenske narodne skup-

nosti. Po mnenju predsednika KZ se naši politiki premalo zavedajo pomena, ki ga ima geografsko podeželsko področje. “Pojem teritorija presega golo zemljiško razsežnost oziroma kmetijsko dejav-

nost”, je dejal Fabec in slovensko narodno skupnost dejansko istovetil z geografskim izhodiščem ter kot negativen primer vzel Benečijo, kjer se je slovenska prisotnost začela kriti zaradi opuščanja zemlje. Deželni tajnik Edi Bukavec je jasno povedal, da je ‘slovenska zemlja’ zaradi zgrešenih podeželskih politik s strani države izgubila vrednost. “Italijanske oblasti so načrtno oškodovale naše področje. To so počenjale svojčas z

razlastitvami, nato pa z omejitvami”. Razlaščenih je bilo 3.500 hektarov zemlje na Tržaškem, 12.620 hektarov pa je bilo na Tržaškem in Goriškem uvrščenih v zloglasno zaščiteno območje Natura 2000. “Spremenjen je bil tako koncept našega podeželskega področja: iz družbeno-gospodarskega dejavnika je naša zemlja postala krajinsko-naravovarstveni faktor, ki ga ščitijo ekofašisti”, je trdo pristavil Bukavec. O neposlušnosti priča tudi dejstvo, da je t. i. masterplan, to je pravilnik aktivne zaščite, ki bi v skladu z omejitvami vsekakor omogočil dejansko uporabo zemlje, baje ostal brez finančnega kritja v deželni proračunu. Na srečanju z Bandljem sta Fabec in Bukavec predlagala nekaj konkretnih potez, da bi opozorili manjšinske in deželne politične dejavnike na pomen, ki ga ima zemlja oz. posamezna območja. Govor je bil namreč o posvetu, na katerem bi razčlenili vlogo, ki ga območje ima pri ohranitvi naše narodne biti. Deželni tajnik KZ je tudi predlagal, da bi deželo prosili za sistemsko posvetovalno pomoč pri razčlenjevanju zapletenih pravilnikov, ki uravnavajo korištenje evropskih sredstev v novem programskem obdobju. Bandelj je sogovornikom obljubil pomoč SSO, saj se zaveda, da je kmetijski sektor vsestransko pomemben adut slovenske narodne skupnosti v Italiji.

IG

DPZ Kraški slavček - Krasje Dotaknile so se nas

Junija smo ljubitelji vokalne glasbe zabeležili nov dosežek Dekliškega pevskega zbora Kraški slavček - Krasje, saj so tržaška dekleta predstavila svojo prvo zgoščenko *Dotik*, jagodni izbor posnetkov v živo s številnih tekmovanj in koncertov doma in v tujini. Novo stvaritev so ob koncu izjemne sezone predstavile na treh večerih, hkrati pa so “slavčki” praznovali 15-letnico delovanja v sklopu SKD Igo Gruden iz Nabržine.

Krstno predstavitve so si pevke in dirigentka Petra Grassi zamislile kot poklon prijateljem, staršem in sodelavcem, ki so skupino spremljali in jo podpirali na poti razvoja. V četrtek, 25. junija, je potekal pravi praznik glasbe in kulture v idiličnem Hostlu Kras v Pliskovici. Drugi večer je bil dva dni kasneje v veliki dvorani kulturnega doma v Nabržini. K projektu je strokovno pristopila mlada kraška režiserka Andreja Benedetič, ki si je koncert zamislila

kot celostno izpoved ne le glasbenic, temveč popolnih umetnic: gib, ples, recitacija, petje... pevke so postale glavne igralkice večera, niso pa pretiravale v scenskem smislu. Glasba je ostala v ospredju. Koncert, na katerem je sodeloval tudi kitarist Janoš Jurinčič, je bil tudi obeležitev 15-letnice uspešnega delovanja nabrežinskega dekliškega zbora.

Sklepni del pevskega praznovanja je potekal v samem središču mesta Trst. V torek, 29. junija, je v evangeličansko-luteranski cerkvi v Trstu ponovno zazvenela topla dekliškega zvoka. Kakovostni celovečerni koncert je pričal o energiji in investicijah, ki jih dekleta že leta namenjajo vajam. Tretji koncert je potrdil zavidljiv obisk in pestrost publike, od prijateljev do strokovnjakov, ki so z bučnimi aplavzi spre-

jeli umetniški doprinos tržaških pevcev za slovenski kulturni prostor v Italiji.

Pevke so si za botro izbrale priznane glasbenice Tamaro Stanese, ki je na vseh večerih predstavila skupino in prvenec *Dotik*. “To je skupina, ki išče harmonije, ne pa disonance. Gre za skupino pristnih deklet, med katerimi je vsaka na svojem področju prava

umetnica, vredna posluha”. Naslov projekta *Dotik* nakazuje vizijo zbora in dirigentke. Preko dotika, tako fizičnega kot intelektualnega ali čustvenega, namreč ljudje stopamo v empatijo in se začutimo. Pevke DPZ Kraški

slavček - Krasje in zborovodja Petra Grassi se po glasbi želijo dotakniti vsakega poslušalca in pustiti v njem pečat. To dokazuje tudi premišljena izbira zgoščenke z izključno posnetki v živo: želja predstaviti se pristno, neposredno, brez studijskega posredništva. Zamisel za izdelavo zgoščenke in predstavitvenih koncertov *Dotik* je bila v domeni pevke samih. Za umetniško izdelano grafično podobo je poskrbela arhitektka in predsednica zbora Eva Pozzecco.

Skupino že četrto leto vodi mlada, a že mednarodno uveljavljena glasbenica Petra Grassi, ki je v zadnjem letu požela neverjetne uspehe. DPZ Kraški slavček - Krasje že tretje leto prepeva v skupni zasedbi v sodelovanju dveh družtev, SKD Igo Gruden iz Nabržine ter Slovenskega pevskega društva Krasje iz Trebč.

Jernej Šček

ŠTIVAN Na predvečer praznika rojstva sv. Janeza Krstnika

V siju kresa pojo, pojo zvonovi

Močan nalič, ki je na predvečer praznika rojstva sv. Janeza Krstnika marsikje preprečil, da bi na Krasu in v okolici Trsta zagoreli svetoivanski kresovi, je preprečil tudi za ta večer napovedano kresovanje in srečanje pritrkovalcev v Štivanu. Organizatorji večera, Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta, SSKD Timava in župnija, so se odločili, da prireditve s kresom postavijo na naslednji dan, čeprav je bilo zaradi raznih obveznosti pritrkovalcev jasno, da ne bo mogoče imeti na štivan-

skem zvoniku samostojnih skupin, ki bi sicer nastopile dan prej. Na god sv. Janeza Krstnika je bila praznična sveta maša v Štivanu v dopoldanskih urah, sončen dan pa je napovedoval krasen večer. Ljudje so se najprej zbrali v cerkvi, kjer je domači cerkveni pevski zbor pod vodstvom organista Hermana Antoniča uvodoma zapel dve primerni cerkveni pesmi, ki sta nakazali vsebino večera. Prisotne je v imenu organizatorjev nagovoril Marko Tavčar, ki je nato tudi povezoval večer, ki se je nadaljeval na prostem. Na zvonik

so se povzpeli Martin Tul iz Mačkolj, ki pri ZCPZ koordinira tečaje za pritrkovalce, Gregor Tavčar iz Repna in Aljoša Danev s Kontovela, ki so po krajših obrazložitvah pomena in načinov pritrkovanja, v treh sklopih postopoma predstavili osnovne in vedno bolj bogate pritrkovske motive. Za mnoge prisotne je bila zanimiva tudi informacija, da je bilo ‘tenkljanje’ znano tudi v samem Štivanu, a je ta lepi običaj zaradi prve svetovne vojne, ki je najprej pobrala zvonove, nato pa uničila zvonike, postopoma zamrl. Med posameznimi deli pa je pred cerkvijo nastopil mladi, talentirani vibrafonist iz Nabržine Lorenzo Dari, ki je učenec prof. Toma

Hmeljaka na Glasbeni matici. V dveh delih je izvedel po tri skladbe in zaključil nastop s svojo stvaritvijo Pet utrinkov v stavkih Adagio, Lento, Presto, Andante rubato, Allegro deciso, ki je pokazala, da ima fant velik glasbeni dar. Poslušalci so tako lahko najprej spoznavali presenetljive možnosti muziciranja s tremi zvonovi, nato pa še izredne barvne in zvočne zmogljivosti melodičnega tolkala, kot je vibrafon. Večer je bil tudi priložnost za razglasitev rezultata natečaja peke slaščic, ki se ga je udeležilo kar osem pridnih gospodinj. Nagrade so bile Marija, Darinka in Tanja. Za cerkvijo pa je nato še zagorel kres. Pradavna moč ognja je tako v mraku ob prazniku farnege zavetnika lepo povežala predvsem ljudi iz vasi pod Grmado.

SVETIŠČE NA VEJNI | Apostolstvo sv. Cirila in Metoda

“Kristijan naj zaupa Bogu”

Od leta 1966 tradicija veleva, da se slovenski verniki iz leta v leto na drugo julijko nedeljo zbirajo v sve-

maševanju slovenskih duhovnikov vodil bogoslužje na Vejni. Ni naključje, da se ob Cirilmetodovem slavlju posebna pozornost

prške škofije je bil posvečen prejšnjega 29. junija na Sveti Gori. G. Jože Markuža pa je letos, 29. aprila, slavil zlato mašo, ki jo

je v cerkvi sv. Roka v Nabrežini daroval po ruski ediciji starocerkvenoslovenskega jezika: 17. aprila 1965 je bil namreč v Rimu posvečen po bizantinskem slovanskem obredu. Tudi v tem vidiku zahodnega Krasa, veže na tradicijo sv. Cirila in Metoda.

Verska svečanost se je začela s sprevedom iz spodnje etaže svetišča, na čelu katerega so člani Slovenske zamejske skavtske organizacije nosili bandero s podobno svetih bratov. Za njimi so v spremstvu narodnih noš prišli dušni pastirji. Ko so se duhovniki postavili okrog oltarja, je g. Markuža pozdravil prisotne in poudaril po-

men materinega jezika pri bogoslužju, nato je gospa Magda Cuk Bukavec med drugim predstavila novomašnika g. Lapanjo. Njemu je združeni zbor Zveze cerkvenih pevskih zborov pod vodstvom Edija Raceta in orgelski spremljavi Tomaža Simčiča posvetil uvodno *Novomašnik bod'pozdravljen*.

Homilija g. Lapanje je bila namreč v celoti posvečena liku dobrega pastirja, ki je danes aktualen v enaki meri, kot je bil v času Jezusovega življenja pred 2000 leti. To zato, ker je podoba dobrega pastirja nadčasovna, sam Jezus pa nam predstavlja nezlomljivo vez med nami in Bogom. Gospod od nas samo pričakuje, “da se mu damo voditi”, tako kot ovce s pastirjem. Izhajajoč iz svojega duhovniškega gesla, je g. Lapanja povabil vernike, naj sprejmejo nase trojno nalogo: zaupati v Boga, vztrajati v molitvi in potrpeti v stiski. Ob koncu pridige je g. Lapanja podelil prisotnim še svoj novomašniški blagoslov.

Po sveti daritvi so se verniki v procesiji pomaknili v spodnjo etažo svetišča, da bi pred oltarjem sv. Cirila in Metoda, ki ga je izdelal slavni Tone Kralj, ob petju litanij častili relikvijo sv. Cirila. G. Jože Markuža je tam vodil molitev za troedinost kristjanov, v skladu z ekumensko željo po plodnem in bratskem dialogu. Tako bi gotovo želela tudi naša velika sveta brata iz Soluna.

IG

Foto IG

tišču na Vejni: to zato, da bi počastili sv. brata Cirila in Metoda. Nositelj tega občutnega dogodka, ki se ga udeležujejo slovenski verniki, skavti in narodne noše, je apostolstvo sv. Cirila in Metoda. Za to ustanovo si je močno prizadeval pokojni duhovnik g. Angel Kosmač. Danes je duša tega srečanja g. Jože Markuža, ki je v nedeljo, 12. julija, prisrčno pozdravil vse prisotne, še zlasti pa novomašnika g. Blaža Lapanjo, ki je ob so-

Foto IG

namenja novomašnikom in jubilentom. Prav sv. brata iz Soluna sta namreč papežu Adrijanu predstavila prve slovenske duhovnike. Novi dušni pastir ko-

namenjajo novomašnikom in jubilentom. Prav sv. brata iz Soluna sta namreč papežu Adrijanu predstavila prve slovenske duhovnike. Novi dušni pastir ko-

Obvestila

Narodna in študijska knjižnica je v poletnih dneh, od 29. junija do 28. avgusta, odprta po naslednjem urniku: pon., sre., pet: od 8. do 16. ure; tor., čet.: od 11. do 19. ure; Odsek za mlade bralce; pon., tor.: od 9. do 13.30; sre., čet., pet. od 13.30 do 18. ure; zaprto bo od 3. do 21. avgusta. Odsek za zgodovino in etnografijo: obisk po predhodnem dogovoru. Zaprto: od 10. do 14. avgusta 2015.

Cestitke

Ob misli na prelepa skupna

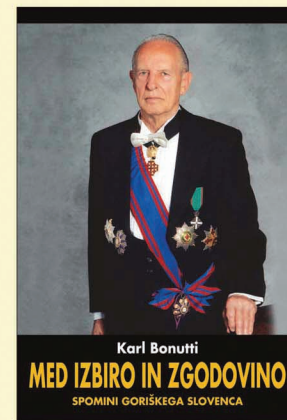
doživetja, na njeno delavnost in zavzetost veselo čestitamo svoji dragi skavtski voditeljici **Ljubi Smoltak**, ki je 13. julija praznovala častljivo okroglo obletnico rojstva, in ji želimo zdravja, vedrine in še veliko lepih trenutkov tudi v naši sredini, hvaležne starejše in odrasle skavtinje.

Naša draga dolgoletna odbornica **Nada Martelanc** bo 20. julija slavila rojstni dan: zahvaljujemo se ji za njeno živo vez z Vincencijevo družbo in ji želimo še veliko dobrega počutja, zdravja in nadaljnji zavzete delavnosti, vsi pri Vincencijevi konferenci.

POLETNI VEČERI POD ZVEZDAMI

OBCINA DEVIN-NABREŽINA
v sodelovanju z Goriško Mohorjevo družbo
vabi na predstavitev knjige

Karl Bonutti
MED IZBIRO IN ZGODOVINO
SPOMINI GORIŠKEGA SLOVENCA

Dr. Karl Bonutti, univerzitetni profesor in veleposlanik Republike Slovenije pri Svetem sedežu, v knjigi spominov prikaže prehojeno pot, na kateri si utira svoj korak med svobodnimi odločitvami in zgodovinskimi okoliščinami, ki so zaznamovale predvsem drugo polovico 20. stoletja

V soboto, 18. julija 2015, ob 19. uri na trgu pred županstvom v Nabrežini

Z avtorjem se bo o knjigi pogovarjal Marko Tavčar, urednik Goriške Mohorjeve družbe

V primeru slabega vremena bo predstavitev potekala v občinski sejni dvorani

Našli smo pravljice! Zaključek natečaja Radijskega odra

Po dveh nagrajevanjih mladih pisateljev in slikarjev smo v Kraški hiši v Repnu minuli četrtek doživeli zaključno predstavitev natečaja “V iskanju pravljic”, ki ga je Radijski oder izvedel med osnovnošolskimi učenci iz vseh treh pokrajin dežele, kjer smo prisotni Slovenci. Ambiciozen projekt krona celoletno delo na področju ozaveščanja, spodbude in aktualizacije pomena novih in starih oblik pravljčarskega izraza z bogato knjižno in audio izdajo. Učenci so poslali kar 93 originalnih pravljic in 166 ilustracij omenjenih pravljic, kot je na

prijetnem večeru povedala koordinatorka projekta Maja Lapornik. Velik izziv za organizatorje je potrdil odlično delo, ki ga učitelji opravljajo med otroki, ki so govoricom navkljub dokazali originalnost in dobro poznavanje slovenskega jezika. Nova knjiga in priložena zgoščenka “V iskanju pravljic” vsebuje izbor nagrajenih pravljic in ilustracij, zraven pa so vključene tudi pripovedke iz preteklosti, ki knjižno slovenščino povezujejo z dialektom in zgodbami našega teritorija. Svoje zadovoljstvo je izrazil tudi predsednik Radijskega odra Mar-

jan Jevnikar ob prisotnosti režiserke Lučke Susič. Izvedenka na tem področju, zbirateljica pravljic od Milj do Kanalske doline in učiteljica Monika Sulli pa je spregovorila o pomenu in sporočilnosti pravljic, ki jo spremljajo že vse življenje. Gre za nesovno kulturno de-

diščino, ki otrokom ponudi prvi kulturni stik z mamo in šolskim okoljem, ob tem pa odpira svetove domišljije, čustev in ljubezni, ki smo jih danes prepotrebni. Živobarvno knjigo je opremil Andrej Pisani, ki je opozoril na vodoravni format knjige in hra-

pav papir, ki ohranja konsistentno risalnega lista. V zgoščenki je ekipa Radijskega odra zbrala zvočno interpretacijo pravljic, hkrati pa ta vsebuje tudi različne jezikovne in kulturne izraze pravljčarjev iz vse dežele. Za “pravljčno” vzdušje sta poskrbela osnovnošolca Nanika Smotlak in Iztok Kalc, ki sta prebrala Pikapolonico, ki išče delo ter Strička Veverička. Posebej dragoceno pa je bilo pripovedovanje v dialektu domačinke Vesne Guštin Grilanc o harmoni-

karju in volkovih ter Benečank Marine Cernetig in Ade Tomasegtig. Prva nas je popeljala med jamske škrate izpod Matajurja, druga pa v svet krivih pet. Brezplačna knjiga in zgoščenka “V iskanju pravljic”, ki je nastala v sodelovanju z deželo FJK, bo doživela predstavitev na osnovnih šolah vseh treh pokrajin, že septembra pa bo izbrane pravljice moč slišati zjutraj na valovih Radia Trst A v rubriki Pravljice za dobro jutro.

Jernej Šček

Gledališki čar v Devinu Devinski vrt ustvarjalnosti in še ... kamišibaj!

Že deset let se v Devinu ob koncu šolskega leta na sedežu zborov, v organizaciji Otroškega zbora Ladjica, vrstijo delavnice Devinskega vrta ustvarjalnosti, ki jih v glavnem obiskujejo otroci devinske osnovne šole, a tudi od drugod. V dneh od ponedeljka, 22., do petka, 26. junija, so letos tri skupine, razdeljene po starosti otrok, izdelovale lutke, prirejale besedila in si zamišljale scenske rešitve ter glasbene medigre. V to živahno ustvarjalno delo se je vključilo 24 otrok. Z najmlajšimi je v prostorih osnovne šole delala članica Lutkovnega gledališča iz Ljubljane Irena Zubalič, ki ji je pomagala Martina Bearzi; pripravili so predstavo po

znani ljudski pravljici o Repi velikanki. Na sedežu zbora so se tretješolci pod vodstvom mentorja Igorja Cvetka ob pomoči Petre Pahor že lotili poigravanja z vlogami in zaživela je igrice po predlogi znane slikarice Dušana Vukotiča *Krava na mesecu*. To je vsebinsko preprosta zgodba o deklici in dečku, ki se igrata z vozičkom, dokler ne pride do nesreče in se fantič ne znajde po ‘divji’ voznji na luni (kamnolomu), ko sreča marsovčka in nenavdno bitje, za katerega se potem pokaže, da je bila sosedova krava.

V sosednji občinski Bridarjevi hiši so se zbirali starejši, tisti, ki imajo za sabo že nekaj poletnih

delavnic. Izdelati lutko in ji vdahniti življenje je za vsakega otroka lepo doživetje, letošnja izkušnja pod vodstvom režiserke Jelene Sitar pa je bila zanje lepa priložnost, da so v minimalistični predstavi *Mišje poti*, po motivih Arnolda Lobla, pokazali, kako je mogoče s skromnimi sredstvi, veliko domišljije in pridobljenimi spretnostmi lutkovnega giba ter igralnim talentom poutvariti nenavadna potovanja miške, ki se odpravi domov na obisk k mami, ali doživi utrinke prijateljevanja med lutko – miško in deklico.

Starši in sorodniki ter prijatelji so si lahko vse tri zao-krožene predstave ogledali na zadnji dan delavnice na sedežu zborov v Devinu, ko je koordinatorka delavnic Marja Feinig v uvodnem pozdravu izpostavila

predvsem dejstvo, da so pri OPZ Ladjica veseli, da se je toliko otrok odzvalo vabilu in da je bilo mogoče ustvariti tri skupine, ki obeta, da se bo lutkarstvo v Devinu še nadaljevalo. Dan kasneje sta

združuje ljubitelje posebne gledališke zvrsti japonskega kova – kamišibaja namreč. Gre za neke vrste arhaični power point, pri katerem pripovedovalec ob pripovedovanju zgodbe sočasno

nančno-gospodarskem zlomu leta 1929. Slonel je namreč na preprostem načinu privabljanja strank (zlasti otrok) pouličnih prodajalcev na Japonskem: dejansko bi lahko to zvrst v tedanjih časih imeli za reklamni spot prodajnih artiklov. Nastopajoči so se ravno udeležili delavnice, ki so jo priredili na Selah na Krasu. Kot je pojasnil povezovalac, Rok Glavan, so nastopajoči lastnoročno izdelali gledališko orodje. Občinstvo se je tako zatopilo v gledališko vizualno in besedno pripoved Jelene Sitar Cvetko, Igorja Cvetka, Tatjane Grabrijan, Jerce Cvetko, Špele Hren Juhart, Brede in Darka Hočevarja in samega Roka Glavana.

produkciji starejših skupin nastopili na mavhinskem festivalu. V nedeljo, 5. julija, pa je bila na isti lokaciji lepa uprizoritev članov Društva kamišibaj, ki

ročno odstranja vizualne prizore povedanega (običajno risbe), ki so zbrani v premični škatli ob njem. Ta način gledališkega nastopanja se je rodil v času po fi-

Romanje treh dežel na Svetih Višarjah

Z Marijo, da bi srečali Jezusa - obličje usmiljenja

Na Svetih Višarjah je 4. julija potekalo romanje treh dežel, to je Slovenije, Furlanije in Koroške. Priredile so ga videmska in ljubljanska nadškofija ter krška (celovška) škofija. Somaševanje je vodil videmski nadškof msgr. Andrea Bruno Mazzocato, somaševali pa so ljubljanski nadškof msgr. Stanislav Zore, zastopnik celovškega škofa, kancler msgr. Jakob Ibounig, koprski škof Jurij Bizjak, ljubljanski pomožni škof msgr. Franc Šuštar skupaj s številnimi duhovniki iz Slovenije, Italije in Avstrije. Maše se je udeležilo preko tisoč vernikov, prepevali in molili so v štirih jezikih: italijanskem, furlanskem, nemškem in slovenskem.

“Papež Frančišek je proglasil sveto leto usmiljenja z neko intuicijo, ki mu jo je zagotovo navdihnil Sveti Duh; sveti oče je namreč dojel, do katere mere so danes ljudje potrebni usmiljenja in sočutja ob življenjskih naporih, v svoji samoti, ob ranah, ki jim jih zlo v najrazličnejših oblikah odpre na duši in telesu. Zaradi duhovne bližine s papežem Frančiškom smo za temo našega romanja treh narodov izbrali geslo: *Z Marijo, da bi srečali Jezusa - obličje usmiljenja*. Ta naša daritev sv. maše v svetišču

Višarske Matere Božje naj bo prvi korak k jubileju usmiljenja”, je med homilijo pozval videmski nadškof.

“Iz tega svetišča, ki v duhu združuje tri ljudstva, ki so oblikovala evropsko celino”, je nadalje-

val msgr. Mazzocato, “prosimo z Marijinim posredovanjem Božjega usmiljenja za vso Evropo, v kateri ne manjka nemirov in bolečin. Na nekaterih področjih se, žal, še vedno sliši zvok orožja in pot do resnične gospodarske, družbene in politične enotnosti je težka. Še hujša pa je skrb, ki jo vzbuja širjenje raznih načinov obravnavanja posameznika in

družine, pri katerih prihaja celo do izničenja razlike med moškim in žensko in ki jih papež Frančišek ima za 'napako človeškega razuma'".

Evropskim ljudstvom in njihovim voditeljem je odpiranje srca

Božjemu usmiljenju potrebno, da bi sprejeli tisto človeško občutljivost, s katero bi lahko dojeli, kako naj spoštujejo življenje, človeka, čustva, družino in otroke, ki odraščajo. Brez Jezusovega in Marijinega usmiljenja v srcu postane razum hladen, ker ga vodijo drugačni interesi, in tako lahko zapade v hudo zmedenost.

Iz tega, na visokem postavljenega svetišča prosimo, naj Jezusovo usmiljenje pride na nas s posredništvom Marijinega materskega srca. Zlasti naj se to usmiljenje dotakne srca vsakega izmed nas po zaslugi tega romanja, ki se ga udeležujemo. Sveti Duh naj nam da milost, da se vrnemo v dolino in k vsakdanjemu življenju bolj usmiljeni, sposobni sočutja do trpečih, sposobni spoštovanja in nežnosti do vsakogar, zlasti do neboljanih oseb, kot so otroci in stari ljudje.

Ob koncu maše sta romarje nagovorila tudi ljubljanski nadškof Zore in kancler iz ce-

BOVEC Novi lastniki hotela Kanin, žičnica končno v lasti občine

Bodo v Posočju pripravljene razumeti nujnost posodobitev?

Končno je 6. julija Občina Bovec le postala lastnica kaninske žičnice, naslednjega dne pa je postala nova lastnica hotela Kanin družba Alpe Adria iz Kopra, ki se v Sloveniji ukvarja s turizmom in tudi drugimi gospodarskimi dejavnostmi. Novi lastniki obljublajo dvig kakovosti ponudbe. Občina ima sedaj boljši položaj za pridobitev nekaj manj kot 5 milijonov evrov sredstev države, da prenove žičniško infrastrukturo in začne, s pomočjo zasebnih vlagateljev, novo zgodbo zimskega turizma na Primorskem.

Četrta dražba hotela Kanin je vendarle uspela, ko je ponujena cena padla na 1,3 milijona evrov. Družba Alpe Adria Hoteli je sicer v lasti ruskega državljanja Sergeja Vorozhejkina in SVS. Minerali. Poznavalci trga pa vedo povedati, da je družba posredno v lasti Olge Stojiljkovič, ki naj bi bila del najbolj vplivne poslov-

no-politične naveze na relaciji Ljubljana - Koper. Zaradi tega dostop do novih investicij ne bi mogel biti vprašljiv. Vorozhejkin je v navezi z več ruskimi poslovnimi, ki se ukvarjajo tudi z nepremičninami in so solastniki tudi znanega ljubljanskega hotela Cubo. Novi lastniki napovedujejo ambiciozno prenovo hotela, zlasti pa kakovosti poslovanja. Realnost je takšna, da pred odprtjem kaninske žičnice ni pričakovati odprtja hotela. Tudi zato, ker čaka oba veliko dela in vloženih sredstev v nujno posodobitev. Bovške turistične ponudnike navdajajo z optimizmom napovedani novi idejni in poslovni pristopi ter kapitalška dinamika novih lastnikov. Bolj so zaskrbljeni glede napovedanega sklepa vlade o dodelitvi denarja za načrtovana popravila in zagon smučišča. Vsi upajo, da realni predračun izvajalcev in dobaviteljev opreme ne bo bistveno presejal predvidene

vsote in jim bo do prihajajoče zime uspelo žičnico zopet zagatati. To zna biti najtrši oreh. Le z obnovljenim, kakovostnim hotelom in žičnico se bo odprl dostop do novih investicij javno-zasebnega partnerstva in do kakovostno organiziranega turističnega trga, da bodo postali zanimivi za svetovno znane turistične agencije. Brez teh treh stvari ni resnega turizma. Ni toliko pomembno hiteti in narediti improvizacijo kot postaviti kvaliteto svetovnih kriterijev in gostov vsajega cenovnega razreda. Vsega tega, žal, v posočkem turizmu sedaj ni. Tem kriterijem za zdaj ustrezajo le naravni biseri. To pa sta tista osnovna danost in pogoj, na katerega stavijo resni vlagatelji v nepremičnine in kakovostne kadre v hotelih in drobnih ponudbi. To bi vsekakor pozitivno vplivalo tudi na razvoj turizma v Benečiji, ki je del celine.

Miran Mihelič

lovške škofije. “Če hočeš srečati človeka in če hočeš srečati Boga, se moraš povzpeti - povzpeti nad svojo sebičnost, povzpeti nad samega sebe, nad svoj prav, nad zgolj to, kar je meni všeč. Moraš višje. Kajti samo če si višje, se tvoj pogled razširi in je tvoje obzorje vedno bolj odprto. Samo iz višine se vidi v daljave, samo iz višine se razmaknejo meje”, je dejal nadškof Zore in dodal, da smo na Višarjah skupaj tudi ob misli, kako nam Marija razodeva usmiljeno obličje.

“Kako zelo je danes potrebno usmiljenje, vemo ne samo zaradi tega, ker je papež Frančišek razglasil sveto leto Božjega usmiljenja, ampak zaradi tega, ker v vsakdanjem življenju doživljamo, kako brez usmiljenja ni mogoče živeti. In ta svet je neusmiljen, ker v tem svetu postavljajo merila dobiček, denar, kapital - ta pa ne pozna usmiljenja. In zato oddaljuje in ločuje ljudi med seboj”, je dejal ljubljanski nadškof in romarjem zaželel, da z Višarj v srcu odnesejo dvoje: “Najprej stalno potrebo dvigati se, da moreš videti daleč, da moreš videti vsaj do brata. In potem biti usmiljen, da brata v resnici sprejmeš za brata”. V slovenščini je pozdravil tudi msgr. Ibounig. “Hvaležni smo, da imamo ta kraj skupne molitve. Koliko bremen, žalosti in skrbi so ljudje v vsem tem času prinesli sem gor k Mariji. In koliko upanja so tu dobili, ki so ga ponesli nazaj v svoje vsakdanje življenje”, je poudaril.

Pobudo za srečanje treh dežel je dal leta 1981 tedanji videmski nadškof msgr. dr. Alfredo Battisti, celovški škof msgr. dr. Egon Kappellari in ljubljanski nadškof msgr. dr. Alojzij Šuštar pa sta jo takoj podprla. Prvo tovrstno srečanje je bilo leta 1982 na Svetih Višarjah, potem pa vsako naslednje leto v eni izmed (nad)škofij. Avgusta 2012 je bilo po dolgih letih srečanje spet na Sv. Višarjah in takrat so sklenili, da bodo romanja treh dežel vsaka tri leta, in sicer vedno na Svetih Višarjah.

Predsednik SSO Bandelj v Reziji

V četrtek, 9. julija, se je predsednik Sveta slovenskih organizacij Walter Bandelj mudil na obisku v občini Rezija. V dolini pod Kaninom so ga spremljali pokrajinski predsednik SSO Riccardo Ruttar, član izvršnega odbora in domačin Sandro Quaglia ter Giorgio Banchig.

Predstavnik SSO je na županstvu sprejel rezijanski župan Sergio Chinese, s katerim so se pogovorili o aktualnih tematikah. Največ pozornosti je bilo namenjene jezikovnemu vprašanju, ki je zelo pereče. Po mnenju župana sta med rezijanskim prebivalstvom zelo občutena rezijanska zavest

in narečje. Sama dolina, ki je obdana z visokim hribovjem, ima edini izhod na furlansko jezikovno območje, kar tudi nekoliko pogojuje sedanje stanje.

Predsednik SSO Walter Bandelj je najprej predstavil krovno organizacijo, njene cilje in delovanje. Predstavil je tudi nov izvršni odbor, ki je bil izvoljen na aprilskem občnem zboru, še posebno se je zaustavil pri videmskem delu. Poudaril je, da je SSO Rezija zelo pri srcu in izvršnemu odboru SSO ni vseeno, kako se razvija vprašanje jezika oziroma narečja, predvsem pa odnos do slovenskega jezika.

Župan Chinese je predstavnikom SSO predstavil stanje in izrazil mnenje, da bi se zadeve lahko bistveno izboljšale, ko bi se okrepila pomoč za rezijansko narečje, ki ga sedaj učijo pri šolskem pouku. V tem smislu je pozdravil odločitev, da se v deželni zakon 26/2007 vključi pozornost na jezikovno različico rezijansčine.

Predsednik SSO Walter Bandelj je poudaril, da je potrebno ohraniti in nadaljevati dialog in iskati rešitve za skupno dobro, saj so v dolini prisotni tudi domačini, ki se čutijo Slovenci.

Ob pozdravih in zahvalah za srečanje je župan Chinese predstavnikom SSO podaril nekaj šolskih publikacij, ki jih uporabljajo pri učenju rezijansčine.

Delegacija SSO si je nato ogledala prostore Rezijanskega muzeja. Za zgodovino in namene muzeja sta poskrbela predsednica Luigia Negro in Sandro Quaglia. Ob tej priložnosti so spregovorili tudi o še odprtih vprašanjih, ki zadevajo upravljanje stavbe.

MARIJINE BOŽJE POTI PRI NAS (105)

Mariza Perat

Cerkev Device Marije v Obršljanu

Kraševci so na Obršljansko Mater Božjo vedno bili in so tudi danes zelo navezani. Tisti, ki so odhajali v svet, so skupaj s spominom na rodni kraj hranili v srcu tudi podobo Obršljanske Device Marije.

Pesnik Milan Bekar (1897-1966), profesor na slovenskem klasičnem liceju v Gorici, ki sicer ni bil rojen v Komnu, a je tam preživel otroška leta, v svojih poezijah obenem s spomini na mlada leta sredi kraške gmajne obuja spomine na svetišče Obršljanske Matere Božje, ki jo imenuje “Bršljanska Gospa Sveta”. Njej je pod psevdonomom “Bršljanski” posvetil vrsto pesmi, v katerih se z lepoto kraške pokrajine prepletata njegova molitev in vdanost Devici Mariji Obršljanski:

“Zelene, nepozabne ve pristave na Krasu, polne lepote, od rožnoprste zore do Ave Marije, za maj pošiljam vam pozdrave.

V cvetov tišini in idili, pristave mirne, ob sohoti, v kraški blaženi samoti, ne slišijo metuljčki se rumenokrili.

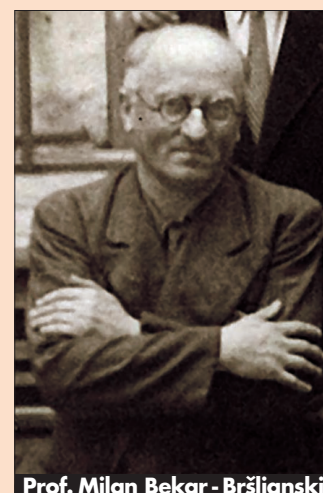
Perunike duhtijo plave v Marijin maj - - - bolj sanjskih dni vonjave me vabijo na Kras nazaj.

Poklonil bi se tam Madoni,

Bršljanski Gospe Sveti, dokler se pesem ne zasveti v molitev - ob Kraljice zlati Kroni”.

Op.: sohota - domačija

Viri: Battistella A.: *La prima visita apostolica nel patriarcato aquileiese dopo il Concilio di Trento-Memorie storiche forogiuliesi III. 1907 - IV. 1908 - Cividale*; Bekar Milan: *Pastirček 1958/59, št. 8, Gorica*; Klinec Rudolf: *Marija v zgodovini Goriške, Izdala GMD - Gorica - 1955*; Kralj Franc in Tavano Luigi: *Vizitacijski zapiski goriškega, tolminskega in devinskega arhidiaconata - Gorica 1994*; Paschini P.: *Un diplomatico friulano della controriforma - Bartolomeo di Porcia - Memorie storiche forogiuliesi - XXX 1934 - Udine*; Petrič Franci: *Duša, le pojdi z mano - Božje poti na Slovenskem - Izdala Družina - Ljubljana 1994 - II. knjiga*; Študijski krožek; Budal Jože: *Komen skozi čas in običaje - Izdala krajevna skupnost Komen - 1996*; Uršič Ivanka: *Praznovanje 750-letnice ob prvi omembi župnije Komen - Koledar GMD - 1998*; Bogoljub: *Oktober 1924; Koledar GMD - 1925*. **Fotografije:** Lemut Mara, Ščuka Silvestra, Uredništvo Novega glasa.

Prof. Milan Bekar - Bršljanski

/ dalje

Najbrž šele decembra odločitev arbitražnega sodišča o meji med Slovenijo in Hrvaško

Povojni poboji pri nas primerljivi genocidu v Srebrenici

Dobršen del letošnjega leta spominja in hkrati opozarja na dogodke ob koncu druge svetovne vojne in neposredno po njej. O tistem času, gre, kot vemo, za leto 1945, kar naprej pišejo zdaj že ostareli udeleženci posameznih dogodkov, politiki, zgodovinarji, časnikarji in strankarski prvaki. Ti teme druge svetovne vojne in obdobja po njej v Sloveniji pogosto izrabljajo za potrebe dnevne politike. V prejšnjih dneh pa se je zgodila novost v ravnju in stališču tistih, ki že ves čas po osamosvojitvi Slovenije poskušajo utemeljevati povojne poboje s trditvijo, da je pač šlo za odstranitev protirevolucionarjev, sovražnikov nove ureditve in sodelavce okupatorjev. Ko so se začele priprave na spominske prireditve v Srebrenici, kjer je bilo okoli 8.000 Bošnjakov žrtev pokola sil bosanskih Srbov, je slovenska vladajoča politika začela zelo glasno obsojati genocid, povzročeni v Srebrenici, Rusijo, ki je z vetom preprečila sprejem britanske resolucije z obsodbo omenjenega genocida v Varnostnem svetu Združenih narodov, in se navduševati nad resolucijo o genocidu v Srebrenici, ki jo je sprejel Evropski parlament.

Po mednarodno priznani definiciji in opredelitvi "genocid pomeni vsakršno sistematično uničevanje katerekoli narodnostne, etnične, rasne ali verske sku-

pine z namenom v celoti ali delno uničiti to skupino". Državni zbor je po dolgotrajnih prizadevanjih stranke Nova Slovenija - Krščanski demokrati, sprejel nov zakon o prikritih vojnih grobiščih in pokopu žrtev, vendar so to omogočili samo poslanci Stranke novega centra, torej največje vladne stranke, in poslanci SDS, ki so se glasovanja vzdržali. Vse druge koalicijske stranke so glasovale zoper zakon, ki bo zgolj urejal postopke do trenutka, ko se neko grobišče vpiše v register in se uvrsti v kategorijo vojnih grobišč. Predsednica Nove Slovenije - Krščanskih demokratov, Ljudmila Novak, je parlamentarcem znova povedala, da je v Sloveniji okoli 600 prikritih vojnih grobišč, v njih pa mora prisilno počivati kakih 15.000 po vojni ubitih Slovencev. V SDS so ob sprejemu zakona v odprtem pismu slovenski javnosti zapisali, "da je treba samo barbare z zakonom prisiliti, da pokopljejo mrtve, civilizirani narodi pa pokop naredijo zato, ker se jim to zdi prav".

V Sloveniji v odzivih na spominske slovesnosti v Srebrenici prevladuje mnenje, da tudi vojna grobišča pri nas, ki so bila doslej namerno prikrivana, zamolčevana, zasramovana in mnoga že potisnjena v zgodovinsko pozabo, pomenijo genocid, nekakšne Srebrenice na slovenski način. Noben slovenski politik tega ni upal

direktno in jasno izreči. Pač pa je neka bralka na spletu zapisala: "Največja napaka je že v novem zakonu. To niso prikrita grobišča, ampak prikrita morišča. Poglejte si morišče v Srebrenici, kako so ga uredili v dvajsetih letih, pri nas v Sloveniji pa niso sposobni morije niti obsoditi. Sicer pa največje morišče v Evropi po drugi svetovni vojni ni Srebrenica, ampak je to kar Slovenija s Hudo jamo in drugimi 600 morišči".

Slovenski oblastniki molčijo tudi o naslednji zahtevi, ki je zapisana v resoluciji Evropskega parlamenta o genocidu v Srebrenici. Zahtevano je namreč, "da je treba večjo pozornost nameniti sojenem za vojne zločine na nacionalni ravni". V Sloveniji pa doslej še nobeno sodišče ni uvedlo nobenega postopka zoper kakega osumljenca vojnega zločina po drugi svetovni vojni.

Svoj pogled in oceno polpretekle zgodovine je pred nekaj dnevi predstavilo tudi Društvo Nova slovenska zaveza, in sicer v zajetnem in vsebinsko zelo bogatem zborniku z naslovom *Temelj prihodnosti*. Namenili so ga 70-letnici konca vojne in začetka totalitarnega režima. V enem izmed besedil je zapisana tudi trditev, da slovenski narod še ene revolucije, spriči njene grozljivosti, kakršno je že moral prestati, ne bi več

preživel. Peter Sušnik, predsednik Nove slovenske zaveze, pa je na platnici zbornika zapisal, "da 14.200 imen in priimkov, napisanih na preko 170 farnih spominskih ploščah, pomeni najbolj popolno zbirko podatkov o žrtvah genocida pri Slovincih".

Soočanje s preteklostjo, ki traja in

Ljudmila Novak

traja, a ne privede k napredku in dogovoru o nobenem izmed vprašanj iz naše novejši zgodovine, čedalje več ljudi navdaja z obupom, zagrenjenostjo, da, celo z besom. Politika, ki je na oblasti, seveda poskuša tudi v takih razmerah in stalnih napetostih med posameznimi družbenimi sloji upravljati državo in reševati njena najbolj nujna in aktualna vprašanja. Kakšne so razmere v Sloveniji in kako naj bi najbolj pereča vprašanja reševali, javnosti najbolj pogosto in, kot je videti tudi najraje, razlagajo državni poglavar Borut Pahor, premier Miro

Cerar in finančni minister Dušan Mramor. Iz njihovih izjav in pjasnjevanj smo zvedeli, da se Slovenija glede Grčije finančno ne bo več izpostavljala v tolikšnem obsegu, kot je to storila v prvem obdobju pogovorov Evropske komisije z omenjeno državo v krizi. Slovenija se domnevno pripravlja tudi na sprejem okoli 300 beguncev, ki bi prišli iz afriških držav. Gospodarska rast še nadalje narašča, toda z izhodišči v povprečno majhnih plačah, nizkih pokojninah, še vedno visoki brezposelnosti, majhnih tujih naložbah in preveliki javni upravi.

Morda bo kmalu postalo vroče na slovensko-hrvaški meji, pa so zapisali v novi številki tednika Demokracija in s tem spomnili na odločanje mednarodne arbitražne komisije o državni meji med Slovenijo in Hrvaško. Toda Stalno arbitražno sodišče v nizozemskem Haagu je skoraj hkrati s slovenskimi napovedmi in pričakovanji glede odločitve o meji sporočilo, "da bo šele v sredini decembra pričakovati odločitev o meji med Slovenijo in Hrvaško". Obenem so spomnili, "da bo odločitev zavezujoča in bo predstavljala končno rešitev spora glede meje med državama". Na slovenskem zunanem ministrstvu ob določitvi datuma predvidene

odločitve o meji med državama poudarjajo, "da se je potrebno zavedati, da je celoten primer, ki vključuje poleg morskih vprašanj tudi določitev celotne kopenske meje, zelo obsežen in zahteven, zaradi česar si je Arbitražno sodišče zanj vzelo nekoliko več časa". Sodišče naj bi preučilo tudi Spomenico, ki so mu jo poslali lastniki slovenskih zemljišč na južnem bregu reke Dragonje. V dokumentu poudarjajo, da ne bodo sprejeli nobene rešitve, s katero bi arbitražna ozemlje južno od reke Dragonje, ki je bilo zmeraj slovensko in ga je Hrvaška zgolj okupirala, dodelila Republikli Hrvaški. Taka razsodba bi bila podobna ruski zasedbi polotoka Krim, "ter se bi ji uprli z vsemi sredstvi".

Smo pa zagotovo solidarni s slovitno letalsko družbo Iva Boscarola v Ajdovščini, ki je hotel s svojim električnim letalom prvi na svetu preleteti Rokavski preliv. Ker to zna in bi zmožel. Pa so mu konkurenti z multinacionalnima Siemens in Airbus to prepovedali. Prevladal je interes denarja, meni ajdovski poslovnež in letalski uspešnež. In Ivo Boscarol zatrjuje, da trenutno obstaja na svetu največ deset električnih letal, ki bi se lahko lotila poskusa preleta čez Rokavski preliv. Tri taka električna letala bi lahko našli v hangarjih Pipistrela v Ajdovščini.

Marijan Drobež

Kratke

DZ sprejel zakon o prikritih vojnih grobiščih in pokopu žrtev

Poslanke in poslanci so s 44 glasovi za in 19 proti sprejeli zakon o prikritih vojnih grobiščih in pokopu žrtev, ki so ga v parlamentarno proceduro vložili poslanci NSi. Z zakonom se urejajo postopki do trenutka, ko se neko grobišče vpiše v register in se uvrsti v kategorijo vojnih grobišč. Zakon naj bi po prepiranju predlagateljev pripomogel k izpolnjevanju civilizacijskih norm, kot so pokop po vojni pobitih, pravica do groba in pravica do spomina. Zakon ne posega v obstoječi zakon o vojnih grobiščih, saj ta obravnava registrirana vojna grobišča. Poudarek zakona je na odkrivanju doslej prikritih vojnih grobišč, njihovi označitvi v naravi, vpisu v register vojnih grobišč in postavitvi spominskih znamenj v skladu z zakonom o vojnih grobiščih. V njem so poleg tehničnih postopkov za urejanje prikritih grobišč določene tudi pristojnosti komisije za reševanje vprašanj prikritih grobišč. V parlamentarni razpravi so naklonjenost zakonu poleg predlagateljev namenili tudi v SMC, v SDS pa ga niso niti podpirali niti mu niso nasprotovali. Preostale poslanske skupine mu ob nekaterih izjemah niso bile naklonjene.

Zbogom, dragi Slavko!

Foto Zvonko Viduo

V torek, 7. julija 2015, je bilo v Begunjah na Gorenjskem zadnje slovo od znanega slovenskega glasbenika Slavka Avsenika. Nepozabnega utemeljitelja slovenske narodno-zabavne glasbe so pokopali z državnimi in vojaškimi častmi. Pogreba se je med drugim udeležil tudi predsednik slovenske države Borut Pahor.

Letos je igralka Evrope Milena Zupančič

Na mednarodnem gledališkem festivalu Actor of Europe, ki ga že trinajsto leto prirejajo ob Prespanskem jezeru v Makedoniji, so letos za igralko Evrope izbrali slovensko gledališko in filmsko igralko Mileno Zupančič (1946, Jesenice). Zupančičeva je od leta 1976 in 1977 dobila dve zlati areni za najboljšo igralko, leta 1993 pa Prešernovo nagrado za življenjsko delo. Znana je po številnih mojstrsko izdelanih likih v gledaliških produkcijah, uprizorjenih predvsem v Slovenskem narodnem gledališču Drama Ljubljana, pa tudi v raznih filmih. Od leta 2000 do leta 2011 je bila Unicefova ambasadorica za zahodni Balkan. Festival Actor of Europe se je uveljavil kot eden najpomembnejših kulturnih dogodkov v regiji. Na njem gostujejo vidna imena domačega, regionalnega in mednarodnega teatra. Lani je nagrado dobil igralec Rade Šerbedžija.

OGLEJ Zborovski večer v starodavni baziliki

Izreden koncert APZ T. Tomšič in Vokalne akademije Ljubljana

Annun per annum je naslov minimalistične orgelske maše, ki jo je estonski skladatelj Arvo Pärt napisal leta 1980. Organist Gašper Banovec jo je izvedel na koncertu v oglejski baziliki, kjer je skladba povezala dele idealne maše in je s svojo brezčasno oznako dala naslov celotnemu koncertnemu večeru. Zamisel za ta projekt, ki je premierno zazvenel ob odprtju oglejske koncertne sezone, je podpisal Stojan Kuret, ki je za visoko kakovostno izvedbo združil

mi stebri, dragocenimi mozaiki in kamnitimi oboki poiskali več različnih akustičnih vtisov, da bi sporočila tega meditativnega dogodka odmevala in se širila med poslušalci, ki so zaradi nujne

polni zbranosti so se prepletale skladbe Moralesa, Tavernerja, Pärta, Bonata, Makorja, Ešenvaldsa, ne nazadnje še rekvijem *Pro felici mei transitu* Pavleta Merkurja. Stil vsakega skladatelja je in

so se ujemale z vodilno mislijo letošnje poletne koncertne sezone oglejske bazilike, kjer bodo ponujali glasbena razmišljanja o življenju in smrti, o vojni in miru. Tema izhaja namreč iz letošnje, dvojne obletnice začetka (za Italijo) prve svetovne vojne in konca druge svetovne vojne. Vsi koncerti bodo zaradi okvira uglaseni na nabožno glasbo, izvajalci pa bodo zelo zanimivi, tudi vrhunski, kot velja za mednarodno priznana italijansko vokalno skupino Odhecaton, ki jo vodi Paolo Da Col. Večkrat nagrajeni gostje najpomembnejših festivalov in sezon, ki upoštevajo srednjeveško in renesančno polifonijo, se bodo predstavili 18. julija s programom o simboličnem pomenu števil v zvezi z Marijinim čaščenjem v francosko-flamski polifoniji. V torek, 21. julija, bo sledil obče znani Mozartov *Rekvijem KV 626*, v izvedbi zbora in orkestra Opernega gledališča Verdi iz

Foto JMP

terpretiral del maše ali duhovno meditacijo, brez časovnih ali geografskih meja. Vezna nit je bilo intenzivno umirjeno vzdušje, ki je zahtevalo od pevcev in njihovega izvrstnega zborovodje solidno kontrolo uravnoveženega zvoka, dinamike, intonacije, od številnih gledalcev pa odpoved neposredni vsečnosti za bolj prefinjeno iskanje duhovne dimenzije, ki jo vse izbrane skladbe globoko raziskujejo. Sodelovala sta violončelist Igor Mitrovič in violistka Gea Pantner. Vsebine uvodnega koncerta niza

Foto JMP

dve izmed najboljših slovenskih zborovskih zasedb: APZ Tone Tomšič in Vokalno akademijo Ljubljana. Pevci so med antični-

zaščite umetniškega zaklada sodeli na stranskih klopih ali manj udobno, akustično pa ugodno, na tepihih v glavni ladji. V po-

POGOVOR Fabio Tommasi

Prav je, da odgovornosti v društvu prevzemajo tudi mladi

Odbojka je na Goriškem zelo priljubljen šport. Na območju sovodenjske občine in širše v sosednjih

občinah že 34 let deluje Športno združenje Soča. V njenih vrstah se je kalilo veliko naših odbojkarjev. Tukaj je zrasedel tudi Matej Černic, odbojkar, ki je z italijansko reprezentanco osvojil dve evropski prvenstvi in olimpijsko srebrno. Sovodenjsko društvo je zadnjih osem let vodil Fabio Tommasi, ki je na nedavnem občnem zboru prepustil predsedniško stafeto palico svojemu nasledniku (izbran bo na prvi seji odbora društva). Številčna prisotnost na občnem zboru in iskrene zahvale, ki so se vrstile druga za drugo, so same po sebi že zelo povedne. Ob tem smo odhajajočega predsednika prosili še za krajši intervju.

Kakšni so občutki ob slovesu po tako dolgem predsedniškem mandatu?

Od mojega zadnjega imenovanja na mesto predsednika društva ŠZ Soča so minila tri leta in pol. To je moj tretji mandat za krmilom sovodenjskega društva: odborniki so si takrat želeli kontinuitete na vodstvenem položaju. Zato sem sprejel ponudbo za tretji mandat, ki ni bil v mojih načrtih. Povedati moram, da sem ob sebi veskokozi imel dobro ekipo sodelavcev, zato je bilo breme nekoliko lažje. Skupno sem predsednik društva ŠZ Soča že skoraj osem let: upravljanje športnega društva zahteva veliko dela, precej je birokracije, precej je tudi dela na terenu. Počitka v bistvu ni nikoli, tako da sem pravzaprav izgubil občutek za čas in se mi zdi neverjetno, da sem funkcijo predsednika opravljal celih osem let.

Kako bi ocenil svoje delo na tem mestu?

Vprašanj je veliko. So bili zastavljeni cilji izpolnjeni? Bi

društvo, kakršno je ŠZ Soča, velik uspeh. V prvi vrsti naj se tukaj zahvalim staršem za zaupanje ter vsem trenerjem in odbornikom za izjemno delo.

Izjemno delo je bilo v zadnjih sezonah kronano s skupnim projektom goriških slovenskih odbojkarških društev, ki je slovensko goriško moško odbojko pripeljal v sam vrh meddeželne B-2 lige.

Tako sodelovanje je bilo pred samo nekaj leti utopija. Kljub temu in kljub kriznemu obdobju pa nam je uspelo. Delovali smo v duhu gesla "Skupaj zmoremo" in tako uredili programe z visokimi cilji. T. i. "model Olimpija", za katerega je

lahko naredili še kaj več? Ne morem na tem mestu mimo vprašanja finančne krize, ki jo vsi občutimo in zaradi katere so naša društva finančno obremenjena. Prispevki pokroviteljev in javnih ustanov so se krepko zmanjšali, vpisnine in drugi stroški pa neprestano rastejo. Načrt dela in program je bilo treba tako prilagoditi, nekatere ideje in projekti pa so žal ostali le mrtva črka na papirju.

No, kljub temu ste v zadnjih osmih letih opravili precej dela. V mislih imam predvsem otroški in mladinski sektor, v katerem je ŠZ Soča vseskozi pomemben dejavnik na Goriškem in širše v zamejstvu...

Seveda... veliko najstnikov in otrok je v vseh teh letih tudi z našo pomočjo stopilo na odbojkarški parket. Ponosen sem na dejstvo, da smo imeli v komaj sklenjeni sezoni približno 60 včlanjenih atletov in atletinj. To je za tako majhno

zaslužen predvsem Andrej Vogrič, vključuje trdo garanje in veliko treningov, a prinaša sardove. To je danes jasno. Napredovanje moške članske ekipe iz C v B-2 ligo ter končno 5. mesto v letošnjem prvenstvu sta kazalca tega dela. Lansko in letošnjo sezono smo kronali tudi z osvojitvijo treh mladinskih deželnih naslovov. Ob tem je ekipa U19 v lanski sezoni osvojila na državni ravni končno šesto mesto, letos pa so bili naši fantje sedmi.

Kako pa je v ženskem sektorju?

Čas je, da tudi v ženskem sektorju izpeljemo skupni projekt, treba je graditi na kakovosti. Treba si je torej zavihati rokave, in to vsi, odborniki, igralke, trenerji in seveda tudi starši. Tudi na tem nivoju je treba ustvariti uigrano ekipo.

ŠZ Soča je prisotna tudi onkraj meje. Že dalj časa je v vaših vrstah veliko najmlajših iz sosednje občine Mi-

ren - Kostanjevica.

V Mirnu treniramo dvakrat tedensko v telovadnici osnovne šole, številni tamkajšnji otroci trenirajo z nami. Občini Miren - Kostanjevica smo za to hvaležni. Sodelovanje s sosednjo občino traja že vrsto let, na to smo res ponosni.

Kako vidiš društvo, ki si ga doslej vodil, v prihodnosti?

Gre za smernice, ki si jih bo zastavil novi odbor. Poslanstvo društva mora po mojem mnenju sloneti na smernicah,

ki so bile postavljene ob ustanovitvi leta 1981: vzgoja mladih in narodna pripadnost. Mladim moramo posredovati vrednote, s katerimi lahko rastejo v zdrave ljudi. Hkrati si društvo prizadeva ohraniti in promovirati slovensko narodno pripadnost. Na to smo bili vedno zelo občutljivi: pri nas smo imeli le slovenske trenerje, tako da so vse naše dejavnosti potekale v slovenščini. Da ne bo nesporazumov. Sprejemali smo in sprejemamo tudi italijansko govoreče otroke, kljub temu pa smo ohranili slovenščino kot pogovorni jezik med treningi, tekmami in v vseh naših dejavnostih. Otroci iz italijanskih družin imajo tako možnost, da se naučijo slovensko.

Kaj bi še svetoval novi upravi, ki prevzema društvo?

Novemu odboru želim, da bi v delovanje društva vložil veliko veselja in novih idej. V odbor društva so vstopili tudi trije dvajsetletniki, in to me prav posebej veseli. Izkušenejši odborniki jim bodo morali stati ob strani, mladi pa lahko društvu prinesejo potrebno svežino. To se mi zdi posebej pomembno. Prav je, da odgovornosti pri vodenju društva prevzemajo tudi mladi. Rad bi videl, da se društvu v odborniških vlogah pridružijo tudi tisti odbojkarji in odbojkarice, ki so pri nas zrasli. Društvo potrebuje tak pretok moči in idej. Novemu predsedniku pa želim, da bi dobro in uspešno koordiniral delovanje društva. Tudi odbor je po svoje ekipa: če skupno dela, so cilji precej lažje dosegljivi.

AČ

Postaja Topolovo

Umetnost vabi do nedelje, 19. julija!

V petek, 10. julija, se je začela 22. izvedba priljubljene Postaje Topolovo (Topolove v krajevnem narečju), ki se bo končala v nedeljo, 19. julija. Postaja ni festival v pravem pomenu besede, temveč majhna in hkrati velika obmejna delavnica, ob slovensko-italijanski meji, v Benečiji; tam se srečajo in med sabo pomešajo kulture, jeziki in zvoki z vseh koncev sveta. Umetniške projekte navdihuje sam prostor, umetnikom je neposredni stik s prostorom zato ključnega pomena. To pomeni, da umetnine nastajajo na kraju samem, iz njega rastejo in se v njem zasidrajo.

Tovrstno nenehno eksperimentiranje je postalo tradicija Postaje. Tudi okolje odraža nenavadnost doživljanja festivala: v Topolovem ni ne

cev od nekdanjih 400. Tudi časovni rok je skladen s prostorom in z vzdušjem: dogodki se namreč začnejo 'proti večeru', ob 'sončnem zatonu', 'ponoči', 'ko se stemni'.

Postaja Topolove vsako leto namenja obsežen prostor slovenskim avtorjem: letos so na programu predstavitve del Jana Cvitkoviča, Dušana Moravca, Vlada Škarfaja, Mihe

barov ne trgovin, tu se konča asfaltirana pot, ni javnega prevoza in povezav z dolino, v njem živi samo 20 prebival-

Mazzinija, Petra Semoliča, Vokalnega kvarteta Utrip, Aleksandra Ipavca, Ivana Gergoleta, Marka Brdarja.

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (74)

DONACIJA

Donacije so pomembne in prav je, da jih izvajamo, če imamo le finančno možnost, da to storimo. To pa zato, da pomagamo sočloveku in predvsem, da pomagamo sebi. Donacija je altruistično dejanje, s katerim materialno pomagamo sočloveku, duhovno imata korist od tega dejanja prejemnik donacije in donator.

Kdaj darovati? Ko nas duša spomni na to. In sicer, kako se to zgodi? Naj vam dam nekaj konkretnih primerov, da bo lažje razumeti. Ko gledamo televizijo in nas določena zgodba močno presune, recimo o dekletu, ki jo je mož pretepel in sedaj leži v bolnišnici v hudem zdravstvenem stanju, ali o otroku, ki so ga ukradli in ga išče policija, o beguncih, ki so prestali muke in kalvarije, da so prispeli do "obljubljene dežele", o očetu, ki je bil kazensko ovaden in nima pravice videti, pobožati, objeti svojih otrok. O starki, ki leži v domu upokojencev in z njo ravnavo huje kot s psom, brez usmiljenja jo tepejo in mučijo. O živalih, ki jih trpinčijo.

Take in podobne novice dnevno krožijo po internetu, časopisih in televizijskih dnevnikih. Določene zgodbe se nas bodo bolj dotaknile, v sebi bomo začutili grozo, žalost,

strah, jezo, lahko nam bo šlo celo na bruhanje. Na to novico, na ta okrutni prizor se bomo spomnili večkrat v dnevu nekaj dni zapored.

Takrat je potrebno izvesti donacijo, da se energije sprostitjo, saj ni slučaj, da se je naše duše dotaknil prav določen prizor oziroma novica. Takrat lahko molimo k Bogu za te

duše ali vse, ki imajo tovrstno težavo, in doniramo na primer neodvisnim ustanovam, recimo domu za ostarele, društvu invalidov, humanitarnemu društvu, ki skrbi za vdove, za mlade mamice, za otroke, zavetišču za živali. Po donaciji se bo v nekaj dneh energija sprostila. Donacija bo

dosegla obojestranski pozitiven učinek. Tovrstne novice ne bodo v duši zvenele več ogrožujoče, ker je posameznik za to nekaj naredil. Tudi harmonija in zdravje duše sta pomembna!

www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljč, e-mail palj@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik prof. Peter Černic

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIT2C, naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publistarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo

zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo

za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 14. julija, ob 14. uri.

Teje, vas s čudovitimi razgledi (4. del)

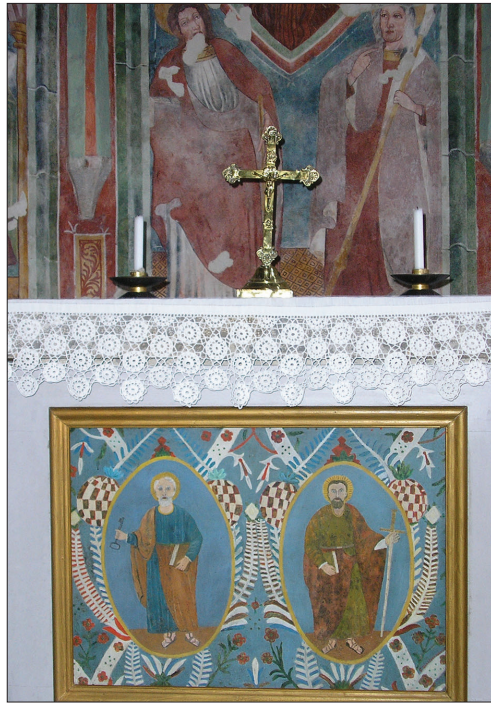
Stražarji nad dolino

Teje, v italijanščini San Pietro di Chiazzacco, v furlanščini San Pieri di Cjaça, je vas, ki zaradi razgledov osvaja vsakega obiskovalca. V resnici gre za zelo mirno naselje med dolinama reke Idrije in potoka Chiaro', na vzpetini nad Furlanijo in vinogradi Praprotnega. Veliko hiš je praznih, vinogradi so zapuščeni, "vikendaši" se tudi tu razgledujejo po razvalinah, da bi kupili kaj za počitnikovanje. A Benečija tega ne potrebuje, potrebuje ljudi, ki bi živeli tu, ki bi tem pobočjem ponovno vrnil nekaj življenja in ustavili robido, ki neusmiljeno požira preteklost in pokrajino. Razgled iz Tej preko Furlanske nižine je vsakič enkrat, pozimi, ko je tu sneg in je nižina odeta v sonce, poleti, ko je videti, kako jo požira vročina in z zavistjo gleda na bohotno zelenje Nediških dolin, ponoči, ko se pod mogočnimi pobočji Stare Gore razvija neskončno morje luči. Morda je ravno zaradi tega morja luči, ki sem ga gledala vse življenje, saj sem rojena v tržaškem predmestju, meni, kljub vsemu, bolj pri srcu razgled iz vasi Seuce, Cladrecis, z nežnim, sicer ne tako brezmejnim, a zato pomirjujočim ledbenjem med zelenimi pobočji Korade in dolino Idrije.

Vsekakor so Teje zelo lepa vas, ki je vredna ogleda, ponašajo pa se, po mojem, z najlepšo votivno cerkvico v Nediških dolinah. Škoda, da v njej ne mašujejo več, niti občasno, kot v nekaterih sosednjih vaseh. Pravzaprav je to vaška cerkva s pokopališčem, ki je posvečena sv. Petru in Pavlu. Po-

leg tega, da je meni ena izmed najlepših, beremo o njej, da je, po marsičem sodeč, tudi ena izmed najstarejših na tem območju. Sv. Petra so namreč najbolj častili okoli leta 1000. Cerkev, taka, kot jo vidimo danes, naj bi sicer nastala sredi polovice petnajstega stoletja. Že zunanja kamnita arhitektura in zvonik s štirimi zvonovi sta nadvse zanimiva. Vhod je pod majhno zaprto ložo, na desni je še zakristija, ki pa je bila zgrajena šele v 18. stoletju. Majhna pravokotna ladja nas vodi v poligonalni prezbitrij z rebrasto kupolo. Čeprav o prvotnem nastanku cerkve ne vemo skoraj nič, čudovite živobarvne freske, ki so značilnost tega prelepega kulturnega spomenika, jasno pričajo, da so pri prenovi cerkve v 15. stoletju sodelovali mojstri slovenske škofjeloške šole. Morda so se v Tejah zadrževali celo bližnji sodelavci Janeza Ljubljanskega, ki je poslikal daleč naokrog poznano cerkvico v Ozeljanu v Vipavski dolini. Barve in živahnost fresk človeka dobesedno očarajo, tako da so v največji vprašaj, kako da so v tej mali gorski vasi sploh nastale take umetnine. Cerkev sv. Petra in Pavla v Tejah nam-

reč v malem spominja na spomenik v Hrastovljah v slovenski Istri. Na stenah malega sakralnega objekta najdemo v izrazitih barvnih njansah upodobljene Kajna in Abela, sv. Sebastjana, sv. Roka, šest

mučenic ter sonce in luno s človeškima obrazoma. Zanimivo je, da nekaj precej dotrajanih fresk krasi tudi zunanost cerkve. Tu najdemo sv. Krištofa in sv. Jurija. Ta dva svetnika sta pogostokrat krasila pročelja srednjeveških cerkva, saj naj bi ljudi varovala pred naravnimi nesrečami, poplavami in podivjano vodo.

Teje so seveda tudi vas, kjer živi simpatični slovenski ilustrator Moreno Tomasetig, ki je poleg vsega eden izmed naših prvih prijateljev tu v Be-

nečiji. Ko sem med sestavljanjem tega zapisa brskala po spletu, da bi našla kaj zanimivega o cerkvi in vasi, sem na neki furlanski spletni strani prebrala, da sta ravno on in njegova žena Tuuli Nevasalmi rešila cerkvico propada. Robi-

da in grmovje sta namreč zaraščala vso zunanost in ogrožala pročelje, odločna Finca Tuuli pa je brez oklevanja prišla za sekuro in pričela čiščenje. Sedaj je zunanost cerkve skrbno urejena, Moreno in Tuuli pa se s svojim de-

lom glasno ne ponašata. Ko sta nama prvič odprla vrata sakralnega objekta, je bilo sicer videti, kako ponosna sta na ta domači biser, opisovala pa sta nam zgolj njegovo zgodovino in lepoto. Zgodovino, ki nekoliko boli, saj freske na razpokanih zidovih pričajo, kako živo je bilo v času Beneške republike sodelovanje med Benečijo in Slovenci onkraj Soče. Slovenci, ki so živeli pod Veneti, so v tistih časih predstavljali bogastvo in odprta vrata kulturnemu in ekonomskemu sodelovanju. Šele pozneje, pod Italijo, je manjšina spoznala zatiranje in nacionalizem, ki sta v njej zatrla kal življenja in razvoja. Ravno zaradi te nepačne politike sta danes potrebna sekira in motorka, da lepote Benečije rešujemo pred prodirajočo robido in pred propadom.

/konec
Suzi Pertot

JURIJ PALJK

TAKO PAČ JE!

14

Pred časom me je bralec našega časnika opozoril, da letos še nisem napisal nobenega naveta o kaki kriminalki, detektivki ali kakem lažjem romanu, kot po navadi rečemo tistim knjigam, ki jih imenujemo tudi poletno branje. Malce sem oporekal, da se kakšne najbrž le najde med zapisi, ki jih objavljamo v našem tedniku, nazadnje pa sem mu le priznal, da tudi sam ne vem več, kako naj se znajdem v tej goščavi, pravzaprav poplavi knjig, ki nam jih založbe ponujajo ves čas, med njimi pa ne najdem take, ki bi me navdušila. "Tudi sam nisem našel kake odmevne, pravzaprav se mi zdi, da je tudi to znamenje časov, v katerih živimo", mi je še dodal, nekaj minut časa sva si za debato o knjigah vzela pred svečanim odprtjem Tržaškega knjižnega središča, katerega se je tudi on, kot stotine drugih, rade volje udeležil. Z Oberdankovega trga sva skozi visoka, naravnost svečana okna zrla v notranost, izračunala, da je razstavljenih "samo" okrog pet do šest tisoč knjig, da pa bi se jih dalo na krasne police postaviti še in še. Tudi on je bil eden tistih, ki smo tisti večer v Trstu družno navijali za pisatelja Marka Sosiča, da bi mu tisti večer le podelili nagrado kresnik, ko pa je že tolikokrat bil v ožjem izboru.

"Tako pač je", sem bolj sebi kot svetu rekel v avtu nekje pri Barkovljah v strašnem dežju, ki je zalival cestišče, da je starejši voznik pred mano nekajkrat prav nevarno zavrl in ga je pri tem tudi vedno zaneslo, vse dokler se le ni ustavil nekje pred Miramarom na levi in prenehal ogrožati sebe in mene. Prižgal sem radio in navil precej na glas, saj je dež divje bobnal po strehi in vetrobranskem steklu, po Radiu Slovenija je v napovedniku poročil glas neprizadeto povedal, kdo je dobil kresnika, in to spet ni bil prijatelj Marko.

Samo hudemu neurju se lahko zahvalim, da najbrž nisem zaklel, paziti sem moral namreč na voznika pred sabo in ohranjati varnostno razdaljo, brisalci so komajda opravljali svoje delo, lilo je, po obalni cesti je dobesedno tekla reka, s kraških skal pa so padali slapovi, avtomobilski žarometi so to osvetljevali, delovalo je grozeče in vesel sem bil, ko sem v Sesslanu lahko zavil na avtocesto in potegnil bolj sproščeno proti Furlanski nižini.

Pa bom kar pošteno priznal, da sem bil tokrat zaradi nepodelitve kresnika, nagrade za najboljši roman na Slovenskem v minulem letu, prijatelju Marku Sosiču kar pošteno jezen, čeprav se zavedam, da je vsaka nagrada vsaki knjigi po svoje tudi odzvem nagrade tistem, ki je bil v igri zanjo, a je ni prejel. In tudi to vem, da je vsaka nagrada največkrat splet okoliščin in izbir tistih, ki so v žiriji, če tokrat odmislimo razne pritiske od zunaj, ki so na Slovenskem, in najbrž ne samo na Slovenskem, več kot očitni.

Nagrado za Marka Sosiča sem si želel predvsem zato, ker si jo Marko zasluži, je namreč edini moje generacije iz našega prostora, ki se poklicno ukvarja s pisanjem književnosti in pa seveda s svojim ljubim gledališčem. Rekl boste, da to ni nobena utemeljitev, in dajem vam prav, saj je moja osebna, kot je bila osebna odločitev tako imenovanih kritikov, ki so jo že tretjič dali nekemu slovenskemu pisatelju, ki mene že z jezikom ne prepriča. To je pač moje mnenje. Seveda si ne želim, da bi jo Marko prejel samo zaradi tega, ker je edini iz našega prostora, ki se je poklicno posvetil književnosti, ampak tudi zaradi vseh tistih človeških stanj, ki jih zna ubesediti skozi pisanje, vse od Ba-

lerine naprej. Mislim, da sem prebral vse njegove dosedanje pisave, in upam, da jih bom še veliko, čeprav pošteno priznam, da ga težko, podobno kot Draga Jančarja, berem, ker je to njegovo pisanje vse eno samo razgaljanje notranje človeške bolečine, stanj duha, saj gre za iskanje tistih labirintov človeškega duha, ki so nekje, vemo, da so, a se največkrat delamo, da jih ni, še najraje pa bi videli, da jih ni. Marko Sosič zna pisati o nasilju, trpljenju in posledicah le-tega tako, da te zaboli, in to pri meni šteje. Noben literarni kritik nisem in niti enkrat samkrat si nisem domišljjal, da bi dajal kak nasvet tem izvedencem, ki vsako leto znova Marka uvrščajo na seznam finalistov za kresnika, da potem nagrado lahko dajo nekomu drugemu.

Prav o teh stvareh sem premišljeval v oglejski baziliki minulo nedeljo, ko sem šel fotografirat za naš tednik Akademeski pevski zbor Tone Tomšič iz Ljubljane, ki ga vodi naš rojak Stojan Kuret, in me je vrhunsko petje, tudi sama postavitev pevcev v krasnem posvečenem prostoru oglejske starokrščanske bazilike!, tako prevzelo, da se me je dotaknilo bolj, kot sem si tisti večer želel.

V oglejski baziliki namreč vedno veš, da je prostor posvečen, namenjen iskanju Boga in presežnega, vsega tistega, kar osmišlja, bi pravzaprav moralo osmišljati naše življenje in ubrano, zares vrhunsko petje, pravzaprav peto bogoslužje, ki so ga uglasbili različni avtorji, se me je dotaknilo tako globoko, da je bilo že na meji trpljenja. In niti enega samega slovenskega fotografa ni bilo, ki bi ujel ta krasni zbor v veličastnem okolju, da bi v osrednjem slovenskem prostoru lahko vsaj preko fotografije začutili, za kako pomemben dogodek je šlo pri tem koncertu!

Prav na tej točki sem pomislil na Marka in na njegovo nenehno ubesedovanje trpljenja, ki je stalnica našega življenja, zame ena od skrivnosti, pred katero se moram dobesedno umakniti v tišino. Tam pod oglejskimi oboki starodavne bazilike, od koder smo Slovenci s krščanstvom odnesli domov tudi osnove evropske omike in se v stoletjih vstrelili med evropske narode, zavezane kulturi in ohranjanju lastne identitete, je svečano donelo krasno petje, ki je pripovedovalo isto pripoved, ki je stalnica Markovega in drugih umetnikov pisanja.

Gre za tisto stanje duha, ko se nekje globoko v tebi pomirjenost bije z bolečim občutkom končnosti. Iskanje presežnega. Vrhunsko petje pa kar kliče po večnosti, imenitnost starodavnega posvečenega prostora, ki s svojo skladnostjo in prelepimi mozaiki govori o večnem življenju, kateremu smo namenjeni, pa še doda seveda svoje. Že to, da se zavemo tega, je eden od odgovorov, ki jih vse življenje iščemo in visoka umetnost nam jih tudi skuša posredovati, saj nas nenehno vodi v tista stanja, ko ne moremo samo prazno reči: "Tako pač je"! In se seveda tudi ne moremo sprijazniti z danostjo samo, zavemo pa se lahko, da smo.

In sam se ob tem tudi zavem, da je ob skrivnosti trpljenja treba pustiti tišino, da nam skozi glasbo, skozi umetniško pisanje, ne nazadnje skozi nezrečeno molitev spregovori.

Vse te krasne stvari seveda ne prinašajo odrešenja in tudi trpljenja samega ne izničijo, a vsaj govorijo nam o tem, da je naše življenje polno le tkrat, ko puščamo neko okno svojega minljivega sveta odprto v večnost.

Kaj se kuha v našem nogometnem loncu? V pričakovanju derbija ...

Kaj se kuha v kotlu našega nogometa? Priložnosti za širše razpravljanje bo še, tokrat naj obiščemo tabora Krasa in Vesne, ki bosta – po izpadu Repencev iz meddeželne D lige – zastopala zamejski žogobrc v najvišjem deželnem tekmovanju.

Najprej v Repen, kjer so sklenili postaviti v primerjavi s prejšnjo nesrečno sezono pomladiti, hkrati pa proračun zmanjšati za približno tretjino. Usmeritev uprave pa je jasna: zaupali bodo še okrepljeni primorski koloniji in domačim talentom. Prva poteza je bila potrditev trenerja Tončija Žlogarja in imenovanje kapetana in prvega strelca zadnjih 12 sezon Radenka Kneževiča za športnega vodjo ekipe. Boleča odločitev, ker bo zmanjkala oporna točka v napadu, vendar Sežanec, ki je ne nazadnje star 36 let, bo menda ključna figura tudi v novi vlogi v pisarni. Ob prelomu stare sezone z novo so poskrbeli tudi za pomemben korak na področju športne politike, predsednik NK Kras Goran Kocman je namreč podpisal dogovor o sodelovanju s prvotnega kluba Chievo iz Verone. Preko stikov z repenskim društvom bo imel Chievo vpogled v našo deželo in na Primorsko in bo morebiti prio-

Tonči Žlogar

sezoni 2015/2016? Številnim članom lanske postave so se odpovedali, potrdili so sicer precej mladih in nekaj veterana, novi prihodi pa so povratnik Daniel Tomizza (že pri Krasu in Vesni, lani v Tržiču) in štirje fantje iz slovenske Primorske, napadalec Šujica in branilci Pahor, Salkič ter Stančič. Kam lahko meri pov-

sem prenovljena Krasova vrsta, je danes res težko napovedovati. Morda ni takojšna, četrta vrnitev med četrtoligaše, pravzaprav niti v načrtih klubskih športnih delavcev.

Pri Vesni pa bo zagotovo izjemno težko potrditi lansko visoko uvrstitev, ko so bili Križani celo tretji in dolgo časa v boju za drugo mesto. Trener Zanuttig se je po treh sijajnih sezonah poslovil, nadomestil ga je Lugin Sandrin, nekoč nogometaš Triestine, zadnja leta uspešen krmar raznih furlanskih ekip. Uprava se je morala sprijazniti z nekaterimi težkimi odhodi (Muiesan, Cipracc, Škrbina), nekateri stebri (Božičič, Avdič, Carli) so ostali, prišel pa je predvsem učinkoviti napadalec Massimiliano Lionetti (namesto Muiesana), ki je že navduševal v dresu Triestine in Tržiča.

V nižjih ligah je – ob pomanjkanju pravega projekta med slovenskimi društvi – dogajanje popestrilo dogovarjanje odbornikov Primorja za sodelovanje s Triestino. Vodstvo Brega pa se je, po majskega porazu v finalu play-offa, odločilo, da zaradi pomanjkanja finančnih sredstev in mladih igralcev ne sprejme repesaža članske ekipe v promocijsko prvenstvo. Obe naši najvišje postavljeni enajsterici bosta priprave začeli v ponedeljek, 3. avgusta, tako da so za igralce počitnice že pri kraju.

HC

Koča sv. Jožefa v Žabnicah

Krajši oddih med gorami

Tudi letos se je skupina "telovadk", ki od jeseni do pomladi razgibavajo razbolele mišice na telovadnem tečaju, ki ga v Domu Franc Močnik pri cerkvi sv. Ivana v Gorici strokovno in z veliko mero potrpežljivosti vodi prof. Maja Leban, sredi junija odpravila v kočo sv. Jožefa na Kozarenci ob istoimenskem hudourniku v Žabnicah. Enotedenski oddih, daleč od vsakdanjih skrbi in utečenega, rutinskega kolesja, ki večkrat uklešči dušo, se jim je

Vse so spretnke kuharice, zato je bilo sesti k obedom pravi užitek. Ker jim je dež preprečil daljše sprehode po okoliških gozdnih poteh, so imele časa na pretek za prijateljsko kramljanje, pa tudi za družabne igre. Med temi imajo najrajši kartanje. Zato so pač rade pokvartale in se ob tem zabavale in se seveda tudi prešerno nasmajale. Ta prijazna gorska hiša že sama na sebi zaradi svoje privlačne preprostosti deluje na goste povsem sproščujoče. Njeno pročelje v

da, da ni tudi kritina lesena. Udobni prostori bodo namenjeni večjim, predvsem društvenim skupinam, ki se bodo odločile za počitniške dni v tem lepem gorskem kraju. Za njegovo gradnjo ima kar nekaj zaslug Marijan Markežič, predsednik Fundacije Gorica, v katero spada tudi kočica, ki jo je celih 40 (!) let zelo vestno in skrbno, bolj kot lastno hišo, oskrboval dr. Danilo Čotar in prevozil ničkoliko kilometrov od Gorice do Žabnic, da je pred vsako sezono, med

njo in po njej postoril v koči in okoli nje vse, kar je bilo treba, da je bil njen videz zmeraj urejen. Z letošnjo sezono je končal to svoje plemenito poslanstvo za "narodov blagor" in "božji lon". Njegova odsotnost je bila že zaznavna v večjih in drobnih stvarih. Vsi, ki smo kdaj preživeli v koči nepozabne dni, smo mu zelo hvaležni za vestnost, poštenost, predanost in požrtvovalnost ter seveda delavnost, s katerimi je upravljal ta skupni gorski dom, ki ga je v daljnih 50. letih prejšnjega stoletja dal zgraditi z ne malo žrtvami pokojni msgr. Franc Močnik in ga nameril počitnikovanju za mlade fante in dekleta v juliju in avgustu in ga nato po nekaj desetletjih izročil slovenskim goriškim organizacijam v varstvo in l. 1975 poprosil Danila Čotarja, da bi sprejel njegovo oskrbovanje. Sedaj kočico oskrbuje oz. ima njene ključke Mauro Leban, ravnatelj Mladinskega doma. Kdor želi počitnikovati v njej, se mora obrniti nanj.

JK

tudi letos zelo dobro prilegel. Misel jim je seveda že takoj splavala k Višarski Mariji, zato so se v sončnem nedeljskem jutru z žičnico odpeljale k njej. Na Sv. Višarjah pa je ravno med praznično sv. mašo začelo grozno li-ti, tako da zaradi vremenske uj-me še žičnica nekaj časa ni de-lovala. Našim romaricam je var-no zavetje nudila gostilna Prešeren, dokler se niso vrnile v dolino, ki sicer ni več tako živahna, kot je bila včasih. Čeprav je vreme skoraj ves čas kazalo deževno lice, so se v topli domačnosti kočice lepo imele.

zadnjih letih krasi lepo izdelan rezbarski relief, ki predstavlja sv. Jožefa pri mizarškem delu z mladim "pomočnikom" Jezuškom; izdelal ga je rezbarski mojster Milan Mužina iz Šempasa. Pod bližnjimi drevesi pa bdi nad kočico Marija; gostje skrbijo, da ima zmeraj sveže cvetje. V zadnjem času je ob koči - na mestu, kjer je stal eden izmed zadnjih značilnih žabniških senikov, prekrit s škodlami - pravi etnografski biser! - zrastle novo, sodobno, prostorno poslopje, ki še vne diši po svežem lesu - ško-

S 1. STRANI Ministrica za kulturo v Gorici

"Duh iz zamejstva" ...

Mag. Julijana Bizjak Mlakar

angleškem jeziku. "Res je neverjetno, kar se nam je zgodilo znotraj Slovenije"! Po vsem tem, kar je novega spoznala in videla na Goriškem, se ji zdi "bistveno povezovalno, da duh iz zamejstva preide tudi v matično državo". Pomembno je ljudi ozaveščati, "veliko se da narediti tudi s pesmijo. Pri otrocih je to najbolj pomembno. Najhujše je, če otroke izgubimo". Kar je videla v telovadnici, se ji je zelo "izjemno pomembno".

Ministrica je zelo pozorno prisluhnila opisu prehojene poti in razvejnih dejavnosti v središču, kjer se daje poseben poudarek vzgoji in kulturni rasti mladih v zdravem slovenskem duhu. "Zelo sem vesela, da sem tu, sicer ne bi spoznala vsega tega, kar delate in kar je zelo pomembno za to, da se tu ohranita slovenščina in slovenski narod", je dejala. Hkrati je obžalovala, da v matični domovini dostikrat ni tako močne zavesti: "Po mojem jo bomo morali uvažati iz zamejstva... Ljubljana je pa res pod pritiskom angleščine in identiteta se izgublja". Tu se ves čas odvija "borba za narodno identiteto", enkrat v bolj odkritih in grobih oblikah, drugič v bolj prikritih. Ciril Zlobec je nedavno opozoril na to, da so z ustanovitvijo suverene države začeli izgubljati nacionalno identiteto. Po vsej Sloveniji se pojavljajo jumbo-plakati samo v

pira, ker ste zelo pomembni. Vi ste most med narodi. "Vi ste lahko tudi gospodarski in politični most za boljše razumevanje". Cela Evropa goji kulturno raznolikost, to je v Evropi zaželeno. Vi ste tisti, ki to spodbujate in za katere je prav, da se vas tudi finančno podpre". Izrazila je upanje, da bi se v Sloveniji tega bolj zavedali, da bi bolj podpirali manjšino, bolj sodelovali in razvijali medsebojne vezi. Kolikor bo mogla, bo spodbudila tudi obmejne kraje, da bodo čim več sodelovali z zamejstvom. "Na ta način lahko delujemo in v to smer bomo šli". Kar se tiče različnih političnih vozlov, je sogovornikom naročila, naj ji jih sporočijo oz. pošljejo obrazložitve. Marsikaj se lahko poskusijo spremeniti. "Vsaj poskusiti moramo. Če ne poskusimo, je jasno, da ne bo nič". Če se tu v okviru kulture razvija tudi narodna zavest, je sklenila ministrica Julijana Bizjak Mlakar, "je to zelo pomembno za Slovenijo". Po srečanju v Kulturnem centru Bratuž je obiskala še Kulturni dom Gorica, kjer se je sestala z direktorjem Igorjem Komelom in sodelavci.

(več fotografij na www.noviglas.eu)Koncert na Kostanjevici pri Novi Gorici
Zvoki čembala so pričarali
ozračje iz davnih dni

Obokana dvorana Frančiškanskega samostana na bujno poraslem griču Kostanjevica, ki se dviga nad tistim predelom Nove Gorice, ki prihaja v goriški okraj Rafut na

rala čembalo pri prof. Egonu Mihajloviću. S sorodniki, prijatelji in znanci je mlada Eva Zelela deliti veselje ob odlično opravljenem magistrskem koncertu 15. junija 2015 v Kazinski dvorani v

imela še zagovor magistrske naloge, v kateri je raziskovala "vzponednice z razvojem diminucijske tehnike pri vokalni glasbi 17. stoletja in instrumentalni glasbi skladatelja Girolama Frescobaldija".

tom, pa še posebno dragi mami, ki ji je brez-pogojno, ljubeče stala ob strani pri vseh njenih učnih izbirah. Septembra bo

Evo Dolinšek dobro poznamo na širšem Goriškem, saj je v teh letih študija večkrat nastopila na orgelskih koncertih z g. Mirkom Butkovičem. Hvaležni smo ji, da je nekajkrat tudi spremljala Kimovčev *Pasijon* na oljčno nedeljo pri slovenski sv. maši v cerkvi sv. Ignacija na Travniku. Čeprav je še tako mlada, je imela že več odmevnih solističnih koncertov v Ljubljani, Kopru,

Novi Gorici in je kot članica baročnega orkestra in korepetitorica sodelovala z različnimi institucionalnimi glasbenimi ustanovami. Svoje znanje redno izpopolnjuje tudi v poletnih šolah in na seminarjih. V študijskem letu 2014/2015 je pod mentorstvom

Eva Dolinšek in Marko Smiljanić (foto Franko Kogoj)

prof. Lucie Rizzello iz Kalabrije zasnovala duo z enaidvajsetletnim obnavnim kitaristom Markom Smiljanićem, ki obiskuje tretji letnik Akademije za glasbo v Ljubljani pri prof. Tomažu Rajneriču. Pred štirim leti so po zamisli Davida Šuligoja ustvarili baročno komorno skupino Musica Nucis, ki vadi na Evinem domu v Orehovljah; od tod tudi njeno ime nucis - oreh. Prav z Markom Smiljanićem se je v dveh skladbah, Luigija Boccherinija (1743-1805) *Introducion e Fandango* in G. B. Gervasia (1725-1785) *Sonata v D-duru za mandolino in čembalo*, predstavila tudi na kostanjeviškem koncertnem večeru. Na njem je ob zvokih čembala, ki vselej zavzenijo v tistih značilnih malce "jekleno" zvonečih, a ne mrzlih, ampak ja-

snih, bleščečih tonih, ki poslušalca na valovih glasbe velikih mojstrov baročne glasbe čarobno popeljejo v dvorne, grajske sobane, kjer so se nekoč ob prisotnosti občinstva iz visokih plemiških krogov zvrščali "domači" večeri komorne glasbe. Le-to so navadno zlagali dvorni skladatelji, mojstri, kakršni so bili John Bull (1562-1628), Joseph Nicolas Pancrace Royer (1705-1755), Johann Sebastian Bach (1685-1750), Bachov drugi najstarejši sin Carl Philippe Emanuel Bach (1714-1788), Jean Philippe Rameau (1683-1764) pa tudi Domenico Scarlatti (1685-1757), ki je bil tudi na madridskem dvoru in je po vsej Evropi zaslovel kot mojster čembala. Za kraljico Mario Barbaro je napisal 550 sonat. Štiri je, poudarjajoč skladateljeve značil-

nosti, ekspresivno interpretirala Eva Dolinšek, ki je na tem koncertnem nastopu zadnjic zaigrala na krásni čembalo, ki ji ga je posodil njen prof. Mihajlović, da bi svoji nadarjeni učenki omogočil kakovostnejši študij pa tudi koncerte. Z izbranimi, čudovitimi glasbenimi biseri omenjenih mojstrov je Eva s suvereno interpretacijo, v katero je zliila svoje imenitno pridobljeno znanje in seveda svoj talent, resnično pustvarila tisto glasbeno ozračje, ki je velo v baroku na evropskih dvorih in ki bo vedno plemenitilo dušo vseh, ki se prepustijo tej žlahtni univerzalni "notni" govoric, katere čar in žar sta neminljiva.

Poslušalci, ki so popolnoma napolnili lepo dvorano - med njimi je sedel tudi župan Občine Miren-Vrtojba, Mauricij Humar -, so namenili toplo ploskanje Evi, svetli zvezdi večera, in soizvajalcu Marku, mlada glasbenika pa sta jim poklonila dodatek. Potem pa so se ob obloženih mizah z domačimi dobrotami vsi še dolgo zadržali v prijetni družbi, v lepem junijskem večeru. Mladi Evi, o kateri je njena mama povedala, da jo je glasba pritegovala že kot majhno deklico, pa tudi to, da so nanjo ponosni, "ker s svojim poslanstvom povezuje, združuje, in kamorkoli pride, prinaša sonce med ljudi", iskreno čestitam vsi znanci iz Gorice in ji želimo, da bi se ji razprla čim bolj uspešna glasbena obzorja.

JK

Del občinstva - tretji z leve župan Mauricij Humar (foto Franko Kogoj)

italijanski strani, je bila v torek, 30. junija 2015, čudovito izbrano prizorišče celovečernega koncerta mlade, zelo nadarjene, pa tudi prijazne, prikupne Eve Dolinšek, triindvajsetletne absolventke magistrskega študija na Akademiji za glasbo v Ljubljani, kjer je študi-

Ljubljani in se ob tem tudi zahvaliti vsem, ki so jo spremljali na njeni glasbeni poti in jo tudi gmotno podpirali (npr. Občina Miren-Vrtojba in Lions klub Vogrsko). V krajšem nagovoru ob koncu koncerta je iskrene besede zahvale namenila svojim nono-